

როგორ მოვემზადოთ ერთიანი
ეროვნული გამოცდებისათვის

ქართული ენა და ლიტერატურა

სავალდებულო გამოცდა

2015

გამოცდების ეროვნული ცენტრის ქართული ენისა და ლიტერატურის ჯგუფი

საგამოცდო კრებული წარმოადგენს „შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის“ საკუთრებას და დაცულია საქართველოს კანონით – „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“. „შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის“ ნებართვის გარეშე დაუშვებელია ტექსტში რაიმე ცვლილების შეტანა, რეპროდუქცია, თარგმნა და სხვა საშუალებებით (როგორც ბეჭდვითი, ასევე ელექტრონული ფორმით) გავრცელება. აგრეთვე, იკრძალება საგამოცდო კრებულების გამოყენება კომერციული მიზნებისათვის.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

შესავალი	4
საგამოცდო პროგრამა	5
I. ქართული ენა	5
II. ქართული ლიტერატურა	6
მისაღები გამოცდის მოთხოვნები	8
ტექსტური დავალებების ნიმუშები და შეფასების სქემები	9
I. ტექსტის რედაქტირება	9
ა) დავალებების ნიმუშები	9
ბ) შეფასების კრიტერიუმები	12
გ) კომენტარი	15
II. არგუმენტირებული ესე	16
ა) დავალებების ნიმუშები	16
ბ) შეფასების კრიტერიუმები	17
გ) კომენტარი	19
III. წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი	20
ა) დავალებების ნიმუშები	20
ბ) წაკითხულის გააზრების შეფასების სქემა	76
გ) მხატვრული ტექსტის ანალიზის შეფასების კრიტერიუმები	77
დ) კომენტარი	82
აბიტურიენტების მიერ შესრულებული ნაშრომების ნიმუშები	83
I. არგუმენტირებული ესე	83
II. მხატვრული ტექსტის ანალიზი	88

შესავალი

ქართული ენისა და ლიტერატურის საგამოცდო ტესტში 2015 წელსაც 3 დავალება იქნება:

I. ტექსტის რედაქტირება (მაქსიმალური ქულა 20);

II. არგუმენტირებული ესე (20 ქ.);

III. წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი (15 + 25 ქ.).

წინა წლების მსგავსად ტესტის ამ უკანასკნელ ნაწილში მოცემული იქნება 2 ტექსტი: ერთი – პოეტური და მეორე – პროზაული. ამჯერადაც აბიტურიენტი თავად აირჩევს ამ ორი ტექსტიდან ერთ-ერთს, მხოლოდ ამ ტექსტის გასააზრებელ კითხვებს უპასუხებს და ამავე ტექსტის ანალიზს დაწერს.

ამრიგად, 2015 წელს ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტის მაქსიმალური ქულა კვლავ 80 იქნება.

**საგამოცდო პროგრამა „ქართულ ენასა და ლიტერატურაში“
(სავალდებულო გამოცდა)**

I. ქართული ენა

<p align="center">1. ლექსიკოლოგია</p>	<p>სიტყვა, მისი პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობა; სიტყვის მნიშვნელობის ცვლა: გაფართოება და დავიწროება; სინონიმები, ომონიმები, ანტონიმები, პარონიმები, დიალექტიზმები, არქაიზმები, ნეოლოგიზმები, ნასესხები სიტყვები, ბარბარიზმები; სიტყვათა მყარი შეხამებანი; წარმოქმნილი და ძირეული სიტყვები; მარტივი და რთული სიტყვები; სიტყვათა შემოკლებით შეერთება; შემოკლებული დაწერა.</p>
<p align="center">2. სტილისტიკა</p>	<p>სტილის რაობა; ფუნქციური სტილისტიკა; ლექსიკური სტილისტიკა; სიტყვათა შერჩევა მნიშვნელობის მიხედვით; პარონიმები, ეგზემიზმები, თავაზიანობის გამომხატველი სიტყვები; სტილისტური ხარვეზები: ტაგტოლოგია, კალკი, ატროფია (სიტყვის გამოყენება არაზუსტი მნიშვნელობით).</p>
<p align="center">3. მორფოლოგია</p>	<p>მეტყველების ნაწილები: არსებითი სახელი, ჯგუფები შინაარსის მიხედვით, საზოგადო და საკუთარ სახელთა ბრუნება; ზედსართავი სახელი, ზედსართავი სახელის ხარისხის ფორმები, ზედსართავ სახელთა ბრუნება დამოუკიდებლად და არსებით სახელთან ერთად; არსებითი სახელი მსახდვრელად; რიცხვითი სახელი, რიცხვითი სახელების ჯგუფები, რიცხვითი სახელების ბრუნება; ნაცვალსახელი, ნაცვალსახელთა ჯგუფები, ნაცვალსახელთა ბრუნება; ზმნა, ზმნის პირი და რიცხვი, ზმნისწინი, დრო, ასპექტი, კილო, გარდამავლობა, მწკრივები და სერიები, გვარი, ქცევა, კონტაქტი; სახელზმნა; ზმნიზედა; თანდებული; კავშირი; ნაწილაკი; შორისდებული.</p>
<p align="center">4. სინტაქსი</p>	<p>წინადადება; სინტაქსური წყვილები, სინტაქსური ურთიერთობის სახეები; წინადადების სახეები შინაარსის მიხედვით; წინადადების წევრები; ქვემდებარისა და შემასმენლის ურთიერთობა რიცხვის მიხედვით; წინადადების სახეები აგებულების მიხედვით; მარტივი წინადადების სახეები; შერწყმული წინადადება, ერთგვარ წევრთა შეერთება; განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები; რთული წინადადება, რთული თანწყობილი წინადადება, რთული ქვეწყობილი წინადადება, რთული ქვეწყობილი წინადადების გადაკეთება მარტივად და მარტივი წინადადებებისა – რთულ ქვეწყობილად; პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი.</p>
<p align="center">5. პუნქტუაცია</p>	<p>სასვენი ნიშნები; სასვენ ნიშანთა ხმარების წესები.</p>

II. ქართული ლიტერატურა

<p>1. მხატვრული ტექსტის ანალიზისათვის აუცილებელი ლიტერატურათმცოდნეობითი ტერმინები</p>	<p>დრამა, ეპოსი, ლირიკა; პოეზია, პროზა; ანდაზა, აფორიზმი, ბიოგრაფია, ელეგია, თქმულება, იგავ-არაკი, კომედია, ლეგენდა, ლექსი, მემუარი, მითი, მოთხრობა, მუხამბაზი, ნოველა, პოემა, პუბლიცისტიკა, რომანი, სონეტი, ტრაგედია, ტრიოლეტი, შაირი; აბზაცი, ეპიგრაფი, ეპილოგი, თემა, იდეა, კომპოზიცია, პროლოგი, რითმა, რიტმი, სიუჟეტი, სტროფი, ტაეპი, ფაბულა, ფინალი; დიალოგი, მონოლოგი, პერიფრაზი, ციტატა; ლირიკული გმირი, პეიზაჟი, პერსონაჟი, პორტრეტი; ალეგორია, ალიტერაცია, ალუზია, გაპიროვნება, გროტესკი, ეპითეტი, ირონია, იუმორი, მეტაფორა, მოტივი, სარკაზმი, სატირა, ტროპი, შედარება, ხატოვანი თქმა, ჰიპერბოლა; მხატვრული ენა, მხატვრული სახე.</p>
<p>2. ლიტერატურული პროცესის ძირითადი ეტაპები</p>	<p>სასულიერო მწერლობა, კლასიკური ხანის მწერლობა, აღორძინების ხანის მწერლობა, რომანტიზმი, რეალიზმი, მოდერნიზმი, პოსტმოდერნიზმი.</p>
<p>3. იაკობ ხუცესი</p>	<p>„შუშანიკის წამება“ (სასკოლო შემოკლებული ვარიანტი).</p>
<p>4. იოვანე საბანისძე</p>	<p>„აბო თბილელის წამება“ (სასკოლო შემოკლებული ვარიანტი).</p>
<p>5. გიორგი მერჩულე</p>	<p>„გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“ (სასკოლო შემოკლებული ვარიანტი).</p>
<p>6. შოთა რუსთველი</p>	<p>„ვეფხისტყაოსანი“ („ვეფხისტყაოსნის“ სასკოლო გამოცემა ნ. ნათაძისა); „დასაწყისიდან“ „ტარიელის თათბირამდე“, „დასასრული“.</p>
<p>7. სულხან-საბა ორბელიანი</p>	<p>„სიბრძნე-სიცრუისა“, იგავ-არაკები: „მეფე ხორასნისა“, „ძუნწი და ვაჭარი“, „უგუნური მცურავი“, „სამნი ბრმანი“, „მეფუნდუკე და დიდვაჭარი“.</p>
<p>8. დავით გურამიშვილი</p>	<p>„დავითიანი“: „სწავლა მოსწავლეთა“, „ქართველ უფალთა მეგვარტომობის იგავი“, „მოთქმა ხმითა თავბოლო ერთი“, „ქართველთა და კახთაგან თავიანთ უფალთად შეორგულება“, „საწყაულის მოწყვა ღვთისაგან“, „დავით გურამისშვილის ლექთაგან დატყობა“, „ოდეს დატყობულმან ურჯულს ქვეყანას საყვარლის სახე და სურათი ვედარა ნახა, ამისი მოთქმა დავითისაგან“, „ტყვეობითგან გაპარვა დავითისა“, „შველა ღვთისაგან დავითისა. ტყვეობიდან გამოსვლა სარუსეთში“, „დავით გურამისშვილისაგან საწუთოს სოფლის სამდურავი“.</p>
<p>9. ალექსანდრე ჭავჭავაძე</p>	<p>ლექსი „გოგჩა“.</p>
<p>10. გრიგოლ ორბელიანი</p>	<p>ლექსები: „თამარ მეფის სახე ბეთანიის ეკლესიაში“, „სადამო გამოსაღმებისა“, „პასუხი შვილთა“.</p>
<p>11. ნიკოლოზ ბარათაშვილი</p>	<p>ლექსები: „არ უკიჟინო, სატრფოლო...“, „მერანი“, „ცისა ფერს“, „ფიქრნი მტკვრის პირას“, „შემოღამება მთაწმინდაზე“, „ხმა იღუმალი“, „სულს ბოროტო“, „ვპოვე ტაძარი“; პოემა „ბედი ქართლისა“.</p>
<p>12. ილია ჭავჭავაძე</p>	<p>ლექსები: „ბედნიერი ერი“, „პასუხის პასუხი“, „ჩემო კადამო“; პოემები: „განდევილი“, „აჩრდილი“ – VII თავი; მოთხრობები: „კაცია-ადამიანი?!“, „მგზავრის წერილები“, „ოთარაანთ ქვრივი“; სტატია „რა გითხრათ, რით გაგახაროთ?“</p>
<p>13. აკაკი წერეთელი</p>	<p>ლექსები: „აღმართ-აღმართ“, „განთიადი“, „სულიკო“, „ქებათა ქება (სხვებმა სვან ღვინო...)“; პოემები: „თორნიკე ერისთავი“, „გამზრდელი“.</p>

14. ალექსანდრე ყაზბეგი	მთხრობა „ხვეისბერი გონა“.
15. ვაჟა-ფშაველა	ლექსები: „ჩემი ვედრება“, „რამ შემქმნა ადამიანად“, „კაი ყმა“, „იას უთხართ ტურფასა“; პოემები: „აღუდა ქეთელაური“, „ბახტრიონი“, „სტუმარ-მასპინძელი“; მთხრობა „ამოდის, ნათდება“; პუბლიცისტური წერილი „კოსმოპოლიტიზმი და პატრიოტიზმი“.
16. დავით კლდიაშვილი	მთხრობა „სამანიშვილის დედინაცვალი“.
17. ნიკო ლორთქიფანიძე	მთხრობა „შელოცვა რადიოთი“.
18. კონსტანტინე გამსახურდია	რომანი „დიდოსტატის მარჯვენა“.
19. მიხეილ ჯავახიშვილი	რომანი „ჯაყოს ხიზნები“.
20. პოლიკარპე კაკაბაძე	პიესა „ყვარყვარე თუთაბერი“ (I და IV მოქმედებები).
21. გალაკტიონ ტაბიძე	ლექსები: „ქებათა ქება ნიკორწმინდას“, „თოვლი“, „მე და ღამე“, „მთაწმინდის მთვარე“, „სილაჟვარდე ანუ ვარდი სილაში“, „შერიგება“, „მშობლიური ეფემერა“.
22. ტიცვიან ტაბიძე	ლექსები: „ლექსი მეწყერი“, „ანანურთან“.
23. პაოლო იაშვილი	ლექსი „პოეზია“.
24. გიორგი ლეონიძე	ლექსები: „ნინოწმინდის ღამე“, „ყივჩაღის პაემანი“.
25. გურამ რჩეულიშვილი	მთხრობა „ალავერდობა“.
26. ანა კალანდაძე	ლექსი „მკვდართა მზე ვარ“.
27. ჯემალ ქარჩხაძე	მთხრობა „იგი“.
28. გურამ დოჩანაშვილი	მთხრობა „კაცი, რომელსაც ლიტერატურა ძლიერ უყვარდა“.

მისაღები ბამოცდის მოთხოვნები:

აბიტურიენტმა უნდა იცოდეს:

- საგამოცდო პროგრამაში შეტანილ ნაწარმოებთა სიუჟეტები (მოვლენები, ფაქტები და მათი თანამიმდევრობა);
- ტექსტში მოცემული ინფორმაცია პერსონაჟების შესახებ (პორტრეტი, თავგადასავალი, ავტორისეული დახასიათება და სხვ.);
- ტექსტში აღწერილ მოვლენათა ისტორიული კონტექსტი, ტოპონიმები (გეოგრაფიული სახელები).

აბიტურიენტს მოეთხოვება:

- ენის გამომსახველობით საშუალებათა (როგორც ლექსიკურის, ისე გრამატიკულის) ადეკვატური გამოყენება;
- ენობრივი კონსტრუქციების სწორად აგება და თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმების დაცვა;
- სხვადასხვა დანიშნულების ტექსტის შედგენა;
- მხატვრულ ტექსტთა ლექსიკის გაგება;
- ლიტერატურული მასალის საფუძველზე პრობლემის დასმა, გააზრება და ანალიზი;
- ნაწარმოების თემისა და იდეის, მოტივების, ცალკეული დიალოგების, მხატვრული სახეების, სიტუაციის, კოლიზიის არსისა და პერსონაჟთა ქცევის მოტივაციის ადეკვატური გააზრება;
- არგუმენტების ლოგიკურად, დამაჯერებლად ჩამოყალიბება და შესაბამისი მაგალითებით გამყარება;
- ლიტერატურული ნაწარმოების (ან მისი ნაწილის) ანალიზი, კომენტარი;
- ლიტერატურულ ნაწარმოებთა შორის მსგავსებებისა და განსხვავებების მიგნება და შედარებითი ანალიზი;
- მწერლის ენის, სტილის ძირითადი თავისებურებებისა და გამომსახველობითი საშუალებების სწორი აღქმა და გააზრება;
- ლიტერატურული ტექსტისადმი ინდივიდუალური დამოკიდებულების გამოვლენა.

ქართული ენისა და ლიტერატურის საგამოცდო ტესტით შემოწმდება:

- ტექსტის რედაქტირების უნარი;
- არგუმენტირების უნარი;
- საგამოცდო პროგრამით გათვალისწინებული მასალის გამოყენების უნარი;
- კითხვაში (დავალებაში) მინიშნებული ინფორმაციის ტექსტში მოცემულ ინფორმაციასთან გაიგივების (იდენტიფიცირების) უნარი;
- ინფორმაციის გააზრების, ანალიზის, განზოგადებისა და დასკვნის გამოტანის უნარი;
- დამოუკიდებელი, კრიტიკული აზროვნების უნარი;
- წერითი მეტყველების უნარი თანამედროვე სალიტერატურო ენის ნორმების დაცვით.

I. ტექსტის რედაქტირება (20 ქულა)

ყურადღებით წაიკითხეთ ქვემოთ მოცემული ტექსტი. **გაასწორეთ** მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული, სინტაქსური, პუნქტუაციური შეცდომები და სტილისტური ხარვეზები და ისე გადაწერეთ მთელი ტექსტი, რომ მისი შინაარსი არ შეცვალოთ.

გაითვალისწინეთ, ქულები დაგაკლდებათ თქვენ მიერ გადაწერილ ტექსტში დაშვებული თითოეული შეცდომის, ხარვეზისა თუ უზუსტობის გამო.

(თუ ამოიწერთ მხოლოდ ცალკეულ ფორმებსა და შესიტყვებებს ან რამდენიმე წინადადებას, ნაშრომი არ შეფასდება.)

1.

ჰალიკარნასი, დღევანდელი ბოდრუმი მცირე აზიის ერთ-ერთი ულამაზესი ქალაქი იყო. მის მთავარ ღირსშესანიშნაობას წარმოადგენდა მეფე მავსოლის დიდებული აკლამა. სამარხის მშენებლობა მეფის სიცოცხლეშივე დაიწყო. არქიტექტორთა ჩანაფიქრით, სამარხს როგორც ყველაზე მდიდრულ ნაგებობას ქალაქი უნდა დაემშვენებია. ეს იყო ბერძნული ტაძარის მსგავსი შენობა. იგი შემკული იყო მარმარილოს ქანდაკებებითა და ბარელიეფებით, რომელიც იმ დროინდელმა საუკეთესო მოქანდაკეებმა შექმნეს. ბარელიეფებზე გამოსახული სცენები ამორძალებთან ბერძენთა ბრძოლას ანსახიერებდა.

მავსოლე გარდაიცვალა ძველ წელთაღრიცხვის IV საუკუნის 50-იან წლებში. მის მიერვე აგებულ აკლამაში დაკრძალეს იგი, რომელსაც მავსოლის პატივსაცემად მავსოლეუმი უწოდეს. XIV საუკუნეში მავსოლეუმი ძლიერმა მიწისძვრამ დაანგრია. იგი საბოლოოდ განადგურდა XV საუკუნეში ჯვაროსნების შემოსევის შედეგად. ოქროსა და განძეულობის მაძიებლებმა სამარხი სრულყოფილად გაძარცვეს. ჯვაროსნები კედლებისაგან მარმარილოს ფილებს გლიჯავდნენ ქანდაკებებს ამსხვრევდნენ. ჰალიკარნასის ნანგრევებზე მათ ააშენეს პირქუში და მიუვალი სიმაგრე წმინდა პეტრეს ციხე.

XIX საუკუნის 50-იან წლებში მავსოლეუმის მიმდებარე ტერიტორიაზე დაიწყო არქეოლოგიური გათხრები. არქეოლოგების მიერ მოხდა მავსოლეუმის ნაშთების, ბარელიეფებისა და ქანდაკებების ფრაგმენტების აღმოჩენა რამაც მის მრავალ საიდუმლოს მოფინა ნათელი.

2.

კუნძული როდოსის მოსახლეობას სწამდა რომ მას მზის ღმერთი იცავდა. როდოსელებმა გადაწყვიტეს ჰელიოსის გიგანტური ქანდაკების (კოლოსის) აგება, რადგან ამით პატივი ეცათ თავიანთი მფარველისათვის. თავდაპირველად თიხიდან გამოიძერწა ფიგურა რომელიც გარედან ჯერ ცვილით შემდეგ კი ისევ თიხით იფარებოდა. ცვილის საშუალებით თიხის ორ ფენას ერთმანეთისაგან ანცალკევებდნენ და მათ შორის ბრინჯაოს ასხამდნენ. როდესაც ლითონი ცივდებოდა, თიხის გარსს ამტვრევდნენ, ფიგურას ფხიკავდნენ და აპრიალებდნენ. ქანდაკებას ნაწილნაწილ აკეთებდნენ და იარუსებად აწყობდნენ.

სამუშაოები 12 წელს გაგრძელდა. ჰელიოსის ქანდაკება მარმარილოს კვარცხლბეკზე იდგა და მას გვირგვინით შემკული ჭაბუკის სახე ჰქონდა. ქანდაკების სიმაღლე 37 მეტრი იყო. მის ნახაგად უამრავი მოგზაური მოდიოდა. 56 წლის შემდეგ ქანდაკება ძლიერი მიწისძვრის დამსახურებით დაინგრა. როდოსელებს რამდენჯერმე უცდიათ, რომ ფეხზე წამოეყენებიათ დამსობილი გოლიათი მაგრამ მათი ყველა ცდები მარცხით დამთავრებულა. ბოლოს ის იყიდა ერთმა მდიდარმა ვაჭარმა რომელმაც ნაწილებად დაშლილი ქანდაკების გატანა მოახდინა 900 აქლემის მეშვეობით.

მეცნიერები დიდხანს იკვლევდნენ როგორ გამოიყურებოდა როდოსის კოლოსი. ქანდაკების შექმნისა და აღმართვის რთული ტექნიკის გამო იგი მსოფლიოს საოცრებათ ითვლება.

3.

ბაბილონი იმყოფებოდა დღევანდელი ერაყის ტერიტორიაზე მდინარე ევფრატის ნაპირებზე. ნაბუქოდონოსორის მეფობის დროს იგი აღმოსავლურ კულტურის ერთ-ერთი უდიდესი ცენტრი გახდა. მოგზაურებს ყველაზე მეტად იზიდავდა დაკიდული ბაღები. ბაბილონის დედოფალი მიდიის მეფის ასული თავის ქვეყანაში მიხვეული იყო აყვავებულ მთებსა და ტყეებს და ეს უსიცოცხლო ადგილი არ მოწონდა. მეფეს თავისი საყვარელი მეუღლისათვის ეს ბაღები აუგია,

რადგან მისთვის ცხელსა და უტყეო ბაბილონში ცხოვრება შეემსუბუქებია. მისი ბრძანებით, იშვიათი მცენარეები მრავალი ქვეყნიებიდან შემოუტანიათ.

ნაგებობას ჰქონდა პირამიდის ფორმა და შედგებოდა ოთხი იარუსისაგან. იარუსებს სვეტები იჭერდა. თითოეული სვეტის სიმაღლე ოცდა ხუთი მეტრი იყო. ევფრატის წყლით ირწყვებოდა ბაღები, რომელიც იქ სპეციალური წყალსაქანი ბორბლებითა და ტყავის ჭურჭელით აჰქონდათ. სარწყავ წყალს რომ არ გაეჟონა იარუსების ზედაპირი ჯერ ლერწმით იფარებოდა შემდეგ კი მასზე წარმოებდა ნოყიერი მიწის დაყრა. ამდენად, მაღალი კოშკის ფართო იარუსებზე გაშენებული ბაღები საკმაოთ რთული ნაგებობა იყო.

შუამდინარეთის მკვიდრნი თიხას ზილაგდნენ და საშენ მასალად იყენებდნენ რაც ძალიან იაფი ჯდებოდა. სამწუხაროდ, თიხა გამძლე არ იყო, ამიტომაც ბაბილონელთა ნაგებობების კვალიც არ დარჩა.

4.

ქალაქი ალექსანდრია ალექსანდრე მაკედონელმა დააარსა. მეფის აზრით ეს ქალაქი უნდა გამხდარიყო უმნიშვნელოვანესი სავაჭრო ცენტრი და ნავსადგური. მეფეს სურდა რომ კუნძულ ფაროსზე მანამდე არ ნახული სიდიდის შუქურა აეშენებიათ. მართლაც, შუქურა რომელიც ძველ წელთაღრიცხვის III საუკუნეში აიგო მეცნიერებისა და ტექნიკის უდიდესი მიღწევა იყო. კოშკის გუმბათში ენთო ჩაუქრობელი ცეცხლი, რომლის შუქი ლითონის სარკეებით ძლიერდებოდა და სიბნელეში გზას უჩვენებდა ხომალდებს. სარკეების სისტემა სხვა პრობლემასაც წყვეტავდა, კერძოდ მეთვალყურეებს გემების შემჩნევა მანამ შეეძლოთ, სანამ ისინი ქალაქს მიუახლოვდებოდნენ.

დროთა განმავლობაში ალექსანდრიის უბე სილით აივსო. XII საუკუნეში შუქურამ ფუნქცია დაკარგა, რათა პორტში ხომალდების შესვლა უკვე შეუძლებელი გახდა. XIV საუკუნეში შუქურა ძლიერი მიწისძვრის საშუალებით დაინგრა. თავდაცვითი ნაგებობა აშენდა მისი ქვევით, რომელიც დღემდე დგას კოშკის ადგილზე ხოლო ბრინჯაოს ფირფიტებიდან მონეტები დაამზადეს.

1994 წელს მკვინთაგების მიერ მოხდა შუქურის ნარჩენების პოვნა, შემდეგ კოსმოსიდან გადაღებული ფოტოების მეშვეობით დანარჩენი ნაწილებიც აღმოაჩინეს. სავარაუდოთ, კოშკის სიმაღლე 134 მეტრი უნდა ყოფილიყო. როგორც სჩანს, იმ დროისათვის ალექსანდრიის შუქურა ყველაზე მაღალი ნაგებობა იყო დედამიწაზე.

5.

კალისტრატე სალია დაიბადა 1901 წელს სამეგრელოს სოფელ ჯგალში. 1920 წელს იგი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სიბრძნისმეტყველების ფაკულტეტის სტუდენტი გახდა. საბჭოთა ხელისუფლებამ სალიას დაპატიმრება მოახდინა რამაც ევროპაში ხმაური გამოიწვია. ამის გამო მას და რამდენიმე სხვა ქართველ პატიმარს გერმანიაში წასვლის უფლება მიცეს. სალიამ ჯერ ბერლინის უნივერსიტეტი დაამთავრა შემდეგ – პარიზის უნივერსიტეტის ისტორიულ-ლიტერატურული ფაკულტეტი. კალისტრატე სალია იყო ანტისაბჭოთა ფრონტის აქტიური წევრი. იგი გერმანულ ჯარში შექმნილ ქართულ ნაწილში ჩაეწერა რათა ფიქრობდა, რომ გერმანია საქართველოს გაანთავისუფლებდა. სალია აქტიურად მონაწილეობდა ქართველ სამხედრო ტყვეთა გამოსხნისა და ებრაელთა გადარჩენის პროცესში.

1948 წელს კალისტრატემ მეუღლესთან ერთად დააფუძნეს ჟურნალი „ბედი ქართლისა“. ეს ჟურნალი იყო ყველაზე პირველი ქართველოლოგიური გამოცემა ევროპაში. იგი 35 წელის განმავლობაში გამოდიოდა საფრანგეთის სამეცნიერო კვლევის ეროვნულ ცენტრის დახმარებით. ჟურნალმა რომელმაც თავი მოუყარა უცხოეთში მოღვაწე ქართველოლოგებს, მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა ქართული კულტურის პოპულარიზაციაში. კალისტრატე სალია იყო ოსლოს უნივერსიტეტის საპატიო პროფესორი არა-ერთი სამეცნიერო საზოგადოებების წევრი. კალისტრატე სალია გარდაიცვალა 1986 წელს პარიზში. იგი დაასაფლავეს ლევილის სასაფლაოზე. 1988 წელს, სალიას ანდერძის თანახმად მისი ფერფლი დიდუბის პანთეონის მიწას მიაბარეს.

6.

მიხეილ (მიხაკო) წერეთელი დაიბადა 1878 წლის 23 დეკემბერს ზემო იმერეთის სოფელ ცხრუკეთში. ქუთაისის კლასიკური გიმნაზიის დამთავრების შემდეგ მან სწავლა განაგრძო კიევის უნივერსიტეტში საიდანაც მოხდა მისი გარიცხვა, რათა აქტიურად იყო ჩართული პოლიტიკურ საქმიანობაში. მიხაკო წერეთელს რომელსაც ძალიან საუკეთესო ევროპული განათლება ქონდა მიღებული სორბონის, ჟენევისა და ჰაიდელბერგის უნივერსიტეტებში, საქართველოს დე-

მოკრატული რესპუბლიკის დიპლომატიურ მისიებს ხელმძღვანელობდა გერმანიასა და სკანდინავიის ქვეყნებში.

ბოლშევიკურ რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის გამო მიხაკო წერეთელი იძულებული გახდა, რომ სამუდამოდ დაეტოვებია სამშობლო. ემიგრაციაში მყოფი მეცნიერი ნაყოფიერად მოღვაწეობდა. იგი არჩეული იყო დიდი ბრიტანეთისა და ირლანდიის სამეცნიერო საზოგადოებების ნამდვილ წევრად. გარდა ამისა იგი იყო „ქართველ ტრადიციონალისტთა კავშირის“ და ფუნდების ერთ-ერთი მოთავე. მეორე მსოფლიო ომის წლებში მიხაკო წერეთელის ძალის-ხმევით გერმანიის საკონცენტრაციო ბანაკებისგან ასობით ქართველი განთავისუფლდნენ. სახელოვანმა მეცნიერმა და მამულიშვილმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა რუსთაველოლოგიის განვითარებაში. 1963 წელს პარიზში დაიბეჭდა „ვეფხისტყაოსანი“ რომელიც გამოსაცემად მოამზადა მიხაკო წერეთელმა. 1975 წელს გამოვიდა პოემის მისეული პროზაული თარგმანი გერმანულ ენაზე. 1945 წელს იგი საცხოვრებლათ გადავიდა მიუნხენში სადაც განაგრძობდა სამეცნიერო მოღვაწეობას. მიხაკო წერეთელი დაკრძალულია საფრანგეთში ლევილის სასაფლაოზე.

7.

მიხეილ თამარაშვილი დაიბადა 1858 წელს ახალციხეში. თამარაშვილმა სასულიერო განათლება ევროპის რამდენიმე ქვეყნებში მიიღო. სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ იგი თბილისის მიძინების ტაძარის მღვდლად გაამწესეს. თამარაშვილს რომელმაც აქტიური მოღვაწეობით მიიქცია ყურადღება, ხელისუფლებამ სამშობლოში მღვდელ-მსახურების უფლება ჩამოართვეს და მოხდა მისი თბილისიდან გაძევება. თამარაშვილი რომში გაემგზავრა და სწავლა განაგრძო სასულიერო აკადემიაში. სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ მას ღვთისმეტყველების დოქტორის წოდება მიანიჭეს და ამავე აკადემიის პროფესორი გახდა.

თამარაშვილი გულდასმით ეცნობოდა უცხოეთში დაცულ ისტორიულ მასალებს რადგან ობიექტურად გამოეკვლია საქართველოს წარსული. 1910 წელს გამოვიდა მისი წიგნი „ქართული ეკლესია დასაბამიდან დღემდე“. ეს იყო ფუნდამენტური ნაშრომი რაც საზოგადოებას ჩვენი ქვეყნის ისტორიას აცნობდა. წიგნში თავმოყრილია ევროპის არქივებში მოძიებული უადრესად საყურადღებო წყაროები. ამის გამო მას დღემდე არ დაუკარგია მეცნიერული ღირებულება. თამარაშვილი იყო ერთ-ერთი ყველაზე პირველი მკვლევარი, რომელმაც ევროპელი მკითხველი საქართველოს ისტორიასა და კულტურას აზიარა. გარდა ამისა მან შესძლო ცნობების მოძიება სულხან-საბა ორბელიანის ევროპაში მოგზაურობის შესახებ. სამწუხაროდ, თამარაშვილის ცხოვრება ტრაგიკულად დასრულდა. 1911 წელს მან იტალიის ერთ ზღვისპირა ქალაქში დახრჩობიდან იხსნა უცნობი ადამიანი თვითონ კი დაიღუპა. ოთხმოცი წლის შემდეგ 1978 წელს, მისი ნეშტი ქართულ მიწას მიაბარეს.

8.

ექვთიმე თაყაიშვილი დაიბადა 1863 წელს სოფელ ღიხაურში. ქუთაისის კლასიკურ გიმნაზიის დასრულების შემდეგ მან სწავლა განაგრძო პეტერბურგის უნივერსიტეტში. 1887 წელს იგი სამშობლოში დაბრუნდა და თბილისის გიმნაზიაში მასწავლებლად დაიწყო მუშაობა. თაყაიშვილი აქტიურად მონაწილეობდა არა-ერთ არქეოლოგიურ ექსპედიციებში. მან დააარსა საისტორიო-საეთნოგრაფიო საზოგადოება რასაც თოთხმეტი წლის განმავლობაში ხელმძღვანელობდა. ეს საზოგადოება მიზნათ ისახავდა გაჩანაგებიდან ეხსნა ჩვენი კულტურული მემკვიდრეობა. ექვთიმე თაყაიშვილი გახლდათ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის მოადგილე. იგი იყო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ერთ-ერთი დამაარსებელთაგანი.

1921 წელს საქართველოს მთავრობა იძულებული გახდა, რომ ემიგრაციაში წასულიყო და თან წაეღო სამუხეუმო ძვირფასეულობა. ოფიციალურად განძის მესაკუთრე მთავრობა იყო თუმცა ეროვნულ საგანძურს ფაქტობრივად ექვთიმე თაყაიშვილი მეურვეობდა. მიუხედავად პრობლემებისა ექვთიმემ ყველაფერი გააკეთა რადგან ღირსეულად შეესრულებია ეს ძალზე უმნიშვნელოვანესი მისია. საფრანგეთში იგი განაგრძობდა ნაყოფიერ სამეცნიერო მოღვაწეობას. 1925 წელს მოხდა მისი არჩევა აზიის შემსწავლელი სამეცნიერო საზოგადოების ნამდვილ წევრად. მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ როდესაც შესაძლებელი გახდა ჩვენი საგანძურის სამშობლოში ჩამოტანა ექვთიმე თაყაიშვილი თბილისში დაბრუნდა. მეცნიერი გარდაიცვალა 1953 წელს. საქართველოს ეკლესიამ 2002 წელს იგი წმინდანად შეკრაცხა.

ტექსტის რედაქტირების შეფასების კრიტერიუმები
(დავალებები №№ 1-4)

- I. მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული და სინტაქსური შეცდომები -----10ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (10) აკლდება თითო ქულა.
- II. სტილისტური ხარვეზები -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ ხარვეზზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.
- III. პუნქტუაციური შეცდომები -----6ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (6) აკლდება თითო ქულა.
- IV. მექანიკური შეცდომები და ტექსტური უზუსტობები -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.

1.

ჰალიკარნასი, დღევანდელი ბოდრუმი, მცირე აზიის ერთ-ერთი ულამაზესი ქალაქი იყო. მის მთავარ ღირსშესანიშნაობას წარმოადგენდა მეფე მავსოლის დიდებული აკლამა. სამარხის მშენებლობა მეფის სიცოცხლეშივე დაიწყო. არქიტექტორთა ჩანაფიქრით, სამარხს, როგორც ყველაზე მდიდრულ ნაგებობას, ქალაქი უნდა დაემშვენებინა. ეს იყო ბერძნული ტაძრის მსგავსი შენობა. იგი შემკული იყო მარმარილოს ქანდაკებებითა და ბარელიეფებით, რომლებიც იმდროინდელმა საუკეთესო მოქანდაკეებმა შექმნეს. ბარელიეფებზე გამოსახული სცენები ამორძალებთან ბერძენთა ბრძოლას განასახიერებდა (ასახიერებდა).

მავსოლე გარდაიცვალა ძველი წელთაღრიცხვის IV საუკუნის 50-იან წლებში. იგი დაკრძალეს მის მიერვე აგებულ აკლამაში, რომელსაც მავსოლის პატივსაცემად მავსოლეუმი უწოდეს. XIV საუკუნეში მავსოლეუმი ძლიერმა მიწისძვრამ დაანგრია. იგი საბოლოოდ განადგურდა XV საუკუნეში ჯვაროსნების შემოსევის შედეგად. ოქროსა და განძეულობის მაძიებლებმა სამარხი მთლიანად გაპარცვეს. ჯვაროსნები კედლებიდან მარმარილოს ფილებს გლეჯდნენ, ქანდაკებებს ამსხვრევდნენ. ჰალიკარნასის ნანგრევებზე მათ ააშენეს პირქუში და მიუვალი სიმაგრე – (.) წმინდა პეტრეს ციხე.

XIX საუკუნის 50-იან წლებში მავსოლეუმის მიმდებარე ტერიტორიაზე დაიწყო არქეოლოგიური გათხრები. არქეოლოგებმა მავსოლეუმის ნაშთები, ბარელიეფები და ქანდაკებების ფრაგმენტები აღმოაჩინეს, რამაც მის მრავალ საიდუმლოს მოჰფინა ნათელი.

2.

კუნძულ როდოსის მოსახლეობას სწამდა, რომ მას მზის ღმერთი იცავდა. როდოსელებმა გადაწყვიტეს ჰელიოსის გიგანტური ქანდაკების (კოლოსის) აგება, რათა ამით პატივი ეცათ თავიანთი მფარველისათვის. თავდაპირველად თიხისაგან გამოიძერწა ფიგურა, რომელიც გარედან ჯერ ცვილით, შემდეგ კი ისევ თიხით იფარებოდა. ცვილის საშუალებით თიხის ორ ფენას ერთმანეთისაგან აცალკევებდნენ და მათ შორის ბრინჯაოს ასხამდნენ. როდესაც ლითონი ცივდებოდა, თიხის გარსს ამტვრევდნენ, ფიგურას ფხეკდნენ და აპრიალებდნენ. ქანდაკებას ნაწილ-ნაწილ აკეთებდნენ და იარუსებად აწყობდნენ.

სამუშაოები 12 წელს გაგრძელდა. ჰელიოსის ქანდაკება მარმარილოს კვარცხლბეკზე იდგა და მას გვირგვინით შემკული ჭაბუკის სახე ჰქონდა. ქანდაკების სიმაღლე 37 მეტრი იყო. მის სანახავად უამრავი მოგზაური მოდიოდა. 56 წლის შემდეგ ქანდაკება ძლიერი მიწისძვრის გამო დაინგრა (ძლიერმა მიწისძვრამ დაანგრია). როდოსელებს რამდენჯერმე უცდიათ, რომ ფეხზე წამოეყენებინათ დამსობილი გოლიათი, მაგრამ მათი ყველა ცდა მარცხით დამთავრებულა. ბოლოს ის იყიდა ერთმა მდიდარმა ვაჭარმა, რომელმაც ნაწილებად დაშლილი ქანდაკება 900 აქლემის მეშვეობით გაიტანა.

მეცნიერები დიდხანს იკვლევდნენ, როგორ გამოიყურებოდა როდოსის კოლოსი. ქანდაკების შექმნისა და აღმართვის რთული ტექნიკის გამო იგი მსოფლიოს საოცრებად ითვლება.

3.

ბაბილონი მდებარეობდა დღევანდელი ერაყის ტერიტორიაზე, მდინარე ეფრატის ნაპირებზე. ნაბუქოდონოსორის მეფობის დროს იგი აღმოსავლური კულტურის ერთ-ერთი უდიდესი ცენტრი გახდა. მოგზაურებს ყველაზე მეტად იზიდავდა დაკიდული ბალები. ბაბილონის დედოფალი, მიდიის მეფის ასული, თავის ქვეყანაში მიჩვეული იყო აყვავებულ მთებსა და ტყეებს და

ეს უსიცოცხლო ადგილი არ მოსწონდა. მეფეს თავისი საყვარელი მეუღლისათვის ეს ბაღები აუგია, რათა მისთვის ცხელსა და უტყეო ბაბილონში ცხოვრება შეემსუბუქებინა. მისი ბრძანებით, იშვიათი მცენარეები მრავალი ქვეყნიდან შემოუტანიათ.

ნაგებობას აქონდა პირამიდის ფორმა და შედგებოდა ოთხი იარუსისაგან. იარუსებს სვეტები იჭერდა. თითოეული სვეტის სიმაღლე ოცდახუთი მეტრი იყო. ბაღები ირწყვებოდა ევფრატის წყლით, რომელიც იქ სპეციალური წყალსაქანი ბორბლებითა და ტყავის ჭურჭლით აჰქონდათ. სარწყავ წყალს რომ არ გაეჟონა, იარუსების ზედაპირი ჯერ ლერწმით იფარებოდა, შემდეგ კი მასზე ნოყიერი მიწა იყრებოდა. ამდენად, მაღალი კოშკის ფართო იარუსებზე გაშენებული ბაღები საკმაოდ რთული ნაგებობა იყო.

შუამდინარეთის მკვიდრნი თიხას ზელდნენ და საშენ მასალად იყენებდნენ, რაც ძალიან იაფი ჯდებოდა. სამწუხაროდ, თიხა გამძლე არ იყო, ამიტომაც ბაბილონელთა ნაგებობების კვალიც არ დარჩა.

4.

ქალაქი ალექსანდრია ალექსანდრე მაკედონელმა დააარსა. მეფის აზრით, ეს ქალაქი უნდა გამხდარიყო უმნიშვნელოვანესი სავაჭრო ცენტრი და ნავსადგური. მეფეს სურდა, რომ კუნძულ ფაროსზე მანამდე არნახული სიდიდის შუქურა აეშენებინათ. მართლაც, შუქურა, რომელიც ძველი წელთაღრიცხვის III საუკუნეში აიგო, მეცნიერებისა და ტექნიკის უდიდესი მიღწევა იყო. კოშკის გუმბათში ენთო ჩაუქრობელი ცეცხლი, რომლის შუქი ლითონის სარკეებით ძლიერდებოდა და სიბნელეში გზას უჩვენებდა ხომალდებს. სარკეების სისტემა სხვა პრობლემასაც წყვეტდა, კერძოდ, მეთვალყურეებს გემების შემჩნევა მანამ შეეძლოთ, სანამ ისინი ქალაქს მიუახლოვდებოდნენ.

დროთა განმავლობაში ალექსანდრიის უბე სილით აივსო. XII საუკუნეში შუქურამ ფუნქცია დაკარგა, რადგან პორტში ხომალდების შესვლა უკვე შეუძლებელი გახდა. XIV საუკუნეში შუქურა ძლიერი მიწისძვრის გამო (ძლიერმა მიწისძვრამ დაანგრია) დაინგრა. მისი ქვებით აშენდა თავდაცვითი ნაგებობა, რომელიც დღემდე დგას კოშკის ადგილზე, ხოლო ბრინჯაოს ფირფიტებისაგან მონეტები დაამზადეს.

1994 წელს მყვინთავებმა შუქურის ნარჩენები იპოვეს, შემდეგ კოსმოსიდან გადაღებული ფოტოების მეშვეობით დანარჩენი ნაწილებიც აღმოაჩინეს. სავარაუდოდ, კოშკის სიმაღლე 134 მეტრი უნდა ყოფილიყო. როგორც ჩანს, იმ დროისათვის ალექსანდრიის შუქურა ყველაზე მაღალი ნაგებობა იყო დედამიწაზე.

(დავალებები №№ 5-8)

- I. მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული და სინტაქსური შეცდომები -----10ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (10) აკლდება თითო ქულა.
- II. სტილისტური ხარვეზები -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ ხარვეზზე მაქსიმალურ შეფასებას (3) აკლდება თითო ქულა.
- III. პუნქტუაციური შეცდომები -----6ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (5) აკლდება თითო ქულა.
- IV. მექანიკური შეცდომები და ტექსტური უზუსტობები -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.

5.

კალისტრატე სალია დაიბადა 1901 წელს სამეგრელოს სოფელ ჯგალში. 1920 წელს იგი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სიბრძნისმეტყველების ფაკულტეტის სტუდენტი გახდა. საბჭოთა ხელისუფლებამ სალია დააპატიმრა, რამაც ევროპაში ხმაური გამოიწვია. ამის გამო მას და რამდენიმე სხვა ქართველ პატიმარს გერმანიაში წასვლის უფლება მისცეს. სალიამ ჯერ ბერლინის უნივერსიტეტი დაამთავრა, შემდეგ – პარიზის უნივერსიტეტის ისტორიულ-ლიტერატურული ფაკულტეტი. კალისტრატე სალია იყო ანტისაბჭოთა ფრონტის აქტიური წევრი. იგი გერმანულ ჯარში შექმნილ ქართულ ნაწილში ჩაეწერა, რადგან ფიქრობდა, რომ გერმანია სა-

ქართველოს გაათავისუფლებდა. სალია აქტიურად მონაწილეობდა ქართველ სამხედრო ტყვეთა გამოხსნისა და ებრაელთა გადარჩენის პროცესში.

1948 წელს კალისტრატემ მეუღლესთან ერთად დააფუძნა ჟურნალი „ბედი ქართლისა“. ეს ჟურნალი იყო პირველი ქართველოლოგიური გამოცემა ევროპაში. იგი 35 წლის განმავლობაში გამოდიოდა საფრანგეთის სამეცნიერო კვლევის ეროვნული ცენტრის დახმარებით. ჟურნალი, რომელმაც თავი მოუყარა უცხოეთში მოღვაწე ქართველოლოგებს, მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა ქართული კულტურის პოპულარიზაციაში. კალისტრატე სალია იყო ოსლოს უნივერსიტეტის საპატიო პროფესორი, არაერთი სამეცნიერო საზოგადოების წევრი. კალისტრატე სალია გარდაიცვალა 1986 წელს პარიზში. იგი დაასაფლავეს ლევილის სასაფლაოზე. 1988 წელს, სალიას ანდერძის თანახმად, მისი ფერფლი დიდუბის პანთეონის მიწას მიაბარეს.

6.

მიხეილ (მიხაკო) წერეთელი დაიბადა 1878 წლის 23 დეკემბერს ზემო იმერეთის სოფელ ცხრუკეთში. ქუთაისის კლასიკური გიმნაზიის დამთავრების შემდეგ მან სწავლა განაგრძო კიევის უნივერსიტეტში, საიდანაც იგი გარიცხეს, რადგან აქტიურად იყო ჩართული პოლიტიკურ საქმიანობაში. მიხაკო წერეთელი, რომელსაც საუკეთესო ევროპული განათლება ჰქონდა მიღებული სორბონის, ჟენევისა და ჰაიდელბერგის უნივერსიტეტებში, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დიპლომატიურ მისიებს ხელმძღვანელობდა გერმანიასა და სკანდინავიის ქვეყნებში.

ბოლშევიკური რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის გამო მიხაკო წერეთელი იძულებული გახდა, რომ სამუდამოდ დაეტოვებინა სამშობლო. ემიგრაციაში მყოფი მეცნიერი ნაყოფიერად მოღვაწეობდა. იგი არჩეული იყო დიდი ბრიტანეთისა და ირლანდიის სამეცნიერო საზოგადოებების ნამდვილ წევრად. გარდა ამისა, იგი იყო „ქართველ ტრადიციონალისტთა კავშირის“ დაფუძნების ერთ-ერთი მოთავე. მეორე მსოფლიო ომის წლებში მიხაკო წერეთლის ძალისხმევით გერმანიის საკონცენტრაციო ბანაკებიდან ასობით ქართველი განთავისუფლდა. სახელოვანმა მეცნიერმა და მამულიშვილმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა რუსთველოლოგიის განვითარებაში. 1963 წელს პარიზში დაიბეჭდა „ვეფხისტყაოსანი“, რომელიც გამოსაცემად მოამზადა მიხაკო წერეთელმა. 1975 წელს გამოვიდა პოემის მისეული პროზაული თარგმანი გერმანულ ენაზე. 1945 წელს იგი საცხოვრებლად გადავიდა მიუნხენში, სადაც განაგრძობდა სამეცნიერო მოღვაწეობას. მიხაკო წერეთელი დაკრძალულია საფრანგეთში, ლევილის სასაფლაოზე.

7.

მიხეილ თამარაშვილი დაიბადა 1858 წელს ახალციხეში. თამარაშვილმა სასულიერო განათლება ევროპის რამდენიმე ქვეყანაში მიიღო. სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ იგი თბილისის მიძინების ტაძრის მღვდლად გაამწესეს. თამარაშვილს, რომელმაც აქტიური მოღვაწეობით მიიქცია ყურადღება, ხელისუფლებამ სამშობლოში მღვდელმსახურების უფლება ჩამოართვა და თბილისიდან გააძევა. თამარაშვილი რომში გაემგზავრა და სწავლა განაგრძო სასულიერო აკადემიაში. სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ მას ღვთისმეტყველების დოქტორის წოდება მიანიჭეს და ამავე აკადემიის პროფესორი გახდა.

თამარაშვილი გულდასმით ეცნობოდა უცხოეთში დაცულ ისტორიულ მასალებს, რათა ობიექტურად გამოეკვლია საქართველოს წარსული. 1910 წელს გამოვიდა მისი წიგნი „ქართული ეკლესია დასაბამიდან დღემდე“. ეს იყო ფუნდამენტური ნაშრომი, რომელიც საზოგადოებას ჩვენი ქვეყნის ისტორიას აცნობდა. წიგნში თავმოყრილია ევროპის არქივებში მოძიებული უაღრესად საყურადღებო წყაროები. ამის გამო მას დღემდე არ დაუკარგავს მეცნიერული ღირებულება. თამარაშვილი იყო ერთ-ერთი პირველი მკვლევარი, რომელმაც ევროპელი მკითხველი საქართველოს ისტორიასა და კულტურას აზიარა. გარდა ამისა, მან შეძლო ცნობების მოძიება სულხან-საბა ორბელიანის ევროპაში მოგზაურობის შესახებ. სამწუხაროდ, თამარაშვილის ცხოვრება ტრაგიკულად დასრულდა. 1911 წელს მან იტალიის ერთ ზღვისპირა ქალაქში დახრწობისაგან იხსნა უცნობი ადამიანი, თვითონ კი დაიღუპა. ოთხმოცი წლის შემდეგ, 1978 წელს, მისი ნეშტი ქართულ მიწას მიაბარეს.

ექვთიმე თაყაიშვილი დაიბადა 1863 წელს სოფელ ლიხაურში. ქუთაისის კლასიკური გიმნაზიის დასრულების შემდეგ მან სწავლა განაგრძო პეტერბურგის უნივერსიტეტში. 1887 წელს იგი სამშობლოში დაბრუნდა და თბილისის გიმნაზიაში მასწავლებლად დაიწყო მუშაობა. თაყაიშვილი აქტიურად მონაწილეობდა არაერთ არქეოლოგიურ ექსპედიციაში. მან დააარსა საისტორიო-საეთნოგრაფიო საზოგადოება, რომელსაც თოთხმეტი წლის განმავლობაში ხელმძღვანელობდა. ეს საზოგადოება მიზნად ისახავდა გაჩანაგებისაგან ეხსნა ჩვენი კულტურული მემკვიდრეობა. ექვთიმე თაყაიშვილი გახლდათ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის მოადგილე. იგი იყო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ერთ-ერთი დამაარსებელთაგანი.

1921 წელს საქართველოს მთავრობა იძულებული გახდა, რომ ემიგრაციაში წასულიყო და თან წაეღო სამუხეუმო ძვირფასეულობა. ოფიციალურად განძის მესაკუთრე მთავრობა იყო, თუმცა ეროვნულ საგანძურს ფაქტობრივად ექვთიმე თაყაიშვილი მეურვეობდა. მიუხედავად პრობლემებისა, ექვთიმემ ყველაფერი გააკეთა, რათა ღირსეულად შეესრულებინა ეს უმნიშვნელოვანესი (ძალზე მნიშვნელოვანი) მისია. საფრანგეთში იგი განაგრძობდა ნაყოფიერ სამეცნიერო მოღვაწეობას. 1925 წელს იგი აზიის შემსწავლელი სამეცნიერო საზოგადოების ნამდვილ წევრად აირჩიეს. მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ, როდესაც შესაძლებელი გახდა ჩვენი საგანძურის სამშობლოში ჩამოტანა, ექვთიმე თაყაიშვილი თბილისში დაბრუნდა. მეცნიერი გარდაიცვალა 1953 წელს. საქართველოს ეკლესიამ 2002 წელს იგი წმინდანად შერაცხა.

ტექსტის რედაქტირების შეფასების პროცესში ნათლად გამოჩნდა, რომ აბიტურიენტთა ნაწილი ტექსტის რედაქტირების ნაცვლად მექანიკურად ეძებს და ასწორებს ცალკეულ ფორმებს, რაც გაუმართლებელია, განსაკუთრებით, სინტაქსური და პუნქტუაციური შეცდომებისა და სტილისტური ხარვეზების გასწორებისას. ფორმა, რომელიც შეცდომაა ერთ შემთხვევაში, სხვა კონტექსტში შეიძლება სწორი იყოს, ამიტომ ამ დავალების შესრულებისას ძალზე მნიშვნელოვანია აბიტურიენტმა ყურადღებით წაიკითხოს ტექსტი და შეცდომების გასწორებისას კარგად გაიაზროს კონტექსტი. წინააღმდეგ შემთხვევაში, შეიძლება რედაქტირებულის ნაცვლად ბუნდოვანი, ფაქტობრივი შეცდომებითა და ხარვეზებით სავსე ტექსტი მიიღოს.

როგორც ნიმუშებიდან ჩანს, ტექსტის რედაქტირების შეფასების კრიტერიუმებში ქულები სხვადასხვაგვარად შეიძლება იყოს განაწილებული. ამდენად, ზემოთ მოცემული კრიტერიუმები მხოლოდ სანიმუშოდ გამოდგება და 2015 წლის ერთიან ეროვნულ გამოცდებზე ტექსტის რედაქტირების კრიტერიუმებიცა და მათში ქულათა განაწილებაც შესაძლოა განსხვავებული იყოს.

II. არგუმენტირებული ესე (20 ქულა)

1.

არსებობს მოსაზრება, რომ გარემოს დაცვის მიზანი მხოლოდ ადამიანის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობაზე ზრუნვა თუ იქნება, მაშინ გარემო შეიძლება დაუცველი აღმოჩნდეს.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

2.

არსებობს მოსაზრება, რომ გლობალიზაცია საფრთხეს უქმნის სახელმწიფოების დამოუკიდებლობას და ეს ახალი ტიპის კოლონიზაციას წააგავს.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

3.

არსებობს მოსაზრება, რომ სასკოლო განათლების მთავარი მიზანია ახალგაზრდებში ლიდერის თვისებების ჩამოყალიბება.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

4.

არსებობს მოსაზრება, რომ უმაღლესი სასწავლებლების რაოდენობა მკვეთრად უნდა შემცირდეს, რადგან ახალგაზრდების დასაქმება სულ უფრო პრობლემური ხდება.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

5.

საზოგადოების ნაწილი მიიჩნევს, რომ სახელმწიფოს მმართველ ორგანოებში ქალების რაოდენობის მნიშვნელოვანი ზრდა აუცილებელია ქვეყანაში პოლიტიკური პროცესების უკეთ წარმართვისათვის.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

6.

საზოგადოების ნაწილი მიიჩნევს, რომ არსებობს პროფესიები, რომელთა დაუფლებაც მხოლოდ მამაკაცებისათვის ან მხოლოდ ქალებისათვის არის მიზანშეწონილი.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

7.

საზოგადოების ნაწილი მიიჩნევს, რომ ახალგაზრდების მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებაში უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს ტელევიზია.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

8.

საზოგადოების ნაწილი მიიჩნევს, რომ სიტყვის თავისუფლება უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე ადამიანის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

გაანალიზეთ წარმოდგენილი თვალსაზრისი, შეაფასეთ მისი დადებითი და უარყოფითი მხარეები და ჩამოაყალიბეთ თქვენი დამოკიდებულება ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად, არგუმენტები გაამყარეთ სათანადო მაგალითებით. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული. შეარჩიეთ ტექსტის შესაბამისი სტილი. დაიცავით სალიტერატურო ენის ნორმები.

გაითვალისწინეთ: თუ თქვენი მსჯელობა შემოიფარგლება ოთხი-ხუთი წინადადებით, ნაშრომი არ გასწორდება.

არგუმენტირებული ესეს შეფასების კრიტერიუმები

I კრიტერიუმი

№	დავალების პირობის ადეკვატური გაგება და გააზრება	ქულები
1.	დავალების პირობა ადეკვატურადაა გაგებულნი.	2
2.	დავალების პირობა ნაწილობრივ არაადეკვატურადაა გაგებულნი.	1
3.	დავალება მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი.	0 ნაწერი აღარ სწორდება

II კრიტერიუმი

№	ნაშრომის აგება	ქულები
1.	ნაშრომი კარგადაა ორგანიზებული, მონაკვეთები თანამიმდევრულად და ლოგიკურად ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები სწორადაა გამოყოფილი.	1
2.	ნაშრომში დარღვეულია ტექსტის ლოგიკა და/ან იგი ორგანიზებული არ არის .	0

III კრიტერიუმი

№	მსჯელობის დასაბუთება	ქულები
1.	მსჯელობა დამაჯერებლადაა დასაბუთებული და არგუმენტები გამყარებულია შესაფერისი მაგალითებით.	5
2.	მსჯელობა მთლიანობაში დასაბუთებულია, თუმცა ცალკეულ შემთხვევებში არგუმენტაცია არასაკმარისია და/ან არ არის გამყარებული შესაფერისი მაგალითებით.	4
2.	მსჯელობა დასაბუთებულია, თუმცა ცალკეულ შემთხვევებში არგუმენტებსა და მოხმობილ მაგალითებს დამაჯერებლობა აკლია .	3
3.	მსჯელობა ზერელედაა დასაბუთებული და არგუმენტები არადამაჯერებელია.	2
4.	მსჯელობა ძალზე ზოგადია , არგუმენტების და/ან მაგალითების მოხმობისას და შეეხება უზუსტობა ან ფაქტობრივი შეცდომა.	1
5.	მსჯელობა დასაბუთებული არ არის .	0

IV კრიტერიუმი

<i>№</i>	<i>დამოუკიდებელი აზროვნება და ზოგადი განათლება</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომში <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა და ზოგადი განათლება.	3
2.	ნაშრომში <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, თუმცა <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა ზოგადი განათლება; ანდა ნაშრომში <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა, თუმცა <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა ზოგადი განათლება.	2
3.	ნაშრომში <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა ზოგადი განათლება და/ან დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი.	1
4.	ნაშრომში არ გამოვლინდა დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და ზოგადი განათლება.	0

V. კრიტერიუმი

<i>№</i>	<i>ლექსიკა და სტილი</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომში აზრი ენობრივად (ლექსიკურად) ზუსტად და მკაფიოდაა გამოხატული, შერჩეულია დასმული ამოცანის შესაფერისი სტილი, დაცულია ნაშრომის სტილისტური ერთგვაროვნება. გვხვდება ორიოდ სტილისტური ხარვეზი.	3
2.	ნაშრომში აზრი ენობრივად (ლექსიკურად) ზუსტად და მკაფიოდაა გამოხატული, მაგრამ გვხვდება სტილისტური ხარვეზები.	2
3.	ნაშრომში აზრი გასაგებია, მაგრამ ლექსიკა მწირია, გვხვდება არაადეკვატური ლექსიკა და სტილისტური ხარვეზები.	1
4.	ნაშრომი სტილისტურად გაუმართავია.	0

VI. კრიტერიუმი

<i>№</i>	<i>მორფოლოგია, ორთოგრაფია, სინტაქსი</i>	<i>ქულები</i>
1.	არ არის დაშვებული ერთზე მეტი შეცდომა.	4
2.	არ არის დაშვებული ორზე მეტი შეცდომა.	3
3.	არ არის დაშვებული ოთხზე მეტი შეცდომა.	2
4.	არ არის დაშვებული ექვსზე მეტი შეცდომა.	1
5.	დაშვებულია ექვსზე მეტი შეცდომა.	0

VII. კრიტერიუმი

№	<i>პუნქტუაცია</i>	<i>ქულები</i>
1.	არ არის დაშვებული სამზე მეტი შეცდომა.	2
2.	არ არის დაშვებული ექვსზე მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	1
3.	დაშვებულია ექვსზე მეტი შეცდომა.	0

არგუმენტირებული ესეს შესრულებას აბიტურიენტთა დიდი ნაწილი წარმატებით ართმევს თავს. ახალგაზრდებს ადევნებთ ჩვენი საზოგადოებისათვის აქტუალური პრობლემები, მსჯელობენ ამ საკითხებზე და საკუთარ დამოკიდებულებასაც თამამად აყალიბებენ. ამავე დროს, თვალში საცემია ის გარემოება, რომ, სამწუხაროდ, აბიტურიენტთა ნაწილს არ ესმის ისეთი ტერმინების მნიშვნელობა, როგორებიცაა: გარემოს დაცვა, სიტყვის თავისუფლება, გლობალიზაცია, კოლონიზაცია და მისთ., რაც ზოგადი განათლების დაბალ დონეზე მიუთითებს. ამის გამო ამ ახალგაზრდებს უჭირთ არგუმენტირებული ესეს შესრულება. გარდა ამისა, ზოგიერთი აბიტურიენტი ყურადღებით არ კითხულობს დავალების პირობას, კარგად არ იაზრებს მას, ამიტომ მის მიერ დაწერილ ესეს არაფერი აქვს საერთო დავალების პირობასთან და მასში დასახელებული პრობლემა მხოლოდ სხვა კონტექსტშია ნახსენები. ბუნებრივია, ამგვარი დავალებები ან არ სწორდება, ან ძალიან დაბალ შეფასებას იმსახურებს.

საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს, რომ ესეების დიდი ნაწილი ენობრივი თვალსაზრისით ჩამორჩება მის შინაარსობრივ მხარეს. ხშირ შემთხვევაში ახალგაზრდებს უჭირთ მსჯელობა არა იმიტომ, რომ მათ სათანადო არგუმენტები არ გააჩნიათ, არამედ იმიტომ, რომ აზრის ნათლად და მკაფიოდ ჩამოყალიბება უჭირთ არასათანადო ენობრივი კომპეტენციის გამო.

დავალება № 1

„ვეფხისტყაოსანში“ აღწერილია თინათინის გამეფების შემდეგ გამართული ნადიმი:

- I. დღე ერთ გარდახდა, პურობა, სმა-ჭამა იყო, ხილობა, ნადიმად მსხდომთა ლაშქართა მუნ დიდი შემოყრილობა. მეფემან თავი დაჰკიდა, შეექმნა დაღრეჯილობა. „ნეტარ, რა უმძიმს, რა სჭირსო?“ – შექმნეს ამისი ცილობა...
- II. თქვეს, თუ: „მეფე ცუდსა რასმე გონებასა ჩავარდნილა, თვარა აქა სამძიმარი მათი ყოლა არა ქმნილა“. ავთანდილ თქვა: „სოგრატ, ვჰკითხოთ, გვითხრას, რადმცა შეგვეცილა? ვჰკადროთ რამე საღაღობო, რასათვისმცა გაგვიწბილა?“
- III. აღგეს სოგრატ და ავთანდილ ტანითა მით კენართა, თვითო აივსეს ჭიქები, მივლენ ქცევითა წყნართა, წინა მიუსხდეს მუხლ-მოყრით, პირითა მოცინართა, ვაზირი ლაღობს ენითა, წყლიანად მოუბნართა:
- IV. „დაგიღრეჯია, მეფეო, აღარ გიცინის პირიო. მართალ ხარ: წახდა საჭურჭლე თქვენი მძიმე და ძვირიო, ყველასა გასცემს ასული თქვენი საბოძვარ-ხშირიო; ყოლამცა მეფედ ნუ დასვი, თავსა რად უგდე ჭირიო?“
- V. რა მეფემან მოისმინა, გაცინებით შემოჰხედნა, გაუკვირდა, „ვით მკადრაო, ან სიტყვანი ვით გაბედნა“. „კარგა ჰქმენო“, დაუმაღლა, ბრძანებანი უიმედნა, „ჩემი ზრახვა სიძუნწისა, ტყუის, ვინცა დაიყბედნა“.
- VI. „ეგე არ მიძიმს, ვაზირო, ესეა, რომე მწყენია: სიბერე მახლავს, დავლიენ სიყმაწვილისა დღენია, კაცი არ არის, სითგანცა საბრძანებელი ჩვენია, რომე მას ჩემგან ესწავლნენ სამამაცონი ზნენია.“
- VII. ერთაი მივის ასული, ნაზარდი სათუთობითა: დმერთმან არ მომცა ყმა-შვილი, – ვარ საწუთროსა თობობითა, – ანუშცა მგვანდა მშვილდოსნად, ანუ კვლა ბურთაობითა; ცოტასა შემწვეს ავთანდილ ჩემგანვე ნაზარდობითა“.
- VIII. ყმა მეფისა ბრძანებასა ლალი წყნარად მოისმენდა, თავ-მოდრეკით გაიღიმნა, გაცინება დაუშვენდა, თეთრთა კბილთათ გამომკრთალსა შუქსა ველთა მოაფენდა. მეფე ჰკითხავს: „რას იცინი, ანუ ჩემგან რად შეგრცხვენდა?“
- IX. კვლა უბრძანა: „თავსა ჩემსა, რას იცინი, რად დამგემო?“ ყმამან ჰკადრა: „მოგახსენებ და ფარმანი მიბოძეო, რაცა გკადრო, არ გეწყინოს, არ გაჰრისხდე, არ გასწყრეო, არ გამხადო კადნიერად, არ ამიკლო ამას ზეო“.
- X. უბრძანა: „რადმცა ვიწყინე თქმა შენგან საწყინარისა!“ ფიცა მზე თინათინისა, მის მზისა მოწუნარისა. ავთანდილ იტყვის: „დავიწყო კადრება საუბნარისა: ნუ მოჰკვეს მშვილდოსნობასა, თქმა სჯობს სიტყვისა წყნარისა.“
- XI. მიწაცა თქვენი ავთანდილ თქვენს წინა მშვილდოსანია; ნაძღვეი დავდვათ, მოვასხნეთ მოწმად თქვენნივე ყმანია; მოასპარეზედ ვინ მგავსო? – ცუდნილა უკუთქმანია. გარდამწყვედელი მისიცა ბურთი და მოედანია!“
- XII. მეფე ლალი და წყლიანი გამხიარულდა მეტად-რე, სიცილით უთხრა ავთანდილს: „შვილად გზრდი, მით შე-ვე-მკადრე; იცი, არ გიწყენ, გაზრდილო, მით შემომისე ზედად-რე. თუ არ გაწბილდე, მაჯობო, ბედი გეყოფის ბედად-რე“.

ა) წაკითხვის გააზრება (15 ქულა)

დავლები შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყო, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

(1) 1. რა აზრს გამოხატავს პირველი სტრიქონი?

- ა) თინათინის გამეფების მეორე დღეს სამეფო ლაშქრის შეკრება ბრძანეს.
- ბ) თინათინის გამეფების მეორე დღეს სასახლეში საბოძარი გასცეს.
- გ) თინათინის გამეფების მეორე დღეს გადაწყდა ნადირობაში შეჯიბრება გამართულიყო.
- დ) თინათინის გამეფების მეორე დღეს სასახლეში ნადიმი გაიმართა.

(1) 2. რის გამო იკითხეს შეკრებილმა დიდებულებმა – „ნეტარ რა უმძიმს, რა სჭირსო“?

- ა) სამეფოს დაუცველობის გამო.
- ბ) საუნჯის გაცემის გამო.
- გ) ქალის გამეფების გამო.
- დ) მეფის დაღონების გამო.

(1) 3. რა შესთავაზა ავთანდილმა სოგრატს?

- ა) გავეხუმროთ, ტახტის დათმობა რომ შევეუმსუბუქოთო.
- ბ) გავეხუმროთ, რადგან საჭურჭლის გაცემა ადარდებსო.
- გ) გავეხუმროთ, ჭმუნვის მიზეზი რომ გაგვიმხილოსო.
- დ) გავეხუმროთ, რათა სხვებთან ერთად მოილხინოსო.

(1) 4. რა მოიმოქმედეს ავთანდილმა და სოგრატმა, სანამ მეფეს გაესაუბრებოდნენ?

- ა) სავსე ჭიქებით მეფისაკენ გაემართნენ და თინათინის სადღეგრძელო შესვეს.
- ბ) სავსე ჭიქებით მეფისაკენ გაემართნენ და მისი სადღეგრძელო შესვეს.
- გ) სავსე ჭიქებით მეფისაკენ გაემართნენ და მის წინაშე დაიხოქეს.
- დ) სავსე ჭიქებით მეფისაკენ გაემართნენ და ასულის გამეფება მიულოცეს.

(1) 5. რა სახუმარო თემით დაიწყო საუბარი ვაზირმა?

- ა) შენმა ასულმა ვერ გამოიჩინა სიბრძნე და მთელი სამეფო გააღარიბაო.
- ბ) შენმა ასულმა მთელი საგანძური გასცა და ამით სამეფო დაამწუხრაო.
- გ) შენმა ასულმა ვერ გამოიჩინა გულუხეობა და ჯობდა, არ გაგემეფებინაო.
- დ) შენმა ასულმა მთელი საგანძური გასცა და ჯობდა, არ გაგემეფებინაო.

(1) 6. როგორი რეაქცია ჰქონდა მეფეს ვაზირის ხუმრობაზე?

- ა) შეშფოთდა და გაბრაზდა.
- ბ) გაუკვირდა და ჩაფიქრდა.
- გ) გაუხარდა და გაეცინა.
- დ) გაუკვირდა და გაეცინა.

(1) 7. რომელ სტრიქონში იყენებს ავტორი მხატვრულ საშუალებას?

- ა) „ეგე არ მიმძიმს, ვაზირო, ესეა, რომე მწყენია“.
- ბ) „კაცი არ არის, სითგანცა საბრძანებელი ჩვენია“.
- გ) „სიბერე მახლავს, დავლიენ სიყმაწვილისა დღენია“.
- დ) „ცოტასა შემწევს ავთანდილ ჩემგანვე ნაზარდობითა“.

(1) 8. რა აღარდებდა როსტევანს?

- ა) რომ დაბერდა და იძულებული გახდა, ქალიშვილი გაემეფებინა.
- ბ) რომ დაბერდა და დიდი ხნის სიცოცხლე აღარ ჰქონდა დარჩენილი.
- გ) რომ დაბერდა და მისი დარი რაინდი სამეფოში აღარ რჩებოდა.
- დ) რომ დაბერდა და აღარ შეეძლო ძველებურად ენადირა.

- (1) 9. რა რეაქცია ჰქონდა ავთანდილს მეფის ნათქვამზე?
- ატირდა.
  - გაუხარდა.
  - გაოცდა.
  - ჩაიცინა.
- (1) 10. რომელ მხატვრულ საშუალებას იყენებს ავტორი სტრიქონში: „...კბილთა გამომკრთალსა შუქსა ველთა მოაფენდა“?
- ჰიპერბოლას.
  - შედარებას.
  - ეპითეტს.
  - გაპიროვნებას.
- (1) 11. რატომ მოითხოვა ავთანდილმა მეფისაგან უსაფრთხოების პირობა?
- თინათინს შეიძლებოდა სწყენოდა ავთანდილის ქცევა.
  - მეფეს შეიძლებოდა სწყენოდა ავთანდილის ნათქვამი.
  - მეფისათვის წინააღმდეგობის გაწევა დალატად ჩაეთვლებოდა.
  - ავთანდილს აკრძალული ჰქონდა მეფესთან შეპასუხება.
- (1) 12. ავთანდილის რომელ ფრაზას შეეძლო მეფის განრისხება?
- „...მოგახსენებ და ფარმანი მიბოძეო“.
  - „რაცა გკადრო, არ გეწყინოს, არ გაჰრისხდე, არ გასწყერო“.
  - „არ გამხადო კადნიერად, არ ამიკლო ამას ზეო“.
  - „ნუ მოჰკეცხ მშვილდოსნობასა, თქმა სჯობს სიტყვისა წყნარისა“.
- (1) 13. რა შესთავაზა მეფეს ავთანდილმა?
- ქვეშევრდომებთან ერთად მოეღხინა.
  - მისთვის თინათინი მიეთხოვებინა.
  - საკუთარი ქალიშვილი გაემეფებინა.
  - ერთმანეთს ნადირობაში შეჯიბრებოდნენ.
- (1) 14. როგორ შეხვდა მეფე ავთანდილის შეთავაზებას?
- იუკადრისა გაზრდილის შეთავაზება.
  - უგულბელყო გაზრდილის შეთავაზება.
  - სიხარულით დაეთანხმა გაზრდილს.
  - ჯილდოს დაჰპირდა გაზრდილს.
- (1) 15. რის შესახებ არ არის საუბარი ტექსტში?
- მეფის სადარდებლის.
  - ავთანდილის ვაჟკაცობის.
  - თინათინის გულუხვობის.
  - სამშობლოს სიყვარულის.

წერიტი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებული, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერიტი დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნაშუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, როგორ ხატავს ავტორი სამეფო სასახლეში შექმნილ სიტუაციას (ყურადღება მიაქციეთ პატრონემურ ურთიერთობას).
- იმსჯელეთ როსტევიანის მხატვრული სახის შესახებ.
- განსაზღვრეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი და რა ფუნქცია ეკისრება მათ ამ ტექსტში.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 2

„ვეფხისტყაოსნის“ ავტორი მოგვითხრობს თინათინისა და ავთანდილის შეხვედრის შესახებ:

- I. გაძრცვილსა ტანსა ემოსნეს ყარყუმნი უსაპირონი,
ეზურნეს მოშლით რიდენი, ფასისა თქმად საჭირონი,
ჰშვენოდეს შავნი წამწამნი, გულისა გასაგმირონი,
მას თეთრსა ყელსა ეკიდნეს გრძლად თმანი, არ უხშირონი.
- II. დადრეჯით იყო მჯდომარე ძოწეულითა რიდითა,
ავთანდილს უთხრა დაჯდომა წყნარად, ცნობითა მშვიდითა.
მონამან სელნი დაუდგნა, დაჯდა კრძალვით და რიდითა,
პირის-პირ პირსა უჭვრეტდა, სავსე ღხინითა დიდითა.
- III. ქალმან უბრძანა: „ზარი მღევს მე ამისისა თხრობისა;
მწადდა არა-თქმა, რომლისა ღონე არა მაქვს თმობისა,
მაგრა იცია მიზეზი შენისა აქა ხმობისა,
რად ვზი ქუშად და დადრეჯით, ასრე მიხდილი ცნობისა?“
- IV. ყმამან ჰკადრა: „საზაროსა ჩემგან თქმალა ვით იქმნების?
მხესა მთვარე შეეყაროს, დაილევის, და-ცა-ჭნების;
აზრად არად აღარა მცალს, თავი ჩემი მეგონების,
თქვენვე ბრძანეთ, რაცა გიმძიმს, ანუ რაცა გეკურნების“.
- V. ქალმან უთხრა საუბარი კეკლუც-სიტყვად, არ დუხჭირად;
იტყვის: „თუცა აქანამდის ჩემგან შორს ხარ დანამჭირად,

- მიკვირს, მოგხვდა წამის ყოფად საქმე შენგან საეჭვი რად,
მაგრა გითხრა პირველ ხვალმე, სენი მე მჭირს რაცა ჭირად.
- VI.** გახსოვს, ოდეს შენ და როსტანს მინდორს მხეცი დაგეხოცა,
ყმა გენახა უცხო ვინმე, რომე ცრემლი მოეხოცა?
მას უკანით გონებამან მისმან ასრე დამამხოცა.
შენ გენუკვი მონახვასა, კიდით კიდე მოჰლახო ცა.
- VII.** აქანამდის ნაუბარსა თუცა ვერას ვერ გეტყვია,
მაგრა შორით სიყვარული შენგან ჩემი შემიტყვია,
ვიცი, რომე გაუწყვედლად თვალთათ ცრემლი გისეტყვია,
შეუპყრისარ სიყვარულსა, გული შენი დაუტყვია.
- VIII.** ასრე გითხრა, სამსახური ჩემი გმართებს ამაღ ორად:
პირველ, ყმა ხარ, ხორციელი არავინ გყავს შენად სწორად,
მერმე, ჩემი მიჯნური ხარ, დასტურია, არ ნაჭორად;
წადი, იგი მოყმე ძებნე, ახლოს იყოს, თუნდა შორად.
- IX.** შენგან ჩემი სიყვარული ამით უფრო გაამყარე,
რომე დამხსნა შეჭირვება, ეშმა ბილწი ასაპყარე,
გულსა გარე საიმედო ია მორგე, ვარდი ყარე,
მერმე მოდი, ღომო, მზესა შეგეყრები, შემეყარე.
- X.** სამსა ძებნე წელიწადსა იგი შენი საძებნარი;
ჰპოვო, მოდი გამარჯვებით, მხიარულად მოუბნარი;
ვერა ჰპოვო დავიჯერებ, იყო თუ-რე უჩინარი;
კოკობი და უფურტენელი, ვარდი დაგხვდე დაუმუნარი.
- XI.** ფიცით გითხრობ: შენგან კიდე თუ შევიროთ რაცა ქმარი,
მზეცა მომხვდეს ხორციელი, ჩემთვის კაცად შენაქმარი,
სრულად მოვსწყდე სამოთხესა, ქვესკნელს ვიყო დასანთქმარი,
შენი მკლვიდეს სიყვარული, გულსა დანა ასაქმარი“.
- XII.** მოახსენა ყმამან: „მზეო, ვინ გიშერი აწამწამე,
სხვა პასუხი რამცა გკადრე, ანუ რამცა შევიწამე?
მე სიკვდილსა მოგვლოდი, შენ სიცოცხლე გამიწამე,
ვითა მონა, სამსახურად განაღამცა წავე, წა-, მე!“

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – **X**.

- (1) **1. რა დანიშნულება აქვს პირველ სტროფს?**
- ა) თინათინის განსაკუთრებული გონიერების წარმოჩენა.
  - ბ) თინათინის განსაცვიფრებელი სიუხვის წარმოჩენა.
  - გ) თინათინის სულიერი სიმტკიცის წარმოჩენა.
  - დ) თინათინის გარეგნული სილამაზის წარმოჩენა.
- (1) **2. რატომ იყო ავთანდილი „სავსე ღვინითა დიდითა“?**
- ა) მიჯნურობის გამჟღავნების საშუალება მიეცა.
  - ბ) მიჯნურთან პირისპირ დარჩენა ეღირსა.
  - გ) სათაყვანებელი მიჯნურის გამეფებას ეღირსა.
  - დ) სიყვარულის დამტკიცების საშუალება მიეცა.
- (1) **3. რა აზრს გამოხატავს სტრიქონი: „მწადლა არა-თქმა, რომლისა ღონე არა მაქვს თმობი-სა“?**
- ა) ვცდილობდი, არ მეტქვა ის, რისი ატანაც ქალს არ შეეძლო.
  - ბ) ვცდილობდი, მეტქვა ის, რისი თქმაც, ვიცოდი, გულს მატკენდა.
  - გ) ვცდილობდი, არ მეტქვა ის, რისი უთქმელობაც აღარ შეეძლო.
  - დ) ვცდილობდი, მეტქვა ის, რისი თქმაც ყველასათვის აუცილებელი იყო.

- (1) 4. რა არის ავთანდილისათვის „საზარო“?
- თინათინის მწუხარება.
  - თინათინის დავალება.
  - თინათინის მიუწვდომლობა.
  - თინათინის განრისხება.
- (1) 5. რომელი მხატვრული საშუალებაა გამოყენებული სტრიქონში: „მზესა მთვარე შეეყაროს, დაილევის, და-ცა-ჭნების“?
- მეტაფორა.
  - ირონია.
  - ეპითეტი.
  - სარკაზმი.
- (1) 6. რა აზრის გამოხატვა სურს ავტორს სტრიქონში: „აზრად არად აღარა მცალს, თავი ჩემი მეგონების“?
- საკუთარი თავი მადარდებს, ამიტომ განშორებას ვერ გადავიტან.
  - ფიქრის უნარი აღარა მაქვს, ამიტომ ყველაფერს შევასრულებ.
  - ფიქრის უნარი აღარა მაქვს, რადგან საკუთარი თავი მადარდებს.
  - ყველაფერს უსიტყვოდ შევასრულებ, თუმცა განშორებას ვერ გადავიტან.
- (1) 7. როგორ ესაუბრებოდა თინათინი ავთანდილს? (უპასუხეთ მესუთე სტროფის მიხედვით).
- ირონიულად.
  - მომხიბვლელად.
  - მკაცრად.
  - მრისხანედ.
- (1) 8. რას გულისხმობს თინათინი სიტყვებში: „...თუცა აქანამდის ჩემგან შორს ხარ დანამჭირად, მიკვირს, მოგხვდა წამის ყოფად საქმე შენგან საეჭვი რად“?
- მართალია, შორს იჭერდი ჩემგან თავს, მაგრამ მაინც მივხვდი, რომ გიყვარდი.
  - აქამდე შორს მეჭირა შენგან თავი, მაგრამ უკვე შეგიძლია ხშირად მნახო ხოლმე.
  - აქამდე შორს მეჭირა შენგან თავი, მაგრამ ახლა წამიერად ავისრულდა ნატვრა.
  - ყველა მეუბნებოდა, რომ გიყვარდი, ახლა კი მეც დავიჯერე შენი სიყვარული.
- (1) 9. რა აღმოჩნდა თინათინის დაღონების მიზეზი?
- არაბეთის სპასპეტის გულგრილობა.
  - უცნობი რაინდის გაუჩინარება.
  - სახელმწიფოს მართვის სირთულე.
  - მოხუცი მამის დაუძლურება.
- (1) 10. VI სტროფის რომელი სტრიქონი გამოხატავს თინათინის თხოვნას?
- I სტრიქონი.
  - II სტრიქონი.
  - III სტრიქონი.
  - IV სტრიქონი.
- (1) 11. რის მიუხედავად იცის თინათინმა ავთანდილის სიყვარულის შესახებ?
- იმის მიუხედავად, რომ პირისპირ ამის შესახებ არ უსაუბრიათ.
  - იმის მიუხედავად, რომ მისთვის ამის შესახებ არაფერი უთქვამთ.
  - იმის მიუხედავად, რომ მანამდე ერთმანეთს საერთოდ არ შეხვედრიან.
  - იმის მიუხედავად, რომ საკუთარ გრძნობებს ხელმწიფეს უმაღლავდნენ.
- (1) 12. რატომ მიაჩნია თინათინს, რომ ავთანდილს ორმაგად ევალება მისი სამსახური?
- ის თან საუკეთესო რაინდია და თანაც როსტევეანის გაზრდილია.
  - ის თან მისი მიჯნურია და თანაც ჯარის სარდალია.
  - ის თან მისი მიჯნურია და თანაც საუკეთესო მეგობარია.
  - ის თან მისი მიჯნურია და თანაც საუკეთესო რაინდია.

- (1) 13. რომელ სტრიქონში იყენებს ავტორი მეტაფორას?
- „შენგან ჩემი სიყვარული ამით უფრო გაამყარე“.
  - „წადი, იგი მოემე ძებნე, ახლოს იყოს, თუნდა შორად“.
  - „გულსა გარე საიმედო ია მორგე, ვარდი ყარე“.
  - „სამსა ძებნე წელიწადსა იგი შენი საქებნარი“.
- (1) 14. თინათინის რა თვისება ჩანს მოცემულ ტექსტში?
- ამპარტავნობა.
  - სიმამაცე.
  - სიუხვე.
  - კეთილგონიერება.
- (1) 15. რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?
- ავთანდილის ვაჟკაცობის.
  - მიჯნურის ერთგულების.
  - სამშობლოს სიყვარულის.
  - ფიცის გაუტეხლობის.

ბ) წერითი დავალება (25 ქულა)

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალკე ცალკე მოცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რაზე ამახვილებს ავტორი ყურადღებას მიჯნურთა პირისპირ შეხვედრის ეპიზოდში (ყურადღება მიაქციეთ პერსონაჟთა ურთიერთობის თავისებურებებს).
- იმსჯელეთ თინათინის მხატვრული სახის შესახებ (ყურადღება მიაქციეთ მის გარეგნობასა და ქცევის მოტივაციას).
- იმსჯელეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი და რა ფუნქცია ეკისრება მათ ამ ტექსტში.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალბა № 3

ყურადღებით წაიკითხეთ ალექსანდრე ჭავჭავაძის ლექსი „გოგჩა“ (შემოკლებული ვარიანტი):

- I. გოგჩა, ტბა ვრცელი, ხმოვანებით ზღვისა მბაძავი,
ოდესმე ზვირთთა აღქაფებით ღელავს მრისხანედ;
ზოგჯერ, ვით ბროლი გულუბრყვილო, წმინდა, უძრავი,
თვის შორის ხატავს ცისა ლაჟვარდს და მათა მწვანეთ.
- II. მაგრამ ნაქცევნი, მისთა კიდეთ ძაძით მმოსველნი,
საგლოვო ნიშნი შენობათა კვლავ ეროვანთა,
სად ჰყვავებულან დიდებულად ქალაქნი ვრცელნი
და სად დღეს ვხედავთ ოდენ ბუთა და ნატამალთა.
- III. ჭმუნვათა თვისთა მნახველთაცა აზიარებენ...
უდაბურება, მწუმარება, არარაობა.
თვალსა და გულსა კაცისასა სევდით ავსებენ,
და უნებლიეთ წარმოდგება ოხვრით ეს გრძნობა:
- IV. აჰა, პალატთა დიდებულთა ნგრეული ნაშთი.
აჰა, ქალაქთა ჩინებულთა ხვედრი უცილო,
აჰა, ჩვენი საომავლისაც ნამდვილი ხატი;
მხოლოდ აწმყოზე რას დაბმულხარ, ხედვავ ბრძობილო!..
- V. დღეს ეს ნაქცევი, სახიერად მაჩრდილობელი,
ხედავს თვის ქვეშე დაშოქველად ოდენ პირუტყვთა,
ზოგჯერ ნადირთა, ზოგჯერ მხეცთა, და ხან წარმველელი
მუნ შეაფარებს საქონელთა, შორით ზიდულთა!..
- VI. ერთგზის ესეცა ქვანი შავნი, დღეს დახავსილნი,
ურთიერთთანა კავშირობით აღმადლებულან;
მკუთვნელნი მათნი, ბედნიერნი და კმაყოფილნი,
ოდესმე მათში განცხრომილან და განშვებულან.
- VII. აქაცა მჯდარა ძალი მაღალს ტახტსა ამაყად,
წყალობათა და რისხვის ფრქვევით მმართველი ერთა;
აქაც უღრღნიათ შურსა, მტრობას გულები ხარბად;
ტრფიალნი აქაც შემსჭვალვიან კვლავ ერთმანერთთა.
- VIII. რავედნ ბანოვანთ შევენებანი, ახლად მშლილობნი
ჭავჭავის სიწმინდეს მიუზიდავს ნაპირს ამ ტბისას;
ვარდნი, ზამბახნი და მიხაკნი და გიშრის მწყობრნი
რავედნგზის ტურფად გარდულია სარკესა წყლისას.
- IX. რავედნგზის მთვარეს, თავმომწონეს, მათთან შთახედვით
უგრძენია თვისი ჩაგრულ-ყოფა და მოღრუბლვილა!
მაგრამ რა?! დროსა მსვრელის ცელით, ყოველთა წარმწყმედით,
ციურთა მჯობი მშვენებლობაც სხვათებრ მოსთვლილა!

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალბების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 1. როგორ გამოიყურება გოგჩა მაშინ, როდესაც წყნარია?
  - ა) ის ამწვანებულ მთებსა და ლურჯ ზეცაზე მშვენებულია.
  - ბ) ის ამწვანებულ მთებსა და ლურჯ ზეცას ირეკლავს.
  - გ) ის ვრცელია და „ხმოვანებით ზღვისა მბაძავი“.
  - დ) ის „ოდესმე ზვირთთა აღქაფებით ღელავს მრისხანედ“.

- (1) 2. რა მხატვრული საშუალებაა გამოყენებული I სტროფის III სტრიქონში?
- ა) ალევგორია.
  - ბ) გროტესკი.
  - გ) შედარება.
  - დ) ჰიპერბოლა.
- (1) 3. II სტროფის მიხედვით, რა „მოსავს“ გოგჩის ნაპირებს ძაძვებით?
- ა) აყვავებული, ვრცელი ქალაქები.
  - ბ) დიდებულ ნაგებობათა ნანგრევები.
  - გ) მგლოვიარე, დიდებული ქალაქები.
  - დ) შავად შემოსილი ნაგებობები.
- (1) 4. III სტროფის მიხედვით, რა აერთიანებთ გოგჩის ტბის შემოგარენსა და მის მნახველებს?
- ა) თავმოწონება.
  - ბ) იღუმალება.
  - გ) მშვენიერება.
  - დ) მწუხარება.
- (1) 5. IV სტროფის მიხედვით, როგორია ყველა დიდებული ქალაქის ხეივანი?
- ა) მათ არასოდეს დაივიწყებენ.
  - ბ) მათ განადგურება ელის.
  - გ) მათ განახლება ელის.
  - დ) მათ ველარავინ მიაგნებს.
- (1) 6. IV სტროფის მიხედვით, რას უწინასწარმეტყველებს ავტორი თანამედროვეებს?
- ა) გოგჩის ნაპირებზე გაშენებული ქალაქების მსგავს მომავალს.
  - ბ) უსახლკართო მსგავს ცხოვრებას დიდებული პალატების ნანგრევებში.
  - გ) უძლეველ მეფეთა მსგავს ცხოვრებას დიდებულ პალატებში.
  - დ) ჩინებული ქალაქების მსგავს ბედნიერ და მშვიდ მომავალს.
- (1) 7. რას გულისხმობს ავტორი სიტყვებში: „მხოლოდ აწმყოზე რას დაბმულხარ, ხედვაე ბრმო-ბილო!“
- ა) ის ადამიანი, რომელიც მხოლოდ აწმყოთი ცხოვრობს, უგუნურია.
  - ბ) ის ადამიანი, რომელიც მხოლოდ მომავლით ცხოვრობს, უგუნურია.
  - გ) ის ადამიანი, რომელიც მხოლოდ ოცნებობს, უგუნურია.
  - დ) ის ადამიანი, რომელიც წარსულზე ფიქრობს, უგუნურია.
- (1) 8. V სტროფის მიხედვით, ვინ აფარებს თავს ხანდახან ტბის ნაპირებზე არსებულ ნანგრევებს?
- ა) ბანოვანი.
  - ბ) ვაჭარი.
  - გ) მომლოცველი.
  - დ) უსახლკარო.
- (1) 9. VI სტროფის მიხედვით, როგორ ახასიათებს ავტორი ამ ნანგრევების ძველ მფლობელებს?
- ა) როგორც განცხრომით ცხოვრებაზე მეოცნებეებს.
  - ბ) როგორც კმაყოფილებასა და განცხრომაში მცხოვრებთ.
  - გ) როგორც „ურთიერთთანა კავშირობით“ ამაღლებულებს.
  - დ) როგორც ღირსებს – ოდესმე მიაღწიონ ბედნიერებას.
- (1) 10. ვის გულისხმობს ავტორი სიტყვაში „ძალი“?
- ა) ბანოვანს.
  - ბ) ერს.
  - გ) მეფეს.
  - დ) მოქალაქეს.
- (1) 11. VII სტროფის მიხედვით, როგორ ახასიათებს ავტორი ადრინდელ მეფეებს?
- ა) როგორც გულუხვ და მრისხანე მმართველებს.
  - ბ) როგორც მტრიან და უგულვო მმართველებს.
  - გ) როგორც შურიან და ხარბ მმართველებს.
  - დ) როგორც ძლიერ და ამაყ მმართველებს.

- (1) 12. რა გრძნობის შესახებ საუბრობს ავტორი VII სტროფში?
- მეგობრობის.
  - სასოწარკვეთილების.
  - სიყვარულის.
  - შიშის.
- (1) 13. როგორ ახასიათებს ავტორი დროს ლექსის IX სტროფში?
- როგორც მარადიულობის გამომხატველს.
  - როგორც მომავლის იმედს.
  - როგორც წარსულის მატთანეს.
  - როგორც ყოველივეს მომსპობს.
- (1) 14. რის შესახებ არ საუბრობს ალექსანდრე ჭავჭავაძე ამ ლექსში?
- ბანოვანთა სილამაზის.
  - დროის უღმობლობის.
  - მეფეთა ძლიერების.
  - სამშობლოს სიყვარულის.
- (1) 15. რომელი სტრიქონები გამოხატავს ყველაზე უკეთ ამ ნაწარმოების უმთავრეს აზრს?
- „გოგნა, ტბა ვრცელი, ხმოვანებით ზღვისა მბაძავი, ოდესმე ზვირთთა აღქაფებით დელავს მრისხანედ“.
  - „აჰა, ჩვენისა მომავლისაც ნამდვილი ხატი; მხოლოდ აწმყოზე რას დაბმულხარ, ხედვავ ბრმობილო!“
  - „აქაც უღრღნიათ შურსა, მტრობას გულები ხარბად; ტრფიალნი აქაც შემსჭვალვიან კვლავ ერთმანერთა“.
  - „რავდენგზის მთვარეს, თავმომწონეს, მათთან შთახედვით უგრძენია თვისი ჩაგრულ-ყოფა და მოღრუბლვილა!“

ბ) წერითი დავალება (25 ქულა)

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არააღიგებურადაა გაგებელი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის მოცემული ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ლექსის მთავარი სათქმელის მიმართ. **თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!**

დავალება № 4

ყურადღებით წაიკითხეთ გრიგოლ ორბელიანის ლექსი „საღამო გამოსაღმებისა“:

- I. მზე ჩაესვენა: მის შუქი გამოსაღმის ჟამს კავკასსა,
თავსა ეხვევა ალერსით, ვით ქალი მამას მოხუცსა!
ბუმბერაზ მთანი მდუმარედ ცათამდის აყუდებულნი,
ჰსხედან, ვით დევნი, სპეტაკის ყინულ-გვირგვინით შემკულნი!
- II. მათ კლდოვან გვერდთა შავადა ღრუბელნი ზედ დაჰსწოლიან
და მრისხანებით ქვეყანას წარღვნითა ემუქრებიან.
გაზაფხულისა ველითა ტყე, შემოსილი სიმწვანით,
მთებისა კალთებს შეამკობს სატკბო სუნნელთა მოფენით.
წყალნი, მთით დაქანებულნი, აღმასებრ უფსკრულს ჰსცვივიან,
თერგი ჰრბის, თერგი ღრიალებს, კლდენი ბანს ეუბნებიან!
- III. შეწუხებული ვუმზერ გზას და მასზე ეტლსა მიმსრბოლსა,
მიმტაცსა ყოვლის კეთილის, რაცა გვაქვს ამა სოფელსა,
რაცა გვიშვენებს სიცოცხლეს ზეციურისა სხივითა
და აღგვამადლებს ამ სოფლით სულისა აღმაფრენითა!
- IV. მიდიხარ, სატრფოვ, მშვიდობით! მარად დღე ჩემი კურთხევა
ცად მიმართ შენთვის მექნება, ვიდრემდის სული მეღევა.
არღა აამონ აწ თვალთა გული შენისა ხილვითა,
წარვიდეს ჩემი სიცოცხლე უშენოდ შრომით, ზრუნვითა.
- V. ეტლი ჰრბის, სატრფო მშორდების... თანა ჰსდევს ჩემი მას სული,
ვმზერ... შორს ძლივსდა ჰსჩანს... აღარ ჰსჩანს... რაღასა ვუმზერ შმაგქმნილი?
სიშორის ნისღმა მიჰფარა თვალთაგან ეტლი მიმსრბოლი,
და გულით ოხრვა სიმწარის აღმოუტევე უნებლი...
- VI. მშვიდობით! ვინცა დამატკბე სიცოცხლის ნეტარებითა,
აწ ვისთვის გული მიკენესის, სული ჰწუხს განშორებითა.
ვის ხილვა არღა შემომსაგს სიხარულისა ნათლითა,
არ განმასვენებს მწუხარეს ალერსის ხმითა ტკბილითა!
- VII. მაგრამ ამ სოფელს შენს გარდა ვინა მყავს მანუგეშებლად,
რომ შენც განმშორდი, დამტოვე, მწუხარებისა მე მსხვერპლად?
წახველ, წარმტაცე ყოველი საამებელი სულისა,
და ვინ განმიღოს აწ კარი ბედისა დაკარგულისა?
- VIII. ან მე უგუნურს, რად მრწამდა ბედისა დაუსრულება?
აწ დავჰშოთი, მარტოდ... მშვიდობით! შენს გულს ნუ ჰშორდეს მშვიდობა!
არს მწუხარება სულისა, არ აქვს ნუგეში რომელსა,
ჰსჯობს ენა ჰსდუმდეს, ხმა შესწყდეს, მოთქმით რა ერგოს გულწყლულსა?
- IX. შეღამდა... მარტო ვზი ჭმუნვით; ჩემი ჩივილი ვის ესმის?
დაყრუვდა არე... მხოლოდა ხმა ისმის ზოგჯერ გუშაგის.
მხოლოდ ჰსჩანს, მთანი მდუმარედ აყუდებულან ცათამდის,
და ყაზიბეგსა საამოდ ზედა ვარსკვლავი დაჰნათის!
წყალნი, მთით დაქანებულნი, უფსკრულსა იკარგებიან,
თერგი ჰრბის, თერგი ღრიალებს, კლდენი ბანს ეუბნებიან!

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 1. **რა შეიძლება იყოს მოხუცი მამისა და მთების შედარების საფუძველი?**
 ა) მოხუცი მამა და კავკასიონის მთები ერთნაირად ძვირფასია ავტორისათვის.
 ბ) მოხუცი მამა ისევე გაათეთრა სიბერემ, როგორც მთები – თოვლმა.
 გ) მოხუცი მამა ისევე ხანდაზმულია, როგორც ბებერი მთები.
 დ) მოხუცი მამაცა და კავკასიონის მთებიც დრომ გაათეთრა.
- (1) 2. **როგორ აღწერს ავტორი კავკასიონის კლდეებს ლექსის II სტროფში?**
 ა) კლდეები, მრისხანე თერგის შხეფებით დასველებული, აღმასვლით ბრწყინავს.
 ბ) კლდეები მრისხანენი არიან და ქვეყანას წარღვნით ემუქრებიან.
 გ) კლდეებმა მრისხანება დაივიწყეს და მწვანედ აუბიბინდათ კალთები.
 დ) კლდეებს მრისხანე და შავი ღრუბლები შემოხვევია გარს.
- (1) 3. **II სტროფის რომელ სტრიქონშია გამოყენებული შედარება?**
 ა) III სტრიქონში.
 ბ) IV სტრიქონში.
 გ) V სტრიქონში.
 დ) VI სტრიქონში.
- (1) 4. **III სტროფის მიხედვით, რას წარმოადგენს ლირიკული გმირისათვის სიყვარული?**
 ა) ამქვეყნიური სიკეთით დამატკობელ განცდას.
 ბ) სამშობლოს მონატრების მტკივნეულ გრძნობას.
 გ) წუთისოფლის ამოებაზე ამალღების საშუალებას.
 დ) წუხილისა და ტანჯვის მუდმივ მიზეზს.
- (1) 5. **III სტროფის მიხედვით, რა შეიძლება აკავშირებდეს ადამიანს ზეციურ ჰარმონიასთან?**
 ა) აღმაფრენა.
 ბ) რწმენა.
 გ) სიკეთე.
 დ) სიყვარული.
- (1) 6. **რის სიმბოლოს წარმოადგენს „მიმსრბოლი ეტლი“?**
 ა) მეგობრის გამგზავრების.
 ბ) მეგობრის დაღუპვის.
 გ) სიყვარულის დაბრუნების.
 დ) სიყვარულის დაკარგვის.
- (1) 7. **რას ჰპირდება ლირიკული გმირი მიჯნურს IV სტროფში?**
 ა) აღარასოდეს დაივიწყებს მის მშვენიერ თვალებს.
 ბ) მთელი სიცოცხლე მასზე იზრუნებს.
 გ) მისი სიცოცხლე შრომაში ჩაივლის.
 დ) სიცოცხლის ბოლომდე მისთვის ილოცებს.
- (1) 8. **რა მიზნის მიღწევა სურს ავტორს სტრიქონით: „ვმზერ... შორს ძლივსდა ჰსჩანს... აღარ ჰსჩანს... რაღასა ვუმზერ შმაგქმნილი?“**
 ა) შექმნას მეგობართან გამოთხოვების სევდიანი სურათი.
 ბ) შექმნას სამშობლოსთან განშორების დინამიკური სურათი.
 გ) შექმნას სატრფოსთან განშორების დინამიკური სურათი.
 დ) შექმნას სიჭაბუკესთან გამოთხოვების ტრაგიკული სურათი.
- (1) 9. **ვის მიმართავს ლირიკული გმირი VI სტროფში?**
 ა) სამშობლოს.
 ბ) სატრფოს.
 გ) უფალს.
 დ) ღვთისმშობელს.

- (1) 10. ლირიკული გმირის რა განცდას გამოხატავს სტრიქონი: „და ვინ განმიღოს აწ კარი ბედისა დაკარგულისა?“
- ა) აღშფოთებას.
  - ბ) გაოგნებას.
  - გ) მრისხანებას.
  - დ) სასოწარკვეთას.
- (1) 11. რა იგულისხმება VIII სტროფის I სტრიქონში?
- ა) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ ბედი აუცილებლად გიმუხთლებს.
  - ბ) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ ბედნიერება დაუსრულებელია.
  - გ) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ სიყვარული არ არსებობს.
  - დ) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ სიყვარული ნეტარებაა.
- (1) 12. რით არის გამოწვეული მწუხარება, „არ აქვს ნუგეში რომელსა“?
- ა) მეგობრის დაკარგვით.
  - ბ) რწმენის დაკარგვით.
  - გ) სამშობლოს დაკარგვით.
  - დ) სიყვარულის დაკარგვით.
- (1) 13. რა ქმნის კონტრასტს IX სტროფში?
- ა) გარინდებული არე და თერგის ღრიალი.
  - ბ) გარინდებული არე და მდუმარე მთები.
  - გ) ვარსკვლავის ნათება და მყინვარის სითეთრე.
  - დ) თერგის ღრიალი და კლდეების ექო.
- (1) 14. რის შესახებ არ საუბრობს გრიგოლ ორბელიანი ამ ლექსში?
- ა) ბუნების სილამაზის.
  - ბ) სამშობლოს სიყვარულის.
  - გ) სიყვარულის წარმავლობის.
  - დ) სულიერი ამაღლების.
- (1) 15. რა არის ამ ნაწარმოების უმთავრესი აზრი?
- ა) ბუნების მარადიულობის ფონზე ადამიანური ტკივილი ლირიკული გმირისათვის უმნიშვნელოდ გამოიყურება.
  - ბ) ზნეობრივად არასრულფასოვანია ის ადამიანი, რომელიც სიყვარულის მარადიულობას არაფრად მიიჩნევს.
  - გ) მხოლოდ მშვენიერი და მარადიული ბუნება ანიჭებს ადამიანს სულიერ სიმშვიდეს.
  - დ) სიყვარულია ამქვეყნად ის ერთადერთი გრძნობა, რომელიც ადამიანს სულიერად აღამაღლებს.

წერიტი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერიტ დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამომვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის მოცემული ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ლექსის მთავარი სათქმელის მიმართ. **თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!**

დავალება № 5

ყურადღებით წაიკითხეთ ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსი „ფიქრნი მტკვრის პირზედ“:

- I. წარვედ წყალის პირს სევდიანი ფიქრთ გასართველად,
აქ ვეძიებდი ნაცნობს ადგილს განსასვენებლად;
აქ ლბილს მდელოზედ სანუგეშოდ ვინამე ცრემლით,
აქაც ყოველი არემარე იყო მოწყენით;
ნელად მოღელავს მოღუდუნე მტკვარი ანკარა
და მის ზვირთებში კრთის ლაჟვარდი ცისა კამარა.
- II. იდაყვ-დაყრდნობილ ყურს უგდებ მე მისსა ჩხრიალსა
და თვალნი რბიან შორად, შორად, ცის დასავალსა!
ვინ იცის, მტკვარო, რას ბუტბუტებ, ვისთვის რას იტყვი?
მრავალ დროების მოწამე ხარ, მაგრამ ხარ უტყვი!..
- III. არ ვიცი, ამ დროს ჩემს წინაშე ჩვენი ცხოვრება
რად იყო ფუჭი და მხოლოდა ამოუბა?...
მაინც რა არის ჩვენი ყოფა – წუთისოფელი,
თუ არა ოდენ საწყაული აღუვსებელი?
ვინ არის იგი, ვისთვის გული ერთხელ აღევსოს,
და რაც მიეღოს ერთხელ ნატვრით, ისი ეკმაროს?
- IV. თვითონ მეფენიც უძლეველნი, რომელთ უმაღლეს
არც ვინდა არის, და წინაშე არც ვინ აღუდგეს,
რომელთ ხელთ ეყრასთ უმაღლესი სოფლის დიდება,

შფოთვენი და დრტინვენი და იტყვიან: „როდის იქნება, ის სამეფოცა ჩვენი იყოს?“ და აღიძვრიან იმავე მიწისთვის, რაც დღეს თუ ხვალ თვითვე არიან!..

- V. თუნდ კეთილ მეფე როდის არის მოსვენებული? მისი სიცოცხლე: ზრუნვა, შრომა და ცდა ქებული; მისი ფიქრია, თუ ვით უკეთ მან უპატრონოს თავისს მამულსა, თვისთა შვილთა, რომ შემდგომსა დროს არ მისცეს წყევით თვის სახელი შთამომავლობას!.. მაგრამ თუ ერთხელ უნდა სოფელს ბოლო მოეღოს, მაშინ ვიღამ სთქვას მათი საქმე, ვინ სადღა იყოს?..
- VI. მაგრამ რადგანაც კაცი გვქვიან – შვილნი სოფლისა, უნდა კიდევ მივდიოთ მას, გვესმას მშობლისა. არც კაცი ვარგა, რომ ცოცხალი მკედარსა ემსგავსოს, იყოს სოფელში და სოფლისთვის არა იზრუნვოს!

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყო, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 1. რა მიზნით გაემართა ლირიკული გმირი მდინარის ნაპირისაკენ?
- ა) ბუნების სილამაზის შესაგრძნობად.
  - ბ) „ღბილს მდელოზედ“ დასასვენებლად.
  - გ) ნაცნობი ადგილების მოსანახულებლად.
  - დ) სულიერი სიმშვიდის მოსაპოვებლად.
- (1) 2. I სტროფის რომელი სტრიქონი გამოხატავს აზრს, რომ ბუნება ლირიკული გმირის გუნება-განწყობილების თანაზიარია?
- ა) I სტრიქონი.
  - ბ) II სტრიქონი.
  - გ) III სტრიქონი.
  - დ) IV სტრიქონი.
- (1) 3. II სტროფის მიხედვით, საით გაურბის მზერა ლირიკულ გმირს?
- ა) ვარსკვლავებისაკენ.
  - ბ) ზეცისაკენ.
  - გ) მტკვრისაკენ.
  - დ) ჰორიზონტისაკენ.
- (1) 4. რომელ სტრიქონშია გამოყენებული გაპიროვნება?
- ა) „აქ ვეძიებდი ნაცნობს ადგილს განსასვენებლად“.
  - ბ) „აქ ღბილს მდელოზედ სანუგეშოდ ვინამე ცრემლით“.
  - გ) „ვინ იცის, მტკვარო, რას ბუტბუტებ, ვისთვის რას იტყვი?“
  - დ) „თუნდ კეთილ მეფე როდის არის მოსვენებული?“
- (1) 5. რა არის II სტროფის მთავარი სათქმელი?
- ა) მტკვარი ბევრის მნახველია, თუმცა ადამიანს მისი არ ესმის.
  - ბ) მტკვარი „ცის დასავალის“ შემდეგაც აგრძელებს თავის გზას.
  - გ) მტკვრის ბუტბუტი სასიამოვნო მოსასმენია და მისი გაგება იოლია.
  - დ) მტკვრის ზვირთებში კრთის მისი ამწვანებული ნაპირები და „ცისა კამარა“.
- (1) 6. ავტორის აზრით, როგორია ადამიანთა არსებობა? (უპასუხეთ III სტროფის მიხედვით).
- ა) ოცნებასა და ნატვრას მოკლებული.
  - ბ) საწუთროსთან ბრძოლით აღსავსე.
  - გ) ღირებული და გონიერებით აღსავსე.
  - დ) ყოველგვარ აზრს მოკლებული.

- (1) 7. **რომელი ფრაზა აზუსტებს ავტორის აზრს:** „არ ვიცი, ამ დროს ჩემს წინაშე ჩვენი ცხოვრება რად იყო ფუჭი და მხოლოდა ამაოება?..“
- „ვინ იცის, მტკვარო, რას ბუტბუტებ, ვისთვის რას იტყვი?“
  - „მაინც რა არის ჩვენი ყოფა – წუთისოფელი, თუ არა ოდენ საწყაული აღუვსებელი?“
  - „როდის იქნება, ის სამეფოცა ჩვენი იყოს?“
  - „თუნდ კეთილ მეფე როდის არის მოსვენებული?“
- (1) 8. **რას მიემართება სიტყვები:** „საწყაული აღუვსებელი“?
- იმედს.
  - მომავალს.
  - ტანჯვას.
  - ცხოვრებას.
- (1) 9. **რატომ იწყებს ავტორი IV სტროფში მეფეების შესახებ საუბარს?** (*უბახუხეთ III სტროფში გამოთქმული მოსაზრებების გათვალისწინებით*).
- მეფეები ყველაზე ნაკლებად არიან შეპყრობილნი კეთილი სურვილებით.
  - მეფეები ყველაზე უფრო არიან შეპყრობილნი ბოროტი სურვილებით.
  - მეფეებს ყველაზე დიდი ძალაუფლება უპყრიათ ხელთ.
  - მეფეებს ყველაზე მეტი სურვილი დარჩათ აუსრულებელი.
- (1) 10. **რის გამო „შფოთვენ და დრტვინვენ“ მეფეები?**
- მარადიული სიცოცხლის მოპოვების გამო.
  - ცხოვრების სისასტიკის გაცნობიერების გამო.
  - ძალაუფლების გაფართოების სურვილის გამო.
  - წუთისოფლის გარდაუვალი წარმავლობის გამო.
- (1) 11. **V სტროფის მიხედვით, რატომ კარგავს აზრს „კეთილი მეფის“ მოღვაწეობა?**
- მეფეებს მაინც წყველით მოიგონებენ.
  - მეფეებს შთამომავლობა არ დააფასებს.
  - სამყარო ისედაც დასადუპავადაა განწირული.
  - სამყაროში ადამიანი ვერაფერს შეცვლის.
- (1) 12. **VI სტროფის მიხედვით, ვინ არის ადამიანი?**
- ბუნების მოამაგე.
  - სამშობლოს ერთგული.
  - ღვთის მორჩილი.
  - წუთისოფლის შვილი.
- (1) 13. **რას გულისხმობს ავტორი სიტყვებში:** „უნდა კიდევცა მივდიოთ მას, გვესმას მშობლისა“?
- ადამიანმა მეფეთა კანონებით უნდა იცხოვროს.
  - ადამიანმა სასუფევლის კანონებით უნდა იცხოვროს.
  - ადამიანმა წინაპართა კანონებით უნდა იცხოვროს.
  - ადამიანმა წუთისოფლის კანონებით უნდა იცხოვროს.
- (1) 14. **რის შესახებ არ საუბრობს ნიკოლოზ ბარათაშვილი ამ ლექსში?**
- ადამიანის დანიშნულების.
  - მეფეთა ღვაწლის.
  - სამშობლოს სიყვარულის.
  - ცხოვრების ამაოების.
- (1) 15. **რა არის ამ ნაწარმოების უმთავრესი აზრი?**
- წუთისოფლის ამაოება ადამიანს აიძულებს, „რომ ცოცხალი მკვდარსა ემსგავსოს“.
  - წუთისოფლის ამაოება ადამიანს მუყაით და აქტიურ ცხოვრებას აიძულებს.
  - წუთისოფლის ამაოების გამო ადამიანმა ამქვეყნიურობაზე აღარ უნდა იზრუნოს.
  - წუთისოფლის ამაოების მიუხედავად, ადამიანმა უნდა იზრუნოს ამქვეყნიურ ცხოვრებაზე.

წერიტი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამომვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის მოცემული ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ლექსის მთავარი სათქმელის მიმართ. **თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!**

დავალება № 6

ყურადღებით წაიკითხეთ ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსი „ვპოვე ტაძარი“:

- ვპოვე ტაძარი შესაფარი, უდაბნოდ მდგარი;
მუნ ენთო მარად უქრობელი წმიდა ლამპარი.
ანგელოსთაგან იკროდა მუნ დავითის ქნარი
და განისმოდა ციურ დასთა გალობის ზარი!
- მწირი სოფლისა, დამაშვრალი მისითა დელვით,
მუნ ვეძიებდი განსვენებას წრფელითა ზრახვით;
გულსა, მოკლულსა კაცთ სიავით და ბედის ბრუნვით,
ლამპარი წმიდა განმიტფობდა ციურის სხივით!
- მუნ გუნდრუკის წილ შევსწირავდი წმიდას სიყვარულს,
რომლის საკურთხად დავსდებდი მე ჩემს გულსა და სულს
ამა სიამით, ნეტარებით ესრეთ აღვსებულს
მეგონა, ვჰხედავ სასუფეველს აქ დაშენებულს!
- მაგრამ საწუთრო განა ვისმეს დიდხანს ახარებს?
განჰქრა ტაძარი და უდაბნო ჩემდა მდუმარებს;
მას აქეთ ჩემს გულს ნეტარება არ ასადარებს,
მის ნაცვლად სევდა და წყვდიადი დაისადგურებს!

- V. მოისპო მსწრაფლად მისი ნაშთი და მისი კვალი!
განა თუ დრომან დაჰკრა თვისი მას ავი თვალი! –
არა, მოსძაგდა მას სოფელი ცრუ და მუხთალი!
დამშთა მე მხოლოდ მის ლამპრისგან ცეცხლი დამქრალი!
- VI. ვერღა აღმიგო სიყვარულმა კვალად ტაძარი!
ვერსად აღვანთე დაშთომილი მისი ლამპარი!
ესრეთ დამისშო უკუდმართმა ნუგემის კარი
და დავალ ობლად ისევ მწირი მიუსაფარი!

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 1. როგორი სამყაროა აღწერილი ლექსის I სტროფში?
- არარეალური.
  - გროტესკული.
  - რეალური.
  - ტრაგიკული.
- (1) 2. რა იგულისხმება II სტროფის I სტრიქონში?
- ღირიკულ გმირს საწუთროს დეღვა ვერაფერს აკლებს.
  - ღირიკული გმირი გაახარა საწუთროს დეღვამ.
  - ღირიკული გმირი დაღალა საწუთროს შფოთვამ.
  - ღირიკული გმირი სულიერ სიმშვიდეს ეძებს.
- (1) 3. II სტროფის მიხედვით, რა მიზნით მივიდა ღირიკული გმირი ტაძარში?
- კაცთა სიავის დასამარცხებლად.
  - სულიერი სიმშვიდის მოსაპოვებლად.
  - ციური სხივის სახილველად.
  - ხეტიალის შემდეგ დასასვენებლად.
- (1) 4. II სტროფის მიხედვით, კონკრეტულად რის გამოა გულმოკლული ღირიკული გმირი?
- ადამიანთა ბოროტებისა და ბედის ცვალებადობის გამო.
  - კაცთა სიავისა და ბედისადმი დაუმორჩილებლობის გამო.
  - მუდმივი ძიებისა და ბედის ბრუნვის გამო.
  - წრფელი ზრახვებისა და ტრაგიკული ბედის გამო.
- (1) 5. რა განცდა ეუფლება ღირიკულ გმირს წმინდა სიყვარულის უფლისათვის შეწირვის შემდეგ? (უპასუხეთ III სტროფის მიხედვით).
- სრული სიმარტოვის.
  - უსაზღვრო ბედნიერების.
  - ღრმა მწუხარების.
  - ხორციელი სიამოვნების.
- (1) 6. III სტროფის მიხედვით, როგორ აღიქვამდა ღირიკული გმირი უდაბნოში მდგარ ტაძარს?
- როგორც აბსურდულ სამყაროს.
  - როგორც გროტესკულ სამყაროს.
  - როგორც მიუღებელ სამყაროს.
  - როგორც ღვთაებრივ სამყაროს.
- (1) 7. ლექსში ვკითხულობთ: „მეგონა, ვჰხედავ...“. რა ეგონა ღირიკულ გმირს?
- მას ეგონა, რომ დედამიწაზე ღვთაებრივი სამყაროს ნაწილი იპოვა.
  - მას ეგონა, რომ სასუფეველი დედამიწაზე არ შეიძლება არსებობდეს.
  - მას ეგონა, რომ წარმოსახვა რეალობაზე ბევრად უფრო ღირებულია.
  - მას ეგონა, რომ ხედავს ტაძარს, რომლის მოძებნაც შეუძლებელია.

- (1) 8. წუთისოფლის რა თვისებას უსვამს ხაზს ავტორი ლექსის IV სტროფში?
- მომხიბვლელ მრავალფეროვნებას.
  - მოსაწყენ ერთფეროვნებას.
  - ტრაგიკულ ცვალებადობას.
  - წარმტაც მარადიულობას.
- (1) 9. რა მხატვრული საშუალებაა გამოყენებული სიტყვებში: „უდაბნო ჩემდა მდუმარებს“?
- გაპიროვნება.
  - ეპითეტი.
  - შედარება.
  - ჰიპერბოლა.
- (1) 10. V სტროფის მიხედვით, რის გამო არ შეიძლებოდა გამქრალიყო ტაძარი?
- ბოროტი სულის.
  - დროის მსგელობის.
  - ლამპრის ჩაქრობის.
  - წუთისოფლის მუხთლობის.
- (1) 11. VI სტროფის მიხედვით, რას არ ძალუძს ოცნების ტაძრის ხელახლა აგება?
- ლამპარს.
  - რწმენას.
  - საწუთროს.
  - სიყვარულს.
- (1) 12. რას გულისხმობს ავტორი სტრიქონში: „და დავალ ობლად ისევ მწირი მიუსაფარი!“?
- ღირიკული გმირი თავს დამარცხებულად გრძნობს.
  - ღირიკული გმირი თავს დამცირებულად გრძნობს.
  - ღირიკული გმირი თავს მარტოსულად გრძნობს.
  - ღირიკული გმირი თავს მოტყუებულად გრძნობს.
- (1) 13. ობლობისა და მიუსაფრობის გარდა, ღირიკული გმირის კიდევ რა სულიერი მდგომარეობის შესახებ საუბრობს ავტორი VI სტროფში?
- აღშფოთების.
  - გულგრილობის.
  - უიმედობის.
  - შიშის.
- (1) 14. რის შესახებ არ საუბრობს ნიკოლოზ ბარათაშვილი ამ ლექსში?
- სამშობლოს სიყვარულის.
  - საწუთროს ცვალებადობის.
  - წმინდა სიყვარულის.
  - წუთისოფლის უღმობლობის.
- (1) 15. რა არის ამ ნაწარმოების უმთავრესი აზრი?
- ადამიანი ვერ აღწევს მიწიერ დიდებას.
  - ადამიანი ვერ აღწევს, რასაც ესწრაფვის.
  - ადამიანი ვერ კმაყოფილდება მიღწეული წარმატებით.
  - ადამიანი ვერ მოიპოვებს სახალხო აღიარებას.

წერიტი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამომვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის მოცემული ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ლექსის მთავარი სათქმელის მიმართ. **თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!**

დავალება № 7

ყურადღებით წაიკითხეთ ლადო ასათიანის ლექსი „ვაჟა-ფშაველას ნაამბობი“:

- I. ვინ დამიბედა გზები პოეტის,
ვინ გამამზადა საბედისწეროდ!
ნუთუ ამქვეყნად მისთვის მოვედი,
რომ უნდა მხოლოდ ლექსები ვწერო!
- II. ნუთუ სხვა რამე, სიმღერის გარდა,
ვერ უშველიდა ტკივილებს ჩემსას!
ან რატომ არის, რომ ყოველ ქალთან
გამიჯნურება მწვევია ლექსად?
- III. უმეგობრობა არ მიგლოვია
და არც მოლექსე მყავს წინაპარი,
მე ზღაპარი თუ გამიგონია,
ბაბუაჩემის თქმული ზღაპარი,
- IV. და მხოლოდ ჯიში მიმაგრებს სტრიქონს,
ჯიში გმირული, ჯიში ქართული,
ბაბუაჩემი ვაჟკაცი იყო,
სატევართ და ცხენით განთქმული.
- V. მან დიდ მუხნარში მოჰკლა ტახები
და მათი ხორციტ მზრდიდა ნიადაგ,
მიტომ არ მიყვარს მე არტახები
და მიტომ ვარგვარ ადამიანად!

- VI. მან ერთხელ განგებ დამკოდა მხარში და უცოდველი სისხლი მადინა, სველ ბალახებში დამტოვა ბავშვი და მწვერვალები გადინადირა.
- VII. მას შემდეგ ბევრის მკლავი ავცეფლე, შვებაც ვიგემე და გაჭირვებაც, და ვიდრე ლექსად არ გადავწერე, მანამდე მკლავდა მე ეს ჭრილობა.
- VIII. ბაბუაჩემმა ბუნების კარი გამიღო ოხვრით და სიმძიმით და შთამაგონა, რომ ლექსი არის კაცის და ქვეყნის გულისტკივილი.
- IX. მან შემაყვარა სამშობლო ჩემი, რომლისთვის ბევრმა სისხლი დაღვარა, მან შემაყვარა ბუნების ცრემლი და სალამურიც მან შემაყვარა.
- X. სამშობლოს ტრფობით გული დავსერე, მათობდა, როგორც ღვინო ყვარული და ვიდრე ლექსად არ გადავწერე, მანამდე მკლავდა ეგ სიყვარული.
- XI. ლექსმა კი შეკრა ჭრილობა ცივი და გაანათა ჩემი კაცობა და ჩემი გულის ყოველგვარ ტკივილს მხოლოდ და მხოლოდ ლექსმა აჯობა.
- XII. ვერც დედის ხელმა, ვერც სატრფოს ეშხმა ვერ გამიყუჩა ჭაბუკს იარა, და ჩემი გულის გამირული კენესა მარტოდენ ლექსმა გაიზიარა.
- XIII. მეც მიტომ ვბედავ არწივულ ყივილს, როცა გულს გაჰკრავს ცივი ნიავი, რომ ლექსი შველის ყოველგვარ ტკივილს და ლექსი თვითონ ტკივილი არი.
- XIV. და რადგან მერგო ვიყო პოეტი – ჩემი ცხოვრების საბედისწეროდ, რადგან ამ ქვეყნად მისთვის მოვედი, რომ უნდა მხოლოდ ლექსები ვწერო,
- XV. რადგან სხვა რამე, სიმღერის გარდა, ახლაც ვერ შველის ტკივილებს ჩემსას, – მჯერა, ამ დიად ბუნების კართან მე თვით სიკვდილსაც გარდავქმნი ლექსად!

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

(1) 1. რა არის ლექსის ლირიკული გმირის ბედისწერა?

- ა) შემოქმედებითი წვა.
- ბ) უმეგობროდ ცხოვრება.
- გ) ფიზიკური ტანჯვა.
- დ) მარტობაში სიკვდილი.

(1) 2. რა იგულისხმება სიტყვაში „სიმღერა“?

- ა) გართობა.
- ბ) მიჯნურობა.
- გ) მუსიკა.
- დ) პოეზია.

- (1) 3. **რის თქმა სურს ავტორს სიტყვებით:** „ყოველ ქალთან გამიჯნურება მჩვევია ლექსად...“?
- მისთვის „ყოველ ქალთან“ გამიჯნურება პოეზიის გარეშე შესაძლებელია.
  - მისთვის მთავარი მიზანი სატროფოს თანაგრძნობის მოპოვებაა.
  - მისთვის მიჯნურობის თემა პოეტური შემოქმედების ერთადერთი გამოხატულებაა.
  - მისთვის თვითგამოხატვის უმთავრესი საშუალება პოეტური შემოქმედებაა.
- (1) 4. **ბაბუის რომელ თვისებაზე მიუთითებს სიტყვები:** „სატევართ და ცხენით განთქმული“?
- სიმამაცეზე.
  - სიბრძნეზე.
  - მიმტევებლობაზე.
  - შორსმჭვრეტელობაზე.
- (1) 5. **რა იგულისხმება V სტროფის III და IV სტრიქონებში?**
- ლირიკული გმირი გულმოდგინედ აღამიანია.
  - ლირიკული გმირი ჭეშმარიტი მიჯნურია.
  - ლირიკული გმირი საუკეთესო მეომარია.
  - ლირიკული გმირი თავისუფლებისმოყვარე პიროვნებაა.
- (1) 6. **რა იგულისხმება სიტყვებში:** „...ბევრის მკლავი ავცეღე“?
- თავგანწირულ მეგობრად დავიბადე.
  - ბევრი მოწინააღმდეგე დავამარცხე.
  - კაცთმოყვარე აღამიანად ვიქეცი.
  - შესანიშნავ მონადირედ ჩამოვყალიბდი.
- (1) 7. **რა მიზნით „გაულო ბუნების კარი“ ბაბუამ შეილიშვილს?**
- რათა მას განგებ დაკოდილი მხარი ადვილად შეხორცებოდა.
  - რათა მას მოსისხლე მტრების სისხლი დაეღვარა.
  - რათა მას „მწვერვალების გადანადირება“ ადვილად შესძლებოდა.
  - რათა მას „კაცის და ქვეყნის“ გასაჭირი შეეცნო.
- (1) 8. **რა ათრობდა ავტორს „როგორც ღვინო ყვარული“?**
- ბავშვობისდროინდელი ჭრილობა.
  - ქვეყნის სიყვარული.
  - სატროფოს სილამაზე.
  - ბუნების მშვენიერება.
- (1) 9. **რა მხატვრული საშუალებაა გამოყენებული სტრიქონში:** „და გაანათა ჩემი კაცობა“?
- მეტაფორა.
  - ეპითეტი.
  - გაპიროვნება.
  - შედარება.
- (1) 10. **რამ გაუყუჩა, ლირიკული გმირის თქმით, „ჭაბუკს იარა“?**
- „გმირულმა კენესამ“.
  - „მარტოდენ ლექსმა“.
  - „დედის ხელმა“.
  - „სატროფოს ეშმა“.
- (1) 11. **რა იგულისხმება სიტყვებში:** „...არწივულ ყივილს“?
- უიმედობის განცდა.
  - გმირული სულისკვეთება.
  - ფრენის სურვილი.
  - წარსულის მონატრება.
- (1) 12. **ავტორის აზრით, რა უცნაური ძალა აქვს პოეზიას?**
- სიკვდილით სიკვდილს ანადგურებს.
  - სილამაზით სილამაზეს სჯობნის.
  - სიცოცხლით სიცოცხლეს ახანგრძლივებს.
  - ტკივილით ტკივილს აყუჩებს.

(1) 13. ავტორის აზრით, რა აკავშირებს მას ვაჟა-ფშაველასთან?

- ა) ვაჟას ტოლფასი მწერალია.
- ბ) ვაჟას სულიერი მეგობარია.
- გ) ვაჟასავით შეუპოვარი მეომარია.
- დ) ვაჟასავით ბუნების შვილია.

(1) 14. რის შესახებ არ საუბრობს ლადო ასათიანი ამ ლექსში?

- ა) აღზრდის მეთოდების.
- ბ) პოეზიის დანიშნულების.
- გ) სამშობლოს სიყვარულის.
- დ) რწმენის უარყოფის.

(1) 15. რომელი სტრიქონები გამოხატავს ყველაზე უკეთ ამ ნაწარმოების უმთავრეს აზრს?

- ა) „ვერც დედის ხელმა, ვერც სატრფოს ეშხმა ვერ გამიყუნა ჭაბუკს იარა...“
- ბ) „მან ერთხელ განგებ დამკოდა მხარში და უცოდველი სისხლი მადინა“.
- გ) „რადგან ამ ქვეყნად მისთვის მოვედი, რომ უნდა მხოლოდ ლექსები ვწერო...“
- დ) „უმეგობრობა არ მიგლოვია და არც მოლექსე მყავს წინაპარი“.

ბ) წერითი დავალება (25 ქულა)

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გააანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის, ავტორის აზრით, პოეზიის დანიშნულება.
- იმსჯელეთ ლირიკული გმირის ბაბუის მხატვრული სახის შესახებ.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი ამ ტექსტში.
თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 8

ყურადღებით წაიკითხეთ ლაღო ასათიანის ლექსი „ციხის სიზმარი“:

- I. როცა მთვარე შეწყვეტს კაშკაშს
და ბნელს შემოიხვევს,
ისე, როგორც დაღლილ ვაჟკაცს,
მძიმედ სძინავს ციხეს.
- II. სძინავს ციხეს, ნატამალი
ხმაც არ აკრთობს სმენას,
სძინავს ციხეს და თამარის
საოცნებო სენაკს.
- III. სძინავს, ფიქრებს ალამაზებს
და სიზმარში ხედავს,
რომ მის ბებერ გალავანზე
არწივები სხედან.
- IV. რომ კვლავ ისმენს ძველთა ველოთა
ნიაჟ-ქარის ნანას,
რომ მის ბებერ საძირკველთან
ქართველები ღვანან,
- V. რომ დილისკენ, როცა დნება
მუქი შუქი მთვარის,
გალავანზე გადმოდგება
საქართველოს თვალი.
- VI. იხურება ჯიხურებად
დაღრუბლული სივრცე,
დედოფალი იყურება
არტანუჯის მხრისკენ.
- VII. სძინავს ციხეს, ჯანიანი
თრთის და სიზმრად ხედავს:
ეს ქართველთა ჯარი არის
თუ უღრანი ხეთა,
- VIII. ეს ნისლია ჩვენებური –
მზესავით რომ მოჩანს,
თუ ქართველთა ძველებური
ჩალისფერი დროშა.
- IX. ვისკენ მოაქვთ ეს ალმები,
ვის უხდიან ჩაჩქანს.
ეს – თამარი ესალმება
საქართველოს ღაშქარს.
- X. იხურება ჯიხურებად
დაღრუბლული სივრცე,
ეს – თამარი იყურება
არტანუჯის მხრისკენ.
- XI. სძინავს ციხეს, მაგრამ დილით
მზე რომ იწყებს კაშკაშს,
ელვიძება, როგორც ძილით
დასვენებულ ვაჟკაცს.
- XII. ელვიძება, როგორც სისხლით
გაგიჟებულ მხედარს.
ელვიძება, მაგრამ ძილში
ნახულს ვეღარ ხედავს,
- XIII. ვეღარ ხედავს, გაავდება,
აშლის ხავსის ბაღანს
და გრუხუნებს ნაადრევი
გაზაფხულის გვარად.
- XIV. მერე ისევ ალამაზებს
სიზმრით თავის სვე-ბედს
და ხავსიან გალავანზე
არწივები თვლემენ.

ა) წაკითხვის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

(1) 1. რის თქმა სურს ავტორს „დაღლილ ვაჟკაცთან“ ციხის შედარებით?

- ა) ციხის დაცვას თავისუფლებისათვის მებრძოლი ადამიანები შეეწირნენ.
- ბ) ციხეში ქვეყნის თავისუფლებისათვის მებრძოლი გმირები განისვენებენ.
- გ) სიბნელეში ციხე სამშობლოს მოღალატე ადამიანს წააგავს.
- დ) უძველესი ციხე გმირული წარსულის დიდებული ნაშთია.

(1) 2. რა მხატვრული საშუალებაა გამოყენებული სიტყვებში: „სძინავს ციხეს“?

- ა) გაპიროვნება.
- ბ) შედარება
- გ) ჰიპერბოლა.
- დ) ეპითეტი.

(1) 3. რა დანიშნულება აქვს ლექსში „თამარის საოცნებო სენაკის“ ხსენებას?

- ა) ქართველთა ძლევა მოსილი გამარჯვებების განდიდების.
- ბ) თამარის საგმირო საქმეთა წარმოჩენის.
- გ) წარსულის მიმზიდველი სურათის გაცოცხლების.
- დ) დამარცხებით გამოწვეული ტრაგიზმის გადმოცემის.

(1) 4. რა სიმბოლური დატვირთვა შეიძლება ჰქონდეს არწივს ლექსის მონაკვეთში:

- „...გალავანზე არწივები სხედან“?
- ა) იგი მიიძღვება მარცხით გამოწვეულ სასოწარკვეთილებას გამოხატავს.
  - ბ) იგი კონკრეტული გამარჯვებით გამოწვეულ აღფრთოვანებას გამოხატავს.
  - გ) იგი საქართველოს დიდებულ წარსულსა და ძლევა მოსილებას გამოხატავს.
  - დ) იგი უიმედო მომავლით გამოწვეულ სევდას გამოხატავს.

(1) 5. რა იგულისხმება სიტყვებში: „...დნება მუქი შუქი მთვარის“?

- ა) ვარსკვლავები აკიაფდნენ.
- ბ) თანდათანობით დამდნება.
- გ) მთვარე ამოსვლას იწყებს.
- დ) განთიადი ახლოვდება.

(1) 6. რატომ „თრთის“ მძინარე ციხე?

- ა) სიზმარში ხედავს საქართველოს დაბურულ უღრან ტყეებს.
- ბ) სიზმარში ხედავს მოგებული ბრძოლების ამადელვებელ სურათებს.
- გ) სიზმარში ხედავს ავის მომასწავებელი ნისლით დაფარულ მზეს.
- დ) სიზმარში ხედავს დამარცხების ნიშნად დახრილ ჩალისფერ დროშას.

(1) 7. რატომ „ელვიძება“ ციხეს „როგორც სისხლით გაგიჟებულ მხედარს“?

- ა) სიზმარმა მას ნათელი მომავლის იმედი გაუღვიძა.
- ბ) სიზმარმა მასში ბრძოლის ჟინი ჩააქრო.
- გ) სიზმარმა მას წარსულით გამოწვეული სევდა მოჰგვარა.
- დ) სიზმარმა მასში ბრძოლის ჟინი გააღვიძა.

(1) 8. რა განაპირობებს იმას, რომ ციხე „გაავდება, აშლის ხავსის ბაღანს“?

- ა) გამოღვიძებულს ავდრიანი გაზაფხული ხვდება.
- ბ) გამოღვიძებულს მიუღებელი რეალობა ხვდება.
- გ) გამოღვიძებულს საშინელი ხმაური აღიზიანებს.
- დ) გამოღვიძებული ვეღარ იხსენებს წარსულს.

- (1) 9. რომელ მხატვრულ სახეში იგულისხმება თამარ მეფე?
- „ჩვენებური ნისლი“.
  - „საქართველოს თვალი“.
  - „ნადრევი გაზაფხული“.
  - „შუქი მთვარის“.
- (1) 10. რა ფუნქცია აკისრია სტრიქონებს: „იხურება ჯიხურებად დაღრუბლული სივრცე“?
- გამოხატავს სამშობლოს სიყვარულისა და ხელმწიფის პატივისცემის განცდას.
  - გამოხატავს ავტორის სასოწარკვეთილებასა და მომავლის სრულ უიმედობას.
  - დინამიკურობას მატებს სურათსა და ამძაფრებს მკითხველის ემოციას.
  - შეუცნობელი წარსულის წინაშე შიშის განცდას უნერგავს მკითხველს.
- (1) 11. რის თქმა სურს ავტორს სიტყვებით: „...და ხავსიან გაღაგანზე არწივები თვლემენ“?
- წარსულმა დიდებამ კვალი არ დატოვა.
  - უკეთესი მომავლის იმედი არ გამქრალა.
  - უძველეს ციხეს ხავსიანი გაღაგანი აკრავს.
  - მხოლოდ არწივებსღა ახსოვთ დიდებული წარსული.
- (1) 12. რა ფუნქცია აკისრია ლექსში სიზმარს?
- გაამართლოს აწმყოში ქართველი ერის უმოქმედობა.
  - წარმოაჩინოს კონტრასტი წარსულსა და აწმყოს შორის.
  - აჩვენოს ქართველთა დამსახურება კაცობრიობის წინაშე.
  - დააკნინოს თამარ მეფის ისტორიული ღვაწლი.
- (1) 13. როგორ ხასიათდება ტექსტში ავტორის თანამედროვეობა?
- როგორც პიროვნების დამთრგუნველი სინამდვილე.
  - როგორც გარდასული ეპოქის რაინდების საუფლო.
  - როგორც წარსულის შესატყვისი დიდებულება.
  - როგორც საბრძოლო სულისკვეთებისაგან დაცლილი რეალობა.
- (1) 14. რის შესახებ არ საუბრობს ლაღო ასათიანი ამ ლექსში?
- დიდებული წარსულის შესახებ.
  - განთქმული წინაპრების შესახებ.
  - სარწმუნოების დაკნინების შესახებ.
  - დროის დაუნდობლობის შესახებ.
- (1) 15. რა არის მოცემული ლექსის ძირითადი მიზანდასახულობა?
- საქართველოს დიდებული ბუნების აღწერა.
  - საქართველოს აწმყოს გაიდგალება.
  - საქართველოს მომავლის გადაჭარბებული შიში.
  - საქართველოს წარსულის გაიდგალება.

წერიტი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაკებული, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერიტ დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამომვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ საქართველოს წარსულის მიმართ ავტორის დამოკიდებულების შესახებ.
- იმსჯელეთ, რა განცდას იწვევს მკითხველში ავტორის თანადროული რეალობა (ყურადღება მიაქციეთ სტრიქონებს: „ძილში ნახულს ვეღარ ხედავს... გაავდება, აშლის ხავსის ბაღანს...“).
- იმსჯელეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი ამ ტექსტში და რა ფუნქცია ეკისრება მათ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 9

თხზულებაში „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“ გიორგი მერჩულე მოგვითხრობს:

ხოლო აცთუნა მტერმან ხელმწიფეი იგი და მოიყვანა მან დედაკაცი სიძვისაი ციხესა მას შინა. და ვითარცა ესმა ნეტარსა გრიგოლს საქმე იგი სულისა განმხრწნელი, შეწუხნა ფრიად. და ამხილა პირისპირ ხელმწიფესა მას. ხოლო მან აღუთქუა ცოდვისა მის განტევებაი და დედაკაცი-სა მის წარგზავნაი, ვინაიცა მოეყვანა იგი. და ვერ დაამტკიცა თვისი ბრძანებაი, რამეთუ დაემონა გულისთქუმასა.

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ პოვა უამი მარჯუე, ოდესცა კურაპალატი შორს იყო არტანუჯსა. დღესა ერთსა შატბერდით წარვიდა და მიიწია მიმწუხრი ძირსა მის ციხისასა. და კაცი მიუვლი-ნა დედაკაცსა მას ჭამადისა თხოვად და მუნ დადგომისა მიხეზი შეუთუადა. ხოლო მან სიხარუ-ლითა დიდითა განიხარა და მრავალფერი სანოვაგე წარსცა წმიდისა მისთვის და მოწაფეთა მის-თა. და ვითარცა განთენა, კუალად მოუვლინა კაცი, რაითა მივიდეს ხილვად მისა. მაშინ უფრო-ისად განმხიარულებული მსწრაფლ მოვიდა წმიდისა მის ორთა თანა მხევალთა თვისთა, რაი-თამცა ღირს იქმნა ჯუარსა ნეტარისა მის კაცისასა.

ხოლო მან არა დასწერა ჯუარი, არამედ უბრძანა განშორებულად დაჯდომაი. და მოწაფენი კიდერე განდგეს წამისყოფითა მოძღურისა თვისისაითა და ეგრეთვე – მსახურნი იგი დედანი, რამეთუ წმიდისა მის შიში ყოველთა ზედა მიფენილ იყო. მაშინ ჰრქუა მას ნეტარმან გრიგოლ: „ჰოი, საწყალობელო! რაისათვის შორის ცოლ-ქმართა შთაჭრილ ხარ წარსაწყმედელად შენდა საუკუნოდ ბოროტითა მით ცოდვითა, რომლითა დამონებულ ხარ ეშმაკისადა და ცუდითა რაით-

მე მიზეზითა საბრხე ქმნულ-ხარ დიდისა ხელმწიფისადა?!” ხოლო მან ცრემლით პრქუა: „წმიდაო ღმრთისაო, მე თავსა ჩემსა ზედა ვერ თავისუფალ ვარ, ვინაითგან გარდარეული სიყუარული აქუს ჩემდა მომართ კურაპალატსა. და აწ არა უწყი, თუ რაი ვყო, რამეთუ ბრძანებამან სიტყუათა შენთამან შემადრწუნა ფრიად“. ხოლო წმიდამან მან პრქუა: „შვილო, იქმენ სრულიად მორჩილ სიტყუათა ჩემ გლახაკისათა და მე თავსმდე გექმნე ქრისტეის მიმართ, რაითა მან თავდამან ყოველნი ბრალნი შენნი შეგინდვნეს“.

და მან პრქუა: „წმიდაო მამაო, ხელთა შენთა ვარ, უმჯობესი სულისა ჩემისაი იზრუნე“.

მაშინდა ჯუარი დასწერა და აკურთხა ლოცვითა და შეჭურა მადლითა და მისცა თვისთა ხამლთა საბელი, რაითა სარტყლად შეირტყას. და მან ყო ეგრეთ. და ესრეთ მოიყვანა იგი მერეს, რამეთუ პირველვე განზრახვაი ნეტარისა დედისა თანა იყო, და შეჰვედრა იგი დედასა ფებრონიას.

ხოლო რაჟამს მიიწია კურაპალატი ციხედ, იკითხა ხოლო დედაკაცი იგი. და ვითარ არა პოვა, ფრიად შეიურვა, გულისხმა-ყო რაი ყოველი იგი ყოფილი საქმე. და რამეთუ არა ღონითა რაით-მე კაცობრივთა მახეთაითა იყო ტრფივალ მისა მიმართ ხელმწიფე იგი, არამედ ეშმაკისა მანქანებითა ესოდენ ძლეულ იყო, რომელ თავმოთნეობაი დაავიწყდა და მსწრაფლ ხოლო მოვიდა მერეს. ხოლო ნეტარმან ფებრონია დამალა დედაკაცი იგი. და ვითარ ილოცა კურაპალატმან ეკლესიასა წმიდისა ღმრთისმშობელისასა და მიიღო ლოცვაი დედისა ფებრონიასი, მაშინ იწყო სიტყუად: „უწყი-მეა, დედაო, რაისათვის მოვედ აწ?“

ხოლო მან პრქუა: „უფალმან იცის, რაისათვის ჰბრძანე აქა“.

და მან პრქუა: „ამის მიზეზისათვის იქმნა მოსლვაი ჩემი, რამეთუ სახლისა ჩუენისა მეჭურჭლე ქალი იყო და ყოველი მონაგები ჩუენი ხელთა მისთა იყო, და მამასა გრიგოლს აქა წარმოუყვანებია და ფრიადი დაგუაკლდა საფასეთა ჩუენთაგანი. აწ უბრძანე, რომელ ერთხელ ციხედ მოვიდეს და ყოველი მოგვითუალოს და კუალად თქუენდავე მოვიდეს, ვითარცა უნდეს“.

ხოლო ფებრონია პრქუა მას მკუეთრ: „მიზეზებად მიზეზთა ცოდვისათა კაცთა თანა, რომელნი იქმან უმჯულოებასა“.

ესე რაი ესმა კურაპალატსა, სირცხვილელეულ იქმნა მართლმხილებისა მისგან კდემული და მყოვარ-ჟამ დადუმნა, ვითარცა ძლეული, რამეთუ ხორციელად ძლიერსა ხელმწიფესა სულითა ძლიერთა კაცთა სძლეს, შეჭურვილთა მათ საღმრთოითა შურითა. ხოლო შეურევებულმან კურაპალატმან გულისა შეჭირვებისაგან თქუა: „ნეტარ მას კაცსა, ვინ არღარა ცოცხალ არს!“

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 1. რა „სულისა განმსრწნელი“ საქმე შეემათება აშოტ კურაპალატს?
  - ა) ცოლს გაეყარა და სასახლიდან გააძევა.
  - ბ) მონასტერში მისულმა ფებრონიას საჭურჭლის ქურდობა დააბრალა.
  - გ) ქრისტიანობა უარყო და მტრის სარწმუნოება მიიღო.
  - დ) „დედაკაცი სიძვისაი“ მოიყვანა სამეფო სასახლეში.

- (1) 2. რა მოიმოქმედა თავდაპირველად გრიგოლმა, როდესაც აშოტ კურაპალატის ცოდვის შესახებ შეიტყო?
  - ა) გაკიცხა და მოსთხოვა „სიძვის დედაკაცის“ გაშვება.
  - ბ) გაკიცხა, თუმცა იძულებული გახდა შეჰვედროდა არსებულ ვითარებას.
  - გ) ვერ გაბედა გაკიცხვა, რადგან შეუშინდა ხელმწიფის რისხვას.
  - დ) კატეგორიულად მოსთხოვა მონასტერში ცოდვის მონანიება.

- (1) 3. რატომ დაარღვია აშოტ კურაპალატმა გრიგოლისათვის მიცემული სიტყვა?
  - ა) არაფრად უღირდა გრიგოლისათვის მიცემული სიტყვა.
  - ბ) გადაწყვიტა, პირობის შესასრულებლად უკეთეს დროს დალოდებოდა.
  - გ) ვერ შეძლო საყვარელ ქალთან განშორება.
  - დ) პირობის შესრულებაში სახელმწიფო საქმეებმა შეუშალა ხელი.

- (1) 4. რის იმედით მივიდა „სიძვის დედაკაცი“ გრიგოლთან?
  - ა) იმედი ჰქონდა, გრიგოლი მონასტერში გაგზავნიდა.
  - ბ) იმედი ჰქონდა, გრიგოლი დედოფალთან შეარიგებდა.

- გ) იმედი ჰქონდა, გრიგოლი პირჯვარს გადასახავდა.
 დ) იმედი ჰქონდა, გრიგოლი ხელმწიფეზე დააქორწინებდა.
- (1) 5. გრიგოლის რა თვისება ჩანს ფრაზაში: „ხოლო მან არა დასწერა ჯუარი, არამედ უბრძანა განშორებულად დაჯდომი“?
 ა) ღმობიერება და მიმტევებლობა.
 ბ) მრისხანება და ამპარტავნობა.
 გ) სათნოება და სიმტკიცე.
 დ) სიმკაცრე და პრინციპულობა.
- (1) 6. გრიგოლის აზრით, რა შეიძლება იყოს „სიძვის დედაკაცი“ მიერ ჩადენილი ცოდვის მიზეზი?
 ა) ქალი ამპარტავნობამ შეიპყრო.
 ბ) ქალი ეშმაკს დაემონა.
 გ) ქალმა დედოფალი შეიძულა.
 დ) ქალმა საგანძური მიითვისა.
- (1) 7. რას სთხოვს „სიძვის დედაკაცი“ გრიგოლს?
 ა) აკურთხოს მისი გულწრფელი სიყვარული.
 ბ) გაკიცხოს კურაპალატის „გარდარეული სიყვარული“.
 გ) იზრუნოს კურაპალატის სულის გადასარჩენად.
 დ) იზრუნოს მისი სულის გადასარჩენად.
- (1) 8. რატომ „აკურთხა ღოცვითა და შეჭურა მადლითა“ გრიგოლმა „სიძვის დედაკაცი“?
 ა) ამით აიძულა იგი, უარი ეთქვა კურაპალატთან კავშირზე.
 ბ) დაინახა, რომ იგი ინანიებდა კურაპალატთან სასიყვარულო კავშირს.
 გ) იცოდა, რომ ასე განდევნიდა დედაკაცის სხეულიდან ეშმაკეულს.
 დ) სურდა, ნებისმიერი საშუალებით დაეყოლიებინა გაჯიუტებული „სიძვის დედაკაცი“.
- (1) 9. როგორ გადაწყვიტა გრიგოლმა „სიძვის დედაკაცის“ ბედი?
 ა) იძულებით წაიყვანა მერეს დედათა მონასტერში.
 ბ) კურაპალატის დაუკითხავად წაიყვანა მერეს მონასტერში.
 გ) კურაპალატის თანხმობით წაიყვანა მერეს მონასტერში.
 დ) უბრძანა თვითონ წასულიყო მერეს მონასტერში.
- (1) 10. რა რეაქცია ჰქონდა აშოტ კურაპალატს, როცა საყვარელი ქალის წასვლა შეიტყო?
 ა) აღშფოთდა გრიგოლის თავხედური საქციელის გამო.
 ბ) განრისხებულმა სატრფოს ძალით დაბრუნება გადაწყვიტა.
 გ) სატრფოს დაბრუნების დაუძლეველმა სურვილმა შეიპყრო.
 დ) შეძრწუნდა, რომ ეშმაკის მიერ დაგებულ მახეში გაება.
- (1) 11. რა გზას მიმართა აშოტ კურაპალატმა დედა ფებრონიასთან საუბრისას?
 ა) თავის მართლება სცადა.
 ბ) მისი მოტყუება სცადა.
 გ) მონასტრის წინამძღვარს განურისხდა.
 დ) ფებრონიას თავი შეაცოლდა.
- (1) 12. დედა ფებრონიას რა თვისება ჩანს ტექსტის ამ მონაკვეთში?
 ა) სათნოება და გულმონწყალება.
 ბ) სიმტკიცე და შეუვალობა.
 გ) სისასტიკე და სულმოკლეობა.
 დ) სიჯიუტე და ამპარტავნობა.
- (1) 13. რომელ ფრაზაშია გამოყენებული მხატვრული საშუალება?
 ა) „...არამედ უბრძანა განშორებულად დაჯდომი“.
 ბ) „ბრძანებამან სიტყუათა შენთამან შემადრწუნა ფრიად“.
 გ) „მოწაფენი კიდე-რე განდგეს წამისყოფითა მოძღურისა“.
 დ) „...შეჭურვითა მათ საღმრთოთა შურითა“.

- (1) 14. აშოტ კურაპალატის რა სულიერი მდგომარეობა ჩანს მისსავე სიტყვებში: „ნეტარ მას კაცსა, ვინ არღარა ცოცხალ არს!“?
- ა) აღშფოთება.
  - ბ) გულმოწყალება.
  - გ) სასოწარკვეთილება.
  - დ) შეუპოვრობა.
- (1) 15. რომელ მონაკვეთშია გამოხატული ტექსტის მთავარი სათქმელი?
- ა) „თავმოთნეობაი დაავიწყდა და მსწრაფლ ხოლო მოვიდა მერეს“.
  - ბ) „მამასა გრიგოლს აქა წარმოუყვანებია და ფრიადი დაგუაკლდა საფასეთა ჩუენთაგანი“.
  - გ) „...რაისათვის შორის ცოლ-ქმართა შთაჭრილ ხარ წარსაწყმედელად შენდა“.
  - დ) „ხორციელად ძლიერსა ხელმწიფესა სულითა ძლიერთა კაცთა სძლეს“.

ბ) წერითი დავალება (25 ქულა)

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არააღიკვებურადაა გაგებული, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებდა, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნაშუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გააანალიზეთ მოცემული მონაკვეთი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, როგორ იხატება მოცემულ ტექსტში გრიგოლ ხანძთელის სახე (ყურადღება მიაქციეთ, როგორია მისი დამოკიდებულება, ერთი მხრივ, კურაპალატისა და, მეორე მხრივ, „სიძვის დედაკაცის“ მიმართ).
- იმსჯელეთ აშოტ კურაპალატის მხატვრული სახის შესახებ.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი ამ მონაკვეთში (ყურადღება მიაქციეთ თხრობის მანერასა და ამბის განვითარების დინამიკას).

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 10

თხზულებაში „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“ გიორგი მერჩულე მოგვითხრობს:

დიდი ეფრემ იქმნა ეპისკოპოს აწყურისა საყდარსა. დიდი არსენი კათალიკე ეკლესიასა, ქრისტის კუართისა სამკვიდრებელსა, მცხეთას ქართლისა კათალიკოს იქმნა. და იყო სიყუარული მათ შორის ერთად ზრდილობისათვის.

არამედ ქართლისა ეპისკოპოსნი მირვან არსენის მამისათვის ფრიად გულწყებულ იყვნეს ამის მიზეზისათვის, რამეთუ თვინიერ განზრახვისა მათისა, ძე თვისი დაადგინა კათალიკოსად თანადგომითა და კურთხევითა მცირედთა ეპისკოპოსთაითა.

მამფალი გუარამ დიდი მირიანისთვის გულძვირად იყო და მსწრაფლ ხოლო ბრძანა შეკრება ეპისკოპოსთაი და უდაბნოსა მამათაი.

და ყოველნი შემოკრბეს ჯავახეთს. არამედ მამაი გრიგოლ არა მუნ იყო. წადიერად მოელოდეს ყოველნი და მარტოდ ანჯმნობდეს წესისა წინამძღუარნი იგი არსენი კათალიკოსისათვის და ვერა დაამტკიცეს სიტყუაი მათი. მაშინ ერუშნელმან ეპისკოპოსმან მის ჟამისამან ჰრქუა ყოველთა: „ოდეს მოვიდეს ვარსკულავი უდაბნოთაი, მაშინ განემართოს საქმე და განზრახვავი ყოველთაი“.

და მეყსეულად იხილეს წმიდაი იგი მომავალი კარაულითა შორის კრებულსა მას მამათასა საკვირველად ხილვითა. რამეთუ სამოსელი იგი შეურაცხი, რომელ ემოსა მოხუცებულსა მას, ესრეთ ჩნდა, ვითარცა სამოსელი ნათლისა ბრწყინვალისა განუცდელისაი. ხოლო თავსა მისსა კუკული იხილვებოდა, ვითარცა გვირგვინი სამეფუოი პატიოსანთა თუალთა და მარგალიტთა-გან ფასდაუდებელთა აღმკული. და ვითარცა იხილეს ღმრთისამიერი დიდებულებაი მისი, ყოველნი სიხარულით მიეგებნეს და შეუდგეს სიტყუათა მისთა სიხარულით.

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ფარულად მოუწოდა ნეტარსა ეფრემს და ჰრქუა მას: „შვილო, პატივსა მაგის წმიდისა მღვდელთმთავრობისასა გაფუცებ, ნუ უშლი სულიერად ძმასა შენსა არსენის!“ ხოლო მან ჰრქუა: „წმიდაო მამაო, ვერ ეგების ძმათა ჩემთა ეპისკოპოსთა ცილობაი სამართლისათვის, და მეცა შემიდგევ, რამეთუ არა ვარ ამიერიტგან არსენის ცხოვარი და არცა იგი – ჩემი მწყემსი“. მაშინ წმიდამან მან მკსინვარედ ჰრქუა: „უკუეთუ ამას იქმ, ეფრემ, მე უვარ-მყავ, ვითა არა შენი მოძღუარი ვარ!“ ხოლო ნეტარი ეფრემ სიტყუასა მას ზედა სულიერისა მამისა და მოძღურისასა ატირდა და ჰრქუა: „ფიცხელ არს ბრძანებაი ესე, განმკუთებელ უფროის მახვილისა. აწ ნებაი შენი იყავნ და ნუ – ნებაი ჩემი, წმიდაო ღმრთისაო!“ ხოლო მან ჰრქუა: „ეფრემ სანატრელო, გისმინენ ქრისტემან, რაიცა ითხოო მისგან შენ, უმანკოო გულითა და წრფელო გონებითა. და შენ უწყი, ვითარ ღმერთსა ებრძანა კათალიკოსობაი არსენისი სისრულისა მისისათვის. არამედ მირეან, მამამან მისმან, აუგიან-ყო უჟამოდ შესწრაფვებოთა“.

ამისა შემდგომად ბრძანა გუარამ შემოკრებაი ყოველთა მოწესეთაი და მაშინ ჰრქუა: „წმიდანო მამანო, ეპისკოპოსნო და მეუდაბნოენო, იცით ყოველთა კანონი შჯულისაი, რამეთუ არა ბრძანებს ეპისკოპოსისა და კათალიკოსისა მძლავრებით დაჯდომასა“.

და ამას სიტყუასა შინა აუგის სიტყუანი განამრავლნა და ელოდა პასუხსა მათგან. ხოლო თუალნი ყოველთანი ხედვიდეს მამასა გრიგოლს და ეპისკოპოსსა ეფრემს. და მათ დაიდუმეს ჟამ ერთ.

მაშინ ეპისკოპოსთა ჰრქუეს ეფრემს: „ბრძანე პასუხი, რაი ჯერ-არს!“

ხოლო მან თქუა: „სადა მამაი გრიგოლ იყოს, მე მუნ არა ვიკადრებ სიტყუად“.

მაშინ ხელმწიფემან მან ჰრქუა ნეტარსა გრიგოლს: „მამაო, ყოველნი შენ გელიან სიტყუად ჭეშმარიტებისა, რამეთუ უხუცეს ხარ ყოველთა დღითა და სათნოვებითა ნებისა ღმრთისაითა“.

ხოლო მან თქუა: „ჭეშმარიტთა ქრისტეს სამწყსოთა ისმინეთ გლახაკისა ამის მოხუცებულისაი. რამეთუ არსენი კათალიკოსი ნებითა ღმრთისაითა კათალიკოსი არს და ძვირის-მეტყუელთა მისთა, რომელთა არა შეინანონ, კდემულ იყვნენ და სრულიად ჰრცხუენეს ამას საწუთროსა და მას საუკუნესა“.

მაშინ ზარ-ჰხდა ხელმწიფესა მას, რამეთუ იყო იგი მდაბალ და ღმრთისმოშიშ. იძლია სიმდაბლისაგან და შეუვრდა ნეტარსა გრიგოლს და ჰრქუა: „წმიდაო ღმრთისაო, შემიდგევ, რამეთუ დაგაბრკოლე“.

ხოლო მან ჰრქუა: „ქრისტემან ყოველნი ბრალნი შეგინდვენინ!“

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

(1) 1. რა განაპირობებდა განსაკუთრებულ ახლობლობასა და სიყვარულს ეფრემსა და არსენს შორის?

- ა) ისინი ერთად აღიზარდნენ.
- ბ) ისინი ერთ ეკლესიას ემსახურებოდნენ.
- გ) ორივე მართლმორწმუნე იყო.
- დ) ორივე საქართველოს შვილი იყო.

- (1) 2. **რატომ გაუნაწყენდნენ მირეანს ქართლის ეპისკოპოსები?**
- ეპისკოპოსებს არასაკმარისად მიაჩნდათ მირეანის ღვაწლი ეკლესიის წინაშე.
  - მირეანი სათანადოდ ვერ აფასებდა გრიგოლ ხანძთელის ავტორიტეტს.
  - მირეანი უკლებლივ ყველა გადაწყვეტილებას ეპისკოპოსებთან შეუთანხმებლად იღებდა.
  - მირეანმა არსენი ეპისკოპოსებთან შეთანხმების გარეშე აკურთხებინა კათალიკოსად.
- (1) 3. **რა ნაბიჯი გადადგა გუარამ მამფალმა მირეანის გადაწყვეტილების საპასუხოდ?**
- არსენის დაუყოვნებლივ გადაყენების ბრძანება გასცა.
  - კათალიკოსად ეფრემის კურთხევის ბრძანება გასცა.
  - მირეანის სასწრაფოდ დასჯის ბრძანება გასცა.
  - საეკლესიო კრების მოწვევის ბრძანება გასცა.
- (1) 4. **რატომ გვიანდებოდა საეკლესიო კრების დაწყება?**
- გრიგოლის ავტორიტეტული სიტყვის გარეშე გადაწყვეტილებას ვერ იღებდნენ.
  - გრიგოლის გარეშე კრების ჩატარების უფლება არ ჰქონდათ.
  - გუარამ მამფალთან დასაპირისპირებლად გრიგოლის მხარდაჭერას ელოდნენ.
  - ეფრემის მხარდასაჭერად გრიგოლის ავტორიტეტის გამოყენება სჭირდებოდათ.
- (1) 5. **რა მხატვრული საშუალებაა გამოყენებული ფრაზაში: „ოდეს მოვიდეს ვარსკულავი უდაბნოთაი...“?**
- ალიტერაცია.
  - გაპიროვნება.
  - ირონია.
  - მეტაფორა.
- (1) 6. **რის საზგასმა სურს ავტორს სიტყვებით: „იხილეს წმიდაი იგი მომავალი... საკვირველად ხილვითა“?**
- გრიგოლის გამორჩეული მჭევრმეტყველებისა და სიბრძნის.
  - გრიგოლის გამორჩეული ღვაწლისა და დამსახურების.
  - გრიგოლის სხვათაგან გამორჩეული გარეგნობის.
  - გრიგოლის გამორჩეული ფიზიკური შესაძლებლობების.
- (1) 7. **რა სთხოვა გრიგოლმა ეფრემს?**
- მტკიცედ და შეურყეველად დაეცვა თავისი პოზიცია.
  - უარი არ ეთქვა საეკლესიო მოღვაწეობის გაგრძელებაზე.
  - წინააღმდეგობა არ გაეწია საეკლესიო კრების მოწვევისათვის.
  - წინ არ აღდგომოდა არსენის კათალიკოსად კურთხევას.
- (1) 8. **რამ გამოიწვია გრიგოლის განრისხება?**
- ეფრემის პასუხმა – ამიერიდან ჩემს მოძღვრად აღარ მიმანინხარო.
  - ეფრემის პასუხმა – არსენს ჩემს მოძღვრად ვერ ვადიარებო.
  - ეფრემის პასუხმა – არც ერთი ერისკაცის ბრძანებას არ ვემორჩილებიო.
  - ეფრემის პასუხმა – ეპისკოპოსების აზრს ჩემთვის მნიშვნელობა არა აქვსო.
- (1) 9. **როგორი იყო ეფრემის რეაქცია გრიგოლის მუქარაზე – შენი მოძღვარი აღარ ვიქნებიო?**
- ატირდა.
  - აღშფოთდა.
  - გაეცინა.
  - გაუხარდა.
- (1) 10. **რა იყო გრიგოლის მთავარი არგუმენტი, როცა არსენის კათალიკოსობას უჭერდა მხარს?**
- არსენის კათალიკოსობა ეპისკოპოსთა ნება არისო.
  - არსენის კათალიკოსობა ღვთის ნება არისო.
  - არსენის კათალიკოსობა ჩემი ნება არისო.
  - არსენის კათალიკოსობა ხელისუფალთა ნება არისო.
- (1) 11. **გრიგოლის აზრით, რამ გამოიწვია უთანხმოება არსენის კათალიკოსად კურთხევის დროს?**
- ეპისკოპოსთა აჩქარებამ.
  - მირეანის სულსწრაფობამ.
  - სამღვდელოების უპრინციპობამ.
  - ხელისუფალთა უპრინციპობამ.

- (1) 12. რა საყვედური გამოთქვა გუარამმა საეკლესიო კრებაზე?
- არსენის კათალიკოსად დადგენა გრიგოლთან არ შეთანხმებულად.
  - არსენის კათალიკოსად დადგენა უდროოდ მოხდაო.
  - არსენის კათალიკოსად დადგენა ჩემთან არ შეთანხმებულად.
  - არსენის კათალიკოსად დადგენა ძალმომრეობით მოხდაო.
- (1) 13. რა რეაქცია ჰქონდა გუარამს გრიგოლის სიტყვებზე – ვინც არსენს ცუდად მოიხსენიებს, შერცხვენილი იქნებაო?
- განრისხდა და გრიგოლს კრების დატოვება მოსთხოვა.
  - თავზარი დაეცა და გრიგოლს შენდობა სთხოვა.
  - სინანულმა შეიპყრო, თუმცა გარეგნულად არ გამოუხატავს.
  - წაუყრუა გრიგოლის სიტყვებს, თითქოს არაფერი მომხდარაო.
- (1) 14. გრიგოლის რა თვისებები გამოჩნდა საეკლესიო კრებაზე?
- ამპარტავნობა და შეუვალობა.
  - მორჩილება და მიმტევებლობა.
  - სათნოება და გულმოწყალება.
  - სიმტკიცე და პრინციპულობა.
- (1) 15. რა არის ტექსტის ამ მონაკვეთის ძირითადი მიზანდასახულობა?
- არსენის კათალიკოსად კურთხევისას მირეანის უღირსი საქციელის მხილება.
  - საერო და საეკლესიო წრეებში არსებული განხეთქილების მეფისათვის შეტყობინება.
  - საერო და საეკლესიო წრეებში გრიგოლის ურყევი ავტორიტეტის წარმოჩენა.
  - საქართველოს ეკლესიის ისტორიის ერთ-ერთი მწვავე კონფლიქტის მიჩქმალვა.

ბ) წერითი დავალება (25 ქულა)

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ამ მონაკვეთში აღწერილი კონფლიქტის შესახებ (ყურადღება მიაქციეთ, რა განაპირობებს პერსონაჟთა დაპირისპირებას).
- იმსჯელეთ, როგორ წარმოგვიდგენს ავტორი გრიგოლ ხანძთელის პიროვნებას.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი ამ მონაკვეთში (ყურადღება მიაქციეთ თხრობის მანერასა და ამბის განვითარების დინამიკას).

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

ყურადღებით წაიკითხეთ მონაკვეთი ნოდარ დუმბაძის რომანიდან „მზიანი ღამე“, რომელშიც აღწერილია საბჭოთა ხელისუფლების მიერ რეპრესირებული დედის შეხვედრა შვილთან:

კიბეზე უხალისოდ ავდიოდი. დერეფნის კარი ღია დამხვდა, ოთახის კარი შევაღე და ადგილზე გავექვავდი. ტანში ჟრუანტელმა დამიარა, მუხლები მომეკვეთა.

ჩემი ოთახი საგსე იყო მეზობლებით. ისინი გარს შემოხვეოდნენ საწოლს, რომელზეც შუახნის ჭადარა, საოცრად დაღლილი, თეთრი სახის, გამხდარი ქალი იჯდა. იგი ოდნავ იღიმებოდა და სუსტი ხმით ყვებოდა რაღაცას. ჩემთვის ყურადღება არავის მოუქცევია. ჭადარა ქალმა მშვიდად შემხედა, ცოტა ხანს მიყურა. მერე ისევ განაგრძო ამბავი. მეზობლები სინანულით თავებს იქნევდნენ აქეთ-იქით, ჭადარა ქალმა უცებ საუბარი შეწყვიტა და ისევ დამაცქერდა, ახლა უფრო ხანგრძლივად და დაუინებით, მერე თვალები მეზობლებისაკენ გაექცა. მეზობლები კარისკენ შემოტრიალდნენ. ოთახში სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა. მე მესმოდა მხოლოდ ჩემი გულისცემა, ვიდაცის სკამის სულისწამლები ჭრიალი, მეტი არაფერი. ჭადარა ქალი თვალს არ მაცილებდა, მერე მან შეშინებული თვალებით შეხედა ჩემი კარის მეზობელს, ელიკოს. ელიკომ თავი დაუქნია თანხმობის ნიშნად, მაშინ ჭადარა ქალი ადგა, მას ხელები და ტუჩები უკანკალებდა. იგი საოცრად ჰგავდა იმ ქალს, რომელმაც ამ ოთახში 12 წლის წინ, ღამის ოთხ საათზე გამაღვიძა, პირჯვარი გადამსახა და მკერდზე მაკოცა. მერე იგი წაიყვანა ორმა მამაკაცმა, რომელთაგან ერთი შეშინებული ჩანდა, მეორე კი იღიმებოდა და პირი ვერცხლის კბილებით ჰქონდა გამოტენილი. ეს იყო ჩემი დედა. ახლა მე და მას სულ სამი ნაბიჯი გვააცილებდა. იგი მოდიოდა ჩემკენ ნელი, ძალიან ნელი ნაბიჯით, უკვე მესმოდა მისი სუნთქვა, მინდოდა, შევბრუნებულიყავი და გავექცეულიყავი, მაგრამ არ შემიძლო. მე უბრალოდ დავხუჭე თვალები და ველოდი, რა მოხდებოდა. მერე მე ვიგრძენი მისი თავი ჩემს მხარზე და გავიგონე ჩუმი ჩურჩული:

– გამარჯობა, შვილო...

– გამარჯობა, შვილო, – და ასე განუწყვეტლივ, დიდხანს, ძალიან დიდხანს, – გამარჯობა, შვილო... მე მივხვდი, რომ იგი ელოდა პასუხს, – გამარჯობა, დედა, – მაგრამ ვერ შევძელი.

– გამარჯობათ, ქალბატონო!.. – ვთქვი და ტირილი დავიწყე...

სამზარეულოში ვზივარ და უნივერსიტეტის წინ ჩარიგებულ ჭადრებს ვუცქერ. ერთი, ორი, სამი, ოთხი. მეზობლები დაწვნენ, ალბათ. ელიკო აღარ შემოდის და აღარ მეუბნება – შედი, ბიჭო, ოთახში, ქვა ხომ არ ხარ, ცოდვია ის ქალი... ხუთი, ექვსი... ალბათ, ისიც დაწვა, არაფერი არ მკითხა, რომელ კურსზე ვარ, რომელ ფაკულტეტზე ვსწავლობ, როგორ ვარ... შვიდი, შვიდი ჭადარია, ალბათ, წლის ჩაგდებით რგავდნენ, თორემ მეშვიდე ჭადარი ყველაზე დიდი რატომ უნდა იყოს... ახლა შევაღე ოთახში და ვეტყვი: – დაიძინე, დედა? ეს რა კითხვაა... ვკითხავ, როგორ ხარ, დედა, ან არ გეწყინოთ, ქალბატონო... არა, ამის თქმა არ შეიძლება... ეს, ალბათ, ბოლო ტრამვია, ჩაივლის და დიდის ოთხ საათამდე აღარ ამოივლის. ამ ვატმანს ვიცნობ, წინა ბაქნიდან მიშვებს ხოლმე, თან იკრიჭება – ჯიგარო, დეპუტატი კი ხარ, მაგრამ ბილეთის აღება არ დაგავიწყდეს. წავიდა... ძინ, ძინ, ძინ... ეს საათი ჩემი მხრიდან ღამის პირველ საათს უჩვენებს, იქითა მხრიდან, ალბათ, თენდება; ახლა შევაღე და რამეს ვეტყვი. რას? არ ვიცი... იქნებ, თვითონ მითხრას რამე...

ფრთხილად შევაღე ოთახის კარი. დედას ხელები ამოედო თავქვეშ და ჭერს უცქერდა. ჩემ საწოლთან მივედი და დავექვი. ვიწვექი, ალბათ, ერთი საათი, იქნებ, ორი, იქნებ, ერთი წუთი ან მთელი 12 წელიწადი. გავიხსენე დრო იმ დღიდან დღემდე, დავხუჭე თვალები და თვალწინ დადგა ყველაფერი, ისე ცხადლივ, როგორც ის შვიდი ჭადარი, მაგრამ არსად არ იყო დედა, ვიყავი ან მარტო, ან სხვასთან, ვიყავი ყველგან და ყველასთან და არსად არ იყო დედა. ახლა მე და ის ვიყავით ერთ ოთახში, ეს არ იყო სიზმარი, ეს იყო ცხადი, როგორც შვიდი ჭადარი უნივერსიტეტის წინ. ახლა ჩვენ ვიწვექით ოთახის სხვადასხვა კუთხეში ერთნაირად უბედურები, რადგან ეს ბედნიერი დღე დადგა.

ღმერთო, ნუთუ არაფერს არ მეტყვის, იქნებ, მე უნდა ვუთხრა რამე?

– თემურ! – გავიგონე ძალიან ჩუმი ხმა.

– თემურ, თემო!.. – ხმა ვერ ამოვიღე, გული ყელში მომეზჳინა. დედა ადგა, მას კოჭებამდე თეთრი პერანგი ეცვა და მოჩვენებასავით უახლოვდებოდა ჩემს საწოლს. იგი მოვიდა და ჩემს წინ მუხლებზე დაეშვა. თვალები დავხუჭე, მისი ათროლოებული ხელები საფეთქლებზე შემეხო.

– თემურ, ჩემო პატარა ბიჭო, თემო, თემიკო, გამეცი ხმა, შვილო! – მე მინდოდა, მოვმკვდარიყავი, დავყრუებულიყავი, მეკვილა, დამეძახა მეზობლებისათვის, რომ ეშველათ ჩემთვის.

– თემურ, რამხელა ხარ, ბიჭო! რამ გაგზარდა, დედა, ვინ გაგზარდა, ჩემო ბიჭო, ჩემო თემიკო? შენ იცი, რომ ხვალ ოცი წლის ხდები?... რატომ, რატომ მერე? რატომ რვა წლის არ ხარ ისევ, ჩემო პატარა ბიჭო, რატომ რვა წლის არა ხარ, რატომ, რატომ არა ხარ... – იგი დამემხო მკერდზე და ატირდა. მე ლოგინიდან წამოვდექი, წამოვაყენე ფეხზე, მხრებზე ხელი მოვხვიე, თავის საწოლთან მივიყვანე და დავსვი.

– რატომ, რატომ... – იმეორებდა იგი.
 – დაწყნარდით, თუ შეიძლება, ძალიან გთხოვთ! – როგორც იქნა, ამოვიღე ხმა. დედამ სახეზე აიფარა ხელები და ცოტათი დაწყნარდა. მე ჩემს საწოლთან მივედი, მერე უკან მოვიხედე. დედა ისევ ისე იჯდა. ტანზე ჩავიცვი და ოთახიდან ფეხაკრეფით გამოვედი...

დილით დავბრუნდი... ეს ჩემი სახლის სადარბაზოა, ერთი საფეხური, მეორე, მესამე, მეოთხე, მესუთე, მეექვსე, ნეტავ რამდენი საფეხურია?.. ჩემს სიცოცხლეში არ დამითვლია... თუმცა, როგორ არ დამითვლია. ბავშვობაში მეტს რას ვაკეთებდი... მაგრამ არ მახსოვს. უკან ვბრუნდები და ხელახლა ვითვლი. ერთი, ორი, სამი, ოთხი, ხუთი, ექვსი, შვიდი, რვა, ცხრა, ათი, თერთმეტი საფეხურია. მე მეოთხე სართულზე ვცხოვრობ, ესე იგი, რვაჯერ თერთმეტი... რამდენია რვაჯერ თერთმეტი?.. რვაჯერ თერთმეტი ბევრია... მთელი სიცოცხლე უნდა იარო, მთელი სიცოცხლე, ბოლოში რომ მიხვიდე... რვაჯერ თერთმეტი... ელექტრონის დილაკს ხელი დავაჭირე და ვიდრე დარეკავდა, კარი გაიღო. კარში იდგა დედა, ჩემი დედა, ჭადარა და ლამაზი, ისეთი ლამაზი, როგორიც თორმეტი წლის წინ, როდესაც იგი მსოფლიოში ყველა დედაზე ლამაზი იყო.

– გამარჯობა, დედა! – ვთქვი მე.

დედა იდგა კარში. იგი არ ტიროდა, იგი ილიმებოდა, თვალებიდან მდუღარე ცრემლები ჩამოსდიოდა და აცახცახებულ ნიკაპთან ეკვრებოდა.

– გამარჯობა, დედა! – გავიმეორე მე.

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – **X**.

(1) 1. რა ფუნქციას ასრულებს ტექსტის პირველი აბზაცი?

- ა) ქმნის განცდას, რომ ეს ყველაფერი ოდესღაც უკვე მოხდა.
- ბ) ქმნის განცდას, რომ პერსონაჟი კომიკურ სიტუაციაში მოხვდება.
- გ) ქმნის განცდას, რომ რომელიმე პერსონაჟი უდავოდ უნდა დაიღუპოს.
- დ) ქმნის განცდას, რომ სრულიად უჩვეულო რამ უნდა მოხდეს.

(1) 2. რა აზრის გამოხატვა სურს ავტორს ამ მონაკვეთში: „ჩემთვის ყურადღება არავის მოუქცევია. ჭადარა ქალმა მშვიდად შემხედა, ცოტა ხანს მიყურა. მერე ისევ განაგრძო ამბავი“?

- ა) დედა თავს დამნაშავედ გრძნობდა საკუთარი შვილის წინაშე.
- ბ) დედამ ვერ იცნო შვილი ხანგრძლივი განშორების შემდეგ.
- გ) დედას არ სურდა განშორების შემდეგ შვილთან ურთიერთობა.
- დ) დედა შვილისათვის არასასურველი და საშიში სტუმარი იყო.

(1) 3. რომელი ფრაზა გამოხატავს თემურის სულიერ მდგომარეობას?

- ა) „ჭადარა ქალმა უცებ საუბარი შეწყვიტა და ისევ დამაცქერდა“.
- ბ) „მეზობლები კარისკენ შემოტრიალდნენ... სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა“.
- გ) „მესმოდა მხოლოდ ჩემი გულისცემა, ვიდაცის სკამის სულისწამლები ჭრიალი“.
- დ) „მაშინ ჭადარა ქალი ადგა, მას ხელები და ტუჩები უკანკალებდა“.

(1) 4. რატომ ვერ შეძლო თემურმა დედის მისალმებაზე გაეცა პასუხი: „გამარჯობა, დედა“?

- ა) თემური დედასთან ურთიერთობას გადაჩვეული იყო.
- ბ) თემურმა ვერ იცნო მოხუცებული დედა.
- გ) თემურს არ სურდა დედასთან ურთიერთობა.
- დ) თემურს დედა პოლიტიკურ დამნაშავედ მიაჩნდა.

(1) 5. რატომ განმარტოვდა სამზარეულოში თემური, მიუხედავად იმისა, რომ მეზობელი ელიკო ეუბნებოდა: „შედი, ბიჭო, ოთახში, ქვა ხომ არ ხარ, ცოდვია ის ქალი“?

- ა) თემური აღელვებული იყო და არ იცოდა, როგორ მოქცეულიყო.
- ბ) თემური ნაწყენი იყო დედაზე, რადგან მან მიატოვა შვილი.
- გ) თემურს ეშინოდა, რომ დააპატიმრებდნენ დედასთან ურთიერთობის გამო.
- დ) თემურს ეშინოდა, რომ დედა გადასახლების ამბებს მოუყვებოდა.

- (1) 6. რა მხატვრულ საშუალებას იყენებს ავტორი ფრაზაში: „ეს არ იყო სიზმარი, ეს იყო ცხადი, როგორც შვიდი ჭადარი უნივერსიტეტის წინ“?
- ირონიას.
  - სარკაზმს.
  - შედარებას.
  - ჰიპერბოლას.
- (1) 7. რა მხატვრულ საშუალებას იყენებს ავტორი ფრაზაში: „ჯიგარო, დეპუტატი კი ხარ, მაგრამ ბილეთის აღება არ დაგავიწყდეს“?
- აღუზიას.
  - ირონიას.
  - შედარებას.
  - ჰიპერბოლას.
- (1) 8. დედის რა სულიერი მდგომარეობაა გამოხატული სიტყვებით: „რატომ რვა წლის არ ხარ ისევე, ჩემო პატარა ბიჭო, რატომ რვა წლის არა ხარ, რატომ, რატომ არა ხარ“?
- აღშფოთება და სიძულვილი.
  - აღტაცება და სიხარული.
  - გულისტკივილი და სინანული.
  - შიში და მოუთმენლობა.
- (1) 9. რომელ ფრაზას შეიძლება ჰქონდეს სიმბოლური მნიშვნელობა?
- „ჩემს სიცოცხლეში არ დამითვლია... თუმცა, როგორ არ დამითვლია“.
  - „მთელი სიცოცხლე უნდა იარო, მთელი სიცოცხლე, ბოლოში რომ მიხვიდე“.
  - „ელექტრონის დილაკს ხელი დავაჭირე და ვიდრე დარეკავდა, კარი გაიღო“.
  - „კარში იდგა დედა, ჩემი დედა, ჭადარა და ლამაზი“.
- (1) 10. რატომ სდიოდა დედას „თვალებიდან მდუღარე ცრემლები“?
- დედას გადასახლებაში ყოფნის სიმწარე გაახსენდა.
  - დედას შვილის ტრაგიკული ბავშვობა გაახსენდა.
  - თემურის მშვიდობით დაბრუნებამ დედა გაახარა.
  - თემურმა დედის მიმართ გაუცხოება დაძლია.
- (1) 11. როგორი განწყობილებით მთავრდება ეს ტექსტი?
- იმედიანი.
  - ნეიტრალური.
  - ნიჰილისტური.
  - უიმედო.
- (1) 12. რამ განაპირობა დედა-შვილის პიროვნული ტრაგედია?
- გაუთვალისწინებელმა შემთხვევითობამ.
  - მსოფლიო ომმა.
  - სოციალიზმის კრიზისმა.
  - სტალინურმა რეჟიმმა.
- (1) 13. რით არის ეს ტექსტი გამორჩეული?
- ახალ ჟანრს ამკვიდრებს ქართულ მწერლობაში.
  - გადმოგვცემს დიდი ადამიანის უცნობ ბიოგრაფიას.
  - მთხრობილი ამბავი უაღრესად ემოციურია.
  - ჭარბადაა გამოყენებული მხატვრული საშუალებები.
- (1) 14. რის შესახებ არ საუბრობს ავტორი ამ ტექსტში?
- დედა-შვილის გაუცხოების.
  - მეზობელთა თანადგომის.
  - პიროვნული ტრაგედიის.
  - სამშობლოს სიყვარულის.

(1) 15. რა არის ამ ტექსტის მთავარი სათქმელი?

- ა) ტირანული რეჟიმის გამო თემურმა წარმატებას ვერ მიაღწია.
- ბ) ტირანულმა რეჟიმმა ბოროტების იმპერიის დაშლა გამოიწვია.
- გ) ტირანულმა რეჟიმმა დედა-შვილის ურთიერთობაზეც კი იმოქმედა.
- დ) ტირანულ რეჟიმს არაერთი უდანაშაულო ადამიანი ფიზიკურად შეეწირა.

ბ) წერითი დავალება (25 ქულა)

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რეჟელში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ თემურის მხატვრული სახის შესახებ.
- ჩამოაყალიბეთ ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 12

ნოდარ დუმბაძის რომანში „მზიანი ღამე“ მოთხრობილია, როგორ ნახა თემურმა კიბეზე წაქცეული, მომაკვდავი მეზობელი აბიბო, რომელსაც ცოტა ხნით ადრე ენდო და პატიმრობიდან გამოქცეული მეგობრის ამბავი გაუმხილა, აბიბომ კი თემურის მეგობარი დააჭერინა.

აბიბო იწვა ჩემს წინ და კვდებოდა. კვდებოდა კაცი, რომლის სიკვდილს ვნატრობდი, კაცი, რომელმაც სულში ჩამაფურთხა, მიწასთან გამასწორა, გამწირა და ამ კაცის სული ახლა ჩემს ხელში იყო. ახლა მე ამას მოვკლავ, თუმცა რა, თავისითაც კვდება, დაფუძვლები, ვუყურებ, ვიდრე არ მოკვდება, იქნებ წყალი უნდა, მე წყარო ვარ ახლა მისთვის, თუ ვარ, იცოდეს, რომ დამშრალი წყარო ვარ... იქნებ ხმა უნდა გაიგონოს კაცის და ჩემი ხმა ღმერთის წყალობა იქნება მისთვის, – თუ ასეა, იცოდეს, რომ მუხჯი ვარ... იქნებ რამის თქმა უნდა და ყურადღებას ითხოვს, იცოდეს, რომ ყრუ ვარ... იქნებ სინათლე უნდა და მე ვარ მისთვის მზე. – მაშინ იცოდეს, რომ არა ვარ, არა... იქნებ ჰაერი უნდა, და მე ვარ მისი მაცოცხლებელი ჰაერი, – არა, არა, დახმული სარკმელი ვარ მისთვის... ეს მე ვარ, სიკვდილი, თავზე რომ ვადგივარ და მე მოვკლავ მას, რომ თავისი სიკვდილით არ მოკვდეს და ეს უნდა იცოდეს აბიბომ. მე ხელები მიკანკალებდა, პირი გამშრალი მქონდა. ათასი ურო მირტყამდა საფეთქლებში და მეძახდა – მოკალი, მოკალი, მოკალი, ეს შენ ხარ მისი სიკვდილი და ეს უნდა იცოდეს მან.

– აბიბო! – ვთქვი მე ისეთი გამოცვლილი ხმით, თვითონვე შემეშინდა.

აბიბომ თვალები გაახილა და უაზროდ შემხედა.

– ეს მე ვარ, აბიბო! – ვუთხარი მე.

– მიშველე! – მოხოვა მან და თვალები დახუჭა.

– აი, ახლა ავღვები, ავღვები და... – დამბლა თუ არ დამეცემოდა, არ მეგონა. მაგრამ ავდექი, ტელეფონთან მივედი, 03 აკერიფე და სასწრაფო დახმარება გამოვიძახე.

– წყალი! – თქვა აბიბომ და გამშრალი ტუჩები გაიღო. სამზარეულოში გავედი, ჭიქა წყლით ავავე და ტუჩებთან მივუტანე. ცოტა მოსვა, ხველება აუვარდა.

– ჰაერი, ჰაერი! – თქვა მან. სული რომ მოითქვა, ყველა ფანჯარა გავაღე, ოთახში გრილი ჰაერი შემოვარდა, და მხოლოდ ახლა ვიგრძენი, რომ ოთახი ნაფტალინისა და მტვრის სუნით იყო გაჟღენთილი.

– მიშველე! – თქვა მან ისევ და აბორგდა.

– ნუ გეშინია, გიშველი, ახლა ექიმი მოვა! – ვუთხარი მე და ტახტზე ჩამოვჯექი.

– მიშველე! – გაიმეორა მან.

კარზე დარეკეს. გავაღე. ოთახში ერთი ძალიან მსუქანი ქალი და გამხდარი კაცი შემოვიდნენ...

– დროზე მოვისწრიათ, ნუ გეშინიათ, გადარჩება; ასეთებს ვარჩენთ?! – თქვა კაცმა და ექთანს გადახედა.

– თქვენი ჭირიმი, ექიმო! – ვთხოვე მე...

კარი დავხურე და ისევ აბიბოს სასთუმალს მივუჯექი. ალბათ, წამალმა იმოქმედა და ერთი საათის შემდეგ აბიბომ ცოტა მოიხედა. მან თავი მოაბრუნა ჩემკენ და დიდხანს, ძალიან დიდხანს მიყურა.

– რომელი ხარ? – მკითხა ბოლოს გაუბედავად.

– თემური ვარ!

– რა მოხდა, რა მჭირს?

– არაფერი, დაიბინე, ცოტა ცუდად იყავი, ახლა კარგად ხარ! – აბიბომ თვალები დახუჭა, მაგრამ არ დაუძინია, ეტყობა, რაღაცას იგონებდა და ვერც იგონებდა.

– თემური, შენ ხარ? – მკითხა ბოლოს.

– მე ვარ, ძია აბიბო, მე! – ვუთხარი და ტილო გამოვუცვალე.

– არ მოკვდები?

– არა, ექიმმა თქვა, არ მოკვდებო.

– არ დამტოვო, ბიჭო!

– არა, ნუ გეშინია, დაიბინე. – აბიბომ თვალებში შემხედა, მერე, ალბათ, მენდო, თვალები დახუჭა და გვერდზე გადაბრუნდა...

დილის ექვს საათამდე აბიბოს სასთუმალს ვეჯექი და ტილოებს ვუცვლიდი... თავიდან სიძულვილით ყელამდე სავესე. ჩემდა გასაოცრად, თანდათან დავიცალე, გული დამიწყნარდა, საფეთქლები აღარ მეწვოდა, ვეჯექი სასთუმალს და ვუცქერდი სიკვდილისაგან შემინებულ და მუშტისხედად ქცეულ, მოტეხილ აბიბოს, მერე მთლიანად დავიცალე სიძულვილისაგან და ვიჯექი სრულიად ცარიელი, არაფერი გრძნობა არ მქონდა ამ კაცის მიმართ. ჩემს წინ იწვა არაფერი, ქვა, ხე, თუ კუნძი, არ ვიცოდი, უბრალოდ იწვა რაღაც, რასაც ვერ ვგრძნობდი, მხოლოდ ვხედავდი. მერე მოხდა საოცარი რამ... მე შემეცოდა ის, ჯერ როგორც უბრალოდ ავადმყოფი, მერე, როგორც მეზობელი, მერე, როგორც ახლო მეზობელი, ყურის მეზობელი, და ბოლოს, შემეშინდა კიდევაც, როდესაც შევატყვე, რომ ტირილი მომინდა. ხელი შუბლზე გადავუსვი და სასთუმალი გავუსწორე. მერე მე ავივსე ყელამდე სიბრაღულით ამ კაცის მიმართ, იმხელა სიბრაღულით, რომ მისი ცქერა აღარ შემეძლო და ფეხზე ავდექი. თითქოს იგრძნო, აბიბო აწრიალდა.

– თემური, თემური.

– აქ ვარ.

– არ დამტოვო, ბიჭო, მომკალი, და ნუ დამტოვებ. – იგი ჩემკენ გადმოტრიალდა.

– არ დაგტოვებ, ძია აბიბო, ნუ გეშინია.

– მაპატიე, ბიჭო, თუ შეგიძლია!.. – მე ტილო დავაღე თავზე, აბიბომ ჩემი ხელი დაიჭირა და კოცნა დაუწყო.

– რას შევები, ძია აბიბო! – ვუთხარი მე და ხელი წავართვი.

– მაპატიე, ბიჭო, მაპატიე! – მე ხმას არ ვიღებდი.

– მაშინ მომკალი, რატომ არ მკლავ, ბიჭო?

– მე მკვლეელი არა ვარ, ძია აბიბო! – აბიბო მიყურებდა თავისი გამჭვირვალე ლურჯი თვალებით, რომლებშიც დღეს პირველად დავინახე, და ეს რაღაც ცრემლი იყო – აბიბო ტიროდა.

დილით ექიმი მოვიდა, აბიბოს კვლავ ჩაეძინა და მე სახლში ავედი. ტანში რაღაც საოცარ სისუსტეს თუ სიმსუბუქეს ვგრძნობდი. რაღაც დიდი, მძიმე, აუტანლად მძიმე დაგტოვე წუხელ აბიბოს ოთახში, თუ დამრჩა, იქნებ დაგვარგე კიდევაც და მის ნაცვლად რაღაც საოცრად სუფთამ, გამჭვირვალემ, მსუბუქმა და თბილმა ამივსო სხეული, ეს უჩვეულო რაღაც ახლა ბანგივით მათრობდა.

ა) წაკითხვის გააზრება (15 ქულა)

დავლები შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყო, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 1. **თემურის რა გრძნობას გამოხატავს სიტყვები:** „კვდებოდა კაცი, რომლის სიკვდილს ვნატრობდი“?
- ა) თანაგრძნობას.
  - ბ) მონანიებას.
  - გ) სინანულს.
  - დ) შურისძიებას.
- (1) 2. **რომელ წინადადებაში იყენებს ავტორი მეტაფორას?**
- ა) „ახლა მე ამას მოვკლავ“.
  - ბ) „თუმცა რა, თავისითაც კვდება“.
  - გ) „იქნებ წყალი უნდა“.
  - დ) „წყარო ვარ ახლა მისთვის“.
- (1) 3. **რას გულისხმობს თემური სიტყვებში:** „იქნებ ჰაერი უნდა, და მე ვარ მისი მაცოცხლებელი ჰაერი, – არა, არა, დახშული სარკმელი ვარ მისთვის“?
- ა) იგი არავის არ დაინდობს.
  - ბ) იგი არ გაწირავს აბიბოს.
  - გ) იგი არ დაინდობს აბიბოს.
  - დ) იგი ყველა მოღალატეს გაანადგურებს.
- (1) 4. **რომელ სიტყვებში ჩანს, რომ თემური ნერვიულობს?**
- ა) „ეს მე ვარ, სიკვდილი, თავზე რომ ვადგივარ“.
  - ბ) „მოვკლავ მას, რომ თავისი სიკვდილით არ მოკვდეს“.
  - გ) „მე ხელები მიკანკალებდა, პირი გამშრალი მქონდა“.
  - დ) „შენ ხარ მისი სიკვდილი და ეს უნდა იცოდეს მან“.
- (1) 5. **რომელი სიტყვები მიუთითებს იმაზე, რომ აბიბოს მიმართ თემურის დამოკიდებულება იცვლება?**
- ა) „აბიბომ თვალები გაახილა და უაზროდ შემხედა“.
  - ბ) „ეს მე ვარ, აბიბო! – ვუთხარი მე“.
  - გ) „მიშველე! – მოხოვა მან და თვალები დახუჭა“.
  - დ) „03 ავკრიფე და სასწრაფო დახმარება გამოვიძახე“.
- (1) 6. **რაზე მეტყველებს ის, რომ აბიბო ხშირად იმეორებს სიტყვას – „მიშველე“?**
- ა) აბიბო არაფერს ნანობს.
  - ბ) აბიბო ნანობს დანაშაულს.
  - გ) აბიბოს მთავრობის ეშინია.
  - დ) აბიბოს სიკვდილის ეშინია.
- (1) 7. **რა ფუნქცია ეკისრება სიტყვებს:** „დროზე მოვისწრიათ, ნუ გეშინიათ...“?
- ა) გაიცნობიეროს მკითხველმა, რომ თემურისათვის აბიბოს ბედს სრულებით არ ჰქონდა მნიშვნელობა.
  - ბ) გაიცნობიეროს მკითხველმა, რომ სასწრაფოს დროული გამოძახება სულაც არ იყო აუცილებელი.
  - გ) გაიცნობიეროს მკითხველმა, რომ სასწრაფოს დროული გამოძახებით თემურმა აბიბო სიკვდილს გადაარჩინა.
  - დ) გაიცნობიეროს მკითხველმა, რომ სასწრაფოს დაგვიანებით გამოძახებით თემურმა აბიბო სასიკვდილოდ გაიმეტა.
- (1) 8. **რატომ ეჯდა საწოლთან მთელი ღამის განმავლობაში თემური აბიბოს?**
- ა) აბიბოს არსად რომ არ დაერეკა.
  - ბ) აბიბო საუბრით რომ გაერთო.
  - გ) სიკვდილისაგან რომ ეხსნა აბიბო.
  - დ) სხვას რომ არ გადაერჩინა აბიბო.

- (1) 9. **რომელ მონაკვეთში ჩანს, რომ აბიბო აცნობიერებს თემურის კეთილშობილებას?**
- „ეტიყობა, რაღაცას იგონებდა და ვერც იგონებდა“.
  - „დიდხანს, ძალიან დიდხანს მიყურა“.
  - „ფეხზე ავდექი. თითქოს იგრძნო, აბიბო აწრიალდა“.
  - „ჩემი ხელი დაიჭირა და კოცნა დაუწყო“.
- (1) 10. **რომელ ფრაზაში იყენებს ავტორი მხატვრულ საშუალებას?**
- „ჩემს წინ იწვა არაფერი, ქვა, ხე, თუ კუნძი“.
  - „მერე მოხდა საოცარი რამ... მე შემეცოდა ის“.
  - „ხელი შუბლზე გადავუსვი და სასთუმალი გავუსწორე“.
  - „მისი ცქერა აღარ შემეძლო და ფეხზე ავდექი“.
- (1) 11. **რატომ უთხრა აბიბომ თემურს: „მაშინ მომკალი, რატომ არ მკლავ, ბიჭო“?**
- აბიბომ გააცნობიერა, რომ არავის წინაშე არავითარი დანაშაული არ ჰქონდა ჩადენილი.
  - აბიბომ გააცნობიერა, რომ თემურის წინაშე საშინელი დანაშაული ჰქონდა ჩადენილი.
  - აბიბომ გააცნობიერა, რომ მთავრობის წინაშე საშინელი დანაშაული ჰქონდა ჩადენილი.
  - აბიბომ გააცნობიერა, რომ საკუთარი ერის წინაშე დანაშაული არ ჰქონდა ჩადენილი.
- (1) 12. **რომელ სიტყვებში ჩანს თემურის ქცევის ძირითადი მოტივაცია?**
- „ჩემდა გასაოცრად... გული დამიწყენარდა“.
  - „ექიმმა თქვა, არ მოკვდებო“.
  - „არ დაგტოვებ, ძია აბიბო, ნუ გეშინია“.
  - „მე მკვლელი არა ვარ, ძია აბიბო“.
- (1) 13. **რატომ გრძნობდა შინ მისული თემური „საოცარ სისუსტეს თუ სიმსუბუქეს“?**
- შინაგანი ბრძოლის შემდეგ მან ადამიანი არ დაინდო.
  - შინაგანი ბრძოლის შემდეგ მან არავის არ უღალატა.
  - შინაგანი ბრძოლის შემდეგ მან გამცემს არ აპატია.
  - შინაგანი ბრძოლის შემდეგ მან ცოდვა არ ჩაიდინა.
- (1) 14. **რის შესახებ არ საუბრობს ავტორი ტექსტის ამ მონაკვეთში?**
- გაჭირვებულის დახმარების.
  - დანაშაულის პატიების.
  - სამშობლოს სიყვარულის.
  - შურისძიების გრძნობის.
- (1) 15. **რა არის ამ ნაწარმოების უმთავრესი აზრი?**
- ადამიანი დალატისათვის სიკვდილით უნდა დაისაჯოს.
  - მეგობრისათვის თავგანწირვა ადამიანის მოვალეობაა.
  - სამშობლოს დალატის პატიება არ შეიძლება.
  - შურისძიების გრძნობის დაძლევა ბედნიერებაა.

წერიტი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბსურდებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ თემურის მხატვრული სახის შესახებ.
- ჩამოაყალიბეთ ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 13

ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტი რევაზ ინანიშვილის მოთხრობიდან „ლარა“:

ათი თვის თავზე, რაც ლარა და მისი შვილი ჟულიენი ჩვენს მეზობლად დასახლდნენ, ლარას ცნობილი მამა გაათავისუფლეს. – უკვე თოთხმეტ წელიწადზე მეტი ჰქონდა გათავებული, მაგრამ უფრო ავადმყოფობის გამო გაათავისუფლეს, – მთლად დავრდომილი, დისტროფირებული...

გადმოიყვანეს მანქანიდან ლარამ და ღონიერმა კაცმა ვიღაც თითქოს დაშლილი, არეულ-დარეული. ცალი ხელი რომ მის იდლიაში ჰქონდა შეყოფილი ლარას, მეორე ხელით თავს უჭერდა, უკან არ გადავარდნოდა. რაღაც დიდი შავი კეპი ეხურა ლარას მამას, ის კეპი უყირავდებოდა და იმას კიდევ მამაკაცი უსწორებდა... მე არ მინახავს, როგორა აქვთ გადმოკარკლული თვალები ჩამოხრჩობილებს, მხოლოდ გამიგია, მაგრამ იმ დღის შემდეგ სულ ასე მგონია, ასეთი საშინელი თვალები არც ერთ დამხრჩვალს არ ექნება. გადმოკარკლული არაფერი – დიდები, და ხან აქვთ გადასწევდა იმ თვალებს, ხან იქით, და ეს საშინელი იყო. საშინელი ჰქონდა პირიც, დეფორმირებული შავი ღრუ.

ეგეთი დაშლილი, გაარარავებული ამოიყვანეს მადლა. ჟულიენი იდგა, თითქოს ნაბიჯის გადადგმა ვეღარ მოეხერხებინა, მერე მანქანის კარი დაკეტა, წამოვიდა, შორიანკლოს მოსდევდა დედას, პაპას და ღონიერ კაცს. შეიყვანეს შინ ნაპატიმრალი, შეიკეტნენ, ალბათ, დააწვინეს. ღონიერი კაცი წავიდა. შემაშფოთებელი სიჩუმე და უძრობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს.

ჯერ ხომ ისედაც ერიდებოდა მეზობლებს ლარა, მამის მოყვანის შემდეგ, ეტყობოდა, მთლად აღარავისთან უნდოდა შეხვედრა. ალბათ, ვეღარც იცლიდა ვერავისთვის. დილაადრიან რძის რიგისკენ მიახსაკუნებდა ბოთლებს, მერე ბაზარში გარბოდა. ხელით ეჭირა სათვალე, მერე, სამსახურიდან დაბრუნებული, ხან აფთიაქში იყო წასასვლელი, ხან – ვიღაც ექიმებთან. ისედაც

გამხდარი, კიდევ უფრო გახდა, მხრები უარესად აეწურა, თითქოსდა ცხვირიც დაუგრძელდა. გახდა, დანაღვლიანდა ჟულიენიც. რამდენჯერაც კი შევხვდი, ყოველთვის სიგარეტი ეჭირა ხელში.

რა თქმა უნდა, პირისპირაც ვხვდებოდით მეზობლები, მაგრამ ღარა არავისთან გაჩერებულა, არავისთვის შეუჩივლია, როგორც ვიცით ხოლმე, – უდანაშაულო იყო მამა, სხვებს შეაღია თავისი სიცოცხლე და ვინ დაუფასა მერეო. თავდაუზოგავად იბრძოდა მის გადასარჩენად, – ამ საქმეშიც ხომ ცნობილნი არიან ჩვენი ქალები, გამორჩევით – დედისერთა ქალები მამებისათვის. საიდან, როგორ, არ ვიცი, მაგრამ მაინც გამოდიოდა გარეთ ნაპატიმრალის ჯანმრთელობის ამბები, – ჰემოგლობინი ჩვიდმეტამდე ჰქონდა დაცემული. საჭმელს კი ვერ ჭამდა. იდგა ღარა, უწურავდა სხვადასხვაგვარ წვენებს, უწურავდა ღვიძლსა და ხორცსაც და პატარა ბავშვსავით აძლევდა კოვხით, ცალი ხელით თავწამოწეულს. ბიჭიც, ჟულიენი, კარგი მომვლელივით დასტრიალებდა თავს პაპას. წუთით არ ტოვებდნენ მარტოს. ხან დედა იყო ბიულეტენზე, ხან შვილი. ამგვარ რამეებს კოლეგები თუ უხერხებდნენ ღარას. ოთხ თვეს გაგრძელდა ასეთი ბრძოლა, ოთხ თვეზე მეტსაც, და გაზაფხულზე, აპრილის დასაწყისში, აივანზედაც კი გამოჩნდა ნაპატიმრალი. ისევ კი ჩამოფლასული ედგა ტანსაცმელი, მაგრამ შედარება არ იყო, საკუთარ ფეხებზე იდგა, თავიც სწორად ეჭირა და გაშავებული ხელებით მოაჯირს ჩაჭიდებული გადააჭურებდა ქვეყანას. ერთხელ ჩემკენაც გამოიხედა, ჩვენი თვალები ერთმანეთს შეხვდნენ. ო, თვალებში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა.

ღარა გათავისუფლდა მუდმივი დაძაბულობისაგან. დაუბრუნდა კარგი ღიმილი, ტუჩებზე რომ აჩნდებოდა ჩვენთან შესვედრისას. გათავისუფლდა ბიჭიც. ნაპატიმრალს ახლა საათობითაც კი შეეძლო მარტო დარჩენა, იწვა, ალბათ, და კითხულობდა, ან არადა, ფიქრებში წასული, ჭერს შეჰყურებდა.

ერთ დღეს გამოვიდა ღარას მამა სახლიდან, – როცა შინ არ იყო არც ღარა, არც შვილი-შვილი, – ჩავიდა დაბლა, ჩაიარა ჩვენი ქუჩა, ჩაუყვა ვაჟა-ფშაველას პროსპექტს და იქ, ფოსტის მახლობლად, წაიქცა. შემოეხვია ხალხი, გამოუძახეს სასწრაფო დახმარებას, წაიყვანეს საავადმყოფოში, მაგრამ ვერაფერი უშველეს, მოკვდა. ვინ იყო, კაციშვილმა ვერ იცნო, არც პირადობის მოწმობა აღმოაჩნდა არავითარი. ჯიბეში ელო მხოლოდ სამ ფურცელზე დაწერილი და ოთხად გაკეცილი წერილი. წერილი ეგზავნებოდა მარტო სახელითა და მამის სახელით მოხსენიებულ ვიღაც უფროსს, წერილი კი არა, მოხსენებითი ბარათი. იძულებულნი გახდნენ, წაეკითხათ. წაიკითხეს, ყველაფერი გაირკვა, შეატყობინეს ღარას... შემდეგში ამბობდნენ, სისულელე გააკეთესო, მაგრამ გვიან იყო, წერილი უკვე წაკითხული ჰქონდა ღარას.

მე არ მინახავს ის წერილი, მაგრამ დღეს ბევრმა იცის მისი შინაარსი. ნაპატიმრალი იმ ვიღაც დიდ უფროსს სწერდა, უფრო – მოახსენებდა: პირველ რიგში, ვინ იყო და რა დამსახურებები მიუძღოდა საქვეყნო საქმეებში (ჩანდა, უფროსსაც უნდა სცოდნოდა ეს), მერე, რით გადაუხადეს ბოროტმა ადამიანებმა, როგორ ეწამა, მაინც გაუძლო ყველაფერს და დღეს ისევ ფეხზე დგას, და არა მარტო ფეხზე დგას, კვლავაც გააგრძელებს ქვეყნის სამსახურს და ასეთად დარჩება უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე. ამის დასადასტურებლად კი აცნობებდა: მას ჰყავს ქალი-შვილი, ექიმი, ამა და ამ პოლიკლინიკის თანამშრომელი, და მისი ვაჟი, პოლიტექნიკური ინსტიტუტის მესამე კურსის სტუდენტი. ეს დედა-შვილი თითქმის ყოველდღე, ყოველთვის, დილა იქნება თუ საღამო, იაპონური ტრანზისტორის მეშვეობით, რომელიც დედა-შვილს საეჭვო გზით უნდა ჰქონდეთ შეძენილი მოსკოვში, უსმენენ ჩვენი ქვეყნისთვის მტრულ გადმოცემებს საზღვარგარეთიდან. მერე, რაღა თქმა უნდა, ამ გადმოცემების შინაარსს ავრცელებენ სამსახურში და ინსტიტუტში, ეს კი იწვევს ჩვენი ადამიანების მორალურ გახრწნას... ასეთი დანაშაულებების წინააღმდეგ ყველამ უნდა იბრძოდეს, ყველამ, დიდმაც და პატარამაც, უშუალო დამნაშავენი კი დაუყოვნებლივ იზოლირებულნი უნდა იქნენ ჩვენი საზოგადოებისაგან, პირველ რიგში, თუნდაც, მისი შვილი და შვილიშვილი... თორემ მალე, ალბათ, გვიან იქნება, გვიან...

ქვეყანამ გაიგო ეს ამბავი, მაგრამ ქართველები ვართ, მაინც უამრავნი მოვიდნენ დაკრძალვაზე. მეც მივედი მთელი ოჯახით, ღარას ძაძა ემოსა, თავდახრილი იჯდა, ხელი რომ ჩამოვართვი, ამომხედა, მადლობა გადამიხადა და, შეიძლება მომეჩვენა, მქრქალი მწარე ღიმილი გაუკრთა ბაგეზე.

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 1. **რა ინფორმაციას გვაწვდის პირველი აბზაცი ლარას მამის შესახებ?**
- ა) ლარას მამას თოთხმეტი წელიწადი ჰქონდა მისჯილი სამშობლოს დალატისათვის.
  - ბ) ლარას მამა თოთხმეტი წელიწადზე მეტხანს იყო დაპატიმრებული.
  - გ) ლარას მამა თოთხმეტი წელიწადი მუშაობდა დიდ პარტიულ თანამდებობაზე.
  - დ) ლარას მამა თოთხმეტი წელიწადზე მეტხანს უსამართლოდ იტანჯებოდა.
- (1) 2. **რაზე მიგვანიშნებს ავტორი მეორე აბზაცში ლარას მამის გარეგნობის აღწერით?**
- ა) ლარას მამა იმდენად არის აღშფოთებული, რომ ხელისუფლებისათვის საშიში გახდა.
  - ბ) ლარას მამა იმდენადაა შეშინებული, რომ სახლიდან თავს არ ყოფს.
  - გ) ლარას მამა იმდენადაა შეძრწუნებული, რომ სიცოცხლეც კი აღარ სურს.
  - დ) ლარას მამა იმდენად არის დაუძლურებული, რომ სიკვდილის პირასაა მისული.
- (1) 3. **ქულიენის რა განწყობილებებს იწვევს ბაბუამისის შინ დაბრუნება?**
- ა) შიშსა და შეუწყნარებლობას.
  - ბ) აღშფოთებასა და რისხვას.
  - გ) დაბნეულობასა და სევდას.
  - დ) ზიზღსა და სიძულვილს.
- (1) 4. **რატომ არ უნდა ჰქონოდა ლარას მეზობლებთან შეხვედრის სურვილი მამის მოყვანის შემდეგ?**
- ა) იმდენად რცხვენოდა მამის დანაშაულისა, რომ ხალხთან საუბარს თავს არიდებდა.
  - ბ) იმდენი ამბავი იყო მამის შესახებ მოსაყოლი, ერჩივნა – არაფერი ეთქვა.
  - გ) იმდენი ენერგია სჭირდებოდა მამის მოვლას, რომ დრო აღარაფრისთვის რჩებოდა.
  - დ) იმდენად ეშინოდა – ხელახლა არ დაეჭირათ მამა, რომ ყველას გაუბრუნებდა.
- (1) 5. **რომელ ფრაზაში მიმართავს ავტორი მხატვრულ საშუალებას?**
- ა) „რამდენჯერაც კი შევხვდი, ყოველთვის სიგარეტი ეჭირა ხელში“.
  - ბ) „შეიყვანეს შინ ნაპატიმრალი, შეიკეტნენ, ალბათ, დააწვინეს“.
  - გ) „დილაადრიან რძის რიგისკენ მიანხაკუნებდა ბოთლებს“.
  - დ) „შემაშფოთებელი სიჩუმე და უძრაობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს“.
- (1) 6. **ლარას რა თვისება იკვეთება მამის მოვლის ეპიზოდში?**
- ა) ფანატიკური მორჩილება.
  - ბ) მოჩვენებითი პატივისცემა.
  - გ) უშედეგო თავდადება.
  - დ) თავგანწირული ერთგულება.
- (1) 7. **რომელ ფრაზაში იყენებს ავტორი მეტაფორას?**
- ა) „გაშავებული ხელებით მოაჯირს ჩაჭიდებული გადაჰყურებდა ქვეყანას“.
  - ბ) „ბიჭიც, ქულიენი, კარგი მომვლელივით დასტრიალებდა თავს პაპას“.
  - გ) „კითხულობდა, ან არადა, ფიქრებში წასული, ჭერს შეჰყურებდა“.
  - დ) „თვალეში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“.
- (1) 8. **რაზე შეიძლება მიგვანიშნებდეს ავტორი იმით, რომ სახლიდან პირველად გამოსული ლარას მამა ფოსტასთან წაიქცა?**
- ა) წერილი უნდა გადაეცა უფროსისათვის.
  - ბ) ფოსტაში სამსახურის დაწყება სურდა.
  - გ) დასმენის წერილის გაგზავნა უნდოდა.
  - დ) ფოსტის შენობასთან შემთხვევით მოხვდა.
- (1) 9. **რატომ ამბობდა ზოგი, სისულელე გააკეთეს, ლარას მამამისის წერილი რომ წააკითხეს?**
- ა) ლარასთვის უმჯობესი იქნებოდა, არ სცოდნოდა, რისთვის იყო მამამისი დაპატიმრებული.
  - ბ) ლარასთვის უმჯობესი იქნებოდა, არ სცოდნოდა, რა ეწერა ამ წერილში.
  - გ) ჯობდა, რომ ლარასა და ქულიენს მოგვიანებით გაეგოთ წერილის შინაარსი.
  - დ) ჯობდა, ლარას კი არა, ქულიენს გაეგო, რა ეწერა წერილში.

- (1) 10. რა დანაშაულს აბრალებდა ლარას მამა საკუთარ შვილსა და შვილიშვილს?
- უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და არავის არაფერს ეუბნებოდნენ.
  - უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და თვითონაც აწვდიდნენ მას ინფორმაციას.
  - უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და ბეჭდავდნენ პოლიტიკურ პროკლამაციებს.
  - უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და შემდეგ ავრცელებდნენ ინფორმაციას.
- (1) 11. რა შეიძლება ვივარაუდოთ ლარას მამის მიერ დაწერილი მოხსენებითი ბარათის მიხედვით?
- ლარას მამა საბჭოთა პოლიტიკური სისტემისათვის კატეგორიულად მიუღებელი პიროვნება უნდა ყოფილიყო.
  - ლარას მამა პარტიული მუშაკი ან უშიშროების კომიტეტის თანამშრომელი უნდა ყოფილიყო.
  - ლარას მამა ნამდვილი პატრიოტი და საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლი უნდა ყოფილიყო.
  - ლარას მამა უცხოეთის აგენტი ან მტრისგან შემოგზავნილი დიპლომატი უნდა ყოფილიყო.
- (1) 12. რომელ სახელმწიფოს გულისხმობს ლარას მამა ფრაზაში: „უსმენენ ჩვენი ქვეყნისთვის მტრულ გადმოცემებს“?
- გაერთიანებულ სამეფოს.
  - რუსეთის ფედერაციას.
  - საქართველოს რესპუბლიკას.
  - საბჭოთა კავშირს.
- (1) 13. რას მოითხოვდა ლარას მამა მოხსენებით ბარათში?
- საკუთარი შვილისა და შვილიშვილის დაპატიმრებას.
  - დამბეზღებლების დაუყოვნებლივ დაპატიმრებასა და დასჯას.
  - უდანაშაულობის აღიარებასა და ზარალის ანაზღაურებას.
  - სასწრაფო ამნისტიასა და საყოველთაო დაფასებას.
- (1) 14. ლარას მამის რა თვისებები გამოიხატა მისივე ხელით დაწერილ მოხსენებით ბარათში?
- მლიქვნელობა და შურიანობა.
  - ფანატიზმი და უმადურობა.
  - ფანატიზმი და გულგრილობა.
  - უმადურობა და ამპარტავნობა.
- (1) 15. რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?
- ადამიანის ზნეობრივი გადაგვარების.
  - მამისადმი შვილის ერთგულების.
  - სასტიკი პოლიტიკური რეპრესიების.
  - საქართველოს უანგარო სიყვარულის.

წერიტი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაკებული, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ღარას მამის მხატვრული სახის შესახებ.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი (ყურადღება მიაქციეთ თხრობის სტილსა და თავისებურებებს).
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ტექსტში წამოჭრილი ძირითადი პრობლემის მიმართ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 14

მთხრობაში „ანტონიო და დავითი“ ჯემალ ქარჩხაძე გადმოგვცემს ევროპელი მისიონერის, ანტონიოსა და ქართველი ყაჩაღის, დავითის, შეხვედრის ამბავს:

დავითმა თქვა:

– ანტონიომ გაიცინა. მერე მშვიდად განაგრძო: „გეშინია. და თუ ყელს გამომჭრი, ამასაც შიშის გამო ჩაიდენ. კაცი კაცს მხოლოდ იმიტომ ჭრის ყელს, რომ ეშინია. კაცს იარაღი მხოლოდ იმიტომ დააქვს თან, რომ ეშინია. კაცი სიავეს მხოლოდ იმიტომ სჩადის, რომ ეშინია. ბოროტებას ბოროტი კაციც ისევე თვლის უსამართლობად, როგორც კეთილი, და არც ჩაიდენდა, შიშს რომ ლაჩრად არ ექცია. ლაჩარი და ბოროტი ერთი და იგივეა. შიში ყველა ადამიანს დაბადებითვე თან დაჰყვება, მაგრამ ზოგს ჰყოფნის გამბედაობა, თვალი გაუსწოროს თავის შიშს, ზოგს არა. ვისაც არ ჰყოფნის, ის ლაჩარი და უსამართლო ხდება. თანდაყოლილი შიში სიკვდილის შიშია და ვინც შიშს ბატონად გაიხდის, მას ყველაზე მოსაფრთხილებელი ამქვეყნად თავისი სიცოცხლე ჰგონია. შენ რომ იცოდე, შენი სიცოცხლე იმაზე მეტი არა ღირს, ვიდრე სხვისი, განა მაშინაც მოკლავდი კაცს! ჩვენ ყველანი მშიშრებად კი ვიბადებით, მაგრამ ყველანი ლაჩრები არ ვართ. შენ ლაჩარი გამოდექი და შიშის დაძლევის შიშის დამალვა ამჯობინე, რადგან შიშის დამალვა უფრო ადვილია, ვიდრე შიშის დაძლევა, მოკვლა უფრო ადვილია, ვიდრე გადარჩენა, გაძარცვა უფრო ადვილია, ვიდრე დახმარება, წაქცევა უფრო ადვილია, ვიდრე წამოყენება, სიძულვილი უფრო ადვილია, ვიდრე სიყვარული. შენ შენს თანდაყოლილ შიშს ვერ გაუძელი, ლაჩრად იქეცი და იოლი გზა აირჩიე. შენ ყველაფრის გეშინია, რაც შენს გარეთაა, ამიტომ ცდილობ, რაც შენს გარეთაა, ყველაფერი მოსპო, მაგრამ ეს შეუძლებელია. თავს

არ უტყდები, თორემ თავადაც იცი, რომ ეს შეუძლებელია. მთელი ქვეყანა რომ მონად გაიხადო, როგორც შენი სულმდაბალი სიძე გაიხადე მონად, შენს შიშს მაინც არაფერი ეშველება: ნადირს ხომ ვერ გაიხდი მონად, სტიქიონს ხომ ვერ დაჩაგრავ და დაიმორჩილებ, ზვავს ხომ ვერ შეაკავებ, წარღვნას ხომ ვერ დაემალება, ვულკანს ხომ ვერ გაექცევი? ეს კი იცი, მაგრამ გგონია, რომ, თუ შენს საცოდავ შიშს ზემოდან სხვათა სიცოცხლე დააყარე, სხვათა ტანჯვაში, სხვათა ცრემლებში, სხვათა შეურაცხყოფაში, სხვათა უბედურებაში გაახვიე, რაკი ვეღარ დაინახავ, თავსაც მოიტყუებ, ვითომ აღარც არსებობს. მაგრამ შენი მცდელობა მხოლოდ შენს უსუსურობას ადასტურებს. შენ ხომ არაფერი ისეთი არ ჩაგიდენია, რასაც შეგიძლია სიმამაცე უწოდო! შენ ხომ მუდამ იმას ჩაგრავდი, იმას ძარცვავდი და იმას კლავდი, ვისი დაჩაგრავც, ვისი გაძარცვავცა და ვისი მოკვლაც ადვილი იყო! შენ ხომ ყოველთვის უხიფათო გზას ეძებდი! ეს ციხეც ხომ იმიტომ აირჩიე სადგომად, რომ შენი სიძე ადვილი დასამორჩილებელი გამოდგა! შენზე უფრო ძლიერს რომ გადაეყარო, ხომ მაშინვე სამალავს დაუწყებ ძებნას! შენი შიში ცოცხალია და არ იქნება ერთ მშვენიერ დღეს მთელი ძალით არ ამოხეთქოს, სისხლსა და ხორცში არ გაგიჯდეს და მთელი შენი საცოდავი არსება თხემით ტერფამდის, თმის ძირებამდის შიშად არ აქციოს! მე უიარაღოდ მოვედი აქ, მკვლელებისა და ყაჩაღების ბუნაგში, სადაც უეჭველი სიკვდილი მელოდა, შენ კი ახალუხის ქვეშ დამბაჩა გქონდა დამალული, როცა ეკლესიაში შემოხვედი, თუმცა იცოდი, დაბეჩავებული ხალხი უბატონოდ ხმის გაცემას ვერ გაგიბედავდა. შენ ცდილობ, ყველა მონად გაიხადო, თავად კი საკუთარი შიშის მონა ხარ და მუდამ იმას აკეთებ, რასაც შიში გიბრძანებს. მალე შენი მბრძანებელი ჯურღმულიდან ამოვა, თავზე დაგადგება და თვალს თვალში გაგიყრის. მაშინ ნახავ, რა ყოფილა ის შიში, სხვებისთვის რომ ასე გულუხვად იმეტებდი! ადრე თუ გვიან წინ შეგეყრება და ისეთ ადგილას გიყვლებს, გასაქცევი არსაით გექნება. ჯალათი რომ სახრჩობელაზე აგიყვანს და მოქანავე ყულფს დაინახავ, რომელიც წამის შემდეგ კისერზე უნდა შემოგეჭლოს, მაშინ მიხვდები, რომ შიშის მეტი არაფერი ყოფილხარ... შუაღამისას ტყეში რომ მარტოდმარტოს მგლების ხროვა ირგვლივ შემოგეხვევა და ნელ-ნელა დაიწყებს სასიკვდილო წრის შეკვრას, მაშინ მიხვდები, რომ შიშის მეტი არაფერი ყოფილხარ. დილით რომ გაიღვიძებ და დაინახავ, თავზე მკვლეელი გადგას, რომლის დამბახის ლულა შუბლში გაქვს მოზჯენილი, მაშინ დაინახავ, რომ შიშის მეტი არაფერი ყოფილხარ. ღვინით სავსე ჯამის დაცლისას რომ გულ-მუცელი ჩაგეთუთქება და იგრძნობ, თურმე რომელიც შენსავე ამხანაგს საწამლაგი შემოუპარებია, მაშინ მიხვდები, რომ შიშის მეტი არაფერი ყოფილხარ. ყველზე დიდი შიში მერე გელის, მას შემდეგ, რაც სიკვდილის შიში მოგკლავს. ყველაზე დიდი შიში მაშინ გელის, როცა შენი ცოდვები მატლებით დაგეხვევა და შენი სული შვეების სამყოფელში შვებას ვერ ჰპოვებს. აი, ამის სათქმელად მოვედი. ახლა შეგიძლია დაუძახო შენს ძაღლებს ან შენს ამხანაგებს, რომლებიც შენს ძაღლებზე უკეთესები არ არიან.“ ანტონიო გაჩუმდა. მეც ჩუმად ვიყავი და საკუთარ სხეულს ვაყურადებდი. იქ სიბრახის ტალღა, რომელსაც კარგად ვიცნობდი, რადგან ჩემს მოქმედებას მუდამ ის წარმართავდა, რამდენჯერმე აიზიდა, მაგრამ ვერც ერთხელ დასაყრდენი ვერ იპოვა და ამიტომ, რამდენჯერაც აიზიდა, იმდენჯერვე უკან დაეშვა...

ანტონიომ თქვა:

– დავითი დიდხანს, ძალიან დიდხანს თვალმოუშორებლად მიყურებდა და სახის გამომეტყველება სწრაფად და ხშირ-ხშირად ეცვლებოდა, თითქოს თავის თავში ისეთ ძალას ეძებდა, რომელიც ეჭვებს გაუფანტავდა და მტკიცე გადაწყვეტილებამდე მიიყვანდა. ბოლოს, ეტყობა, რაღაც განზრახვაზე შეჩერდა. წამით თავისებურმა ცბიერმა და დამცინავმა ღიმილმა გადაურბინა სახეზე და ყოყმანმაც გაუარა. მსუბუქად შეტრიალდა, სარკმელს მიადგა და ზანგს დაუძახა. მერე ისევ მობრუნდა და კვლავ მე მომაჩერდა. ცოტა ხნის შემდეგ კარი გაიღო და ზღურბლზე ზანგი გამოჩნდა. დავითმა თითით მიიხმო. როცა ზანგი მის ბრძანებაზე ახლო მივიდა, ხელი ჩემკენ გამოიშვირა და რაღაც უთხრა. რა უთხრა, ვერ გავიგე... მხოლოდ ხმის კილოთი და გამომეტყველებით თუ მივხვდებოდი, რაზე ელაპარაკებოდა. ხმის კილო მწყრალი ჰქონდა, სახე მკაცრი, შუბლი შეჭმუხნილი. თვალებში რისხვა ედგა. ზანგმა პასუხად თავი დაუქნია... მერე ხელით კარი მანიშნა და თვითონაც უკან გამომეყვა. ეს ძალიან მძიმე წუთები იყო... ძაღლები ჭიშკრისკენ მიმავალი ბილიკის ზემოთ ჩაცვუტქულიყვნენ. რომ გავუსწორდით, ყურები დაცქიტიტეს და თავები წამოსწიეს. მე, ჩემდაუნებურად, შევდექი, ზანგმა, რომელმაც ჩემი შეჩერება, ჩანს თავისებურად გაიგო, ძაღლებს რაღაც უთხრა. ძაღლებმა ყურები ისევ დაუშვეს. ზანგმა წინ გადამისწრო და ჭიშკრისკენ წავიდა. მეც უკან გავყევი, თუმცა წამითაც არ დამიჯერებია, რომ აქედან ცოცხლად გაშვებას მიპირებდნენ. როცა ზანგმა ჭიშკარი გააღო და მის სახეზე რაღაც ღიმილის მსგავსი გაჩნდა, ჯერ კიდევ ვერაგობას მოველოდი. მხოლოდ მაშინ, ცხენზე რომ შევჯექი, ციხის გაღვანს გამოვცდი და ზანგმა, რომლისკენაც ვცდილობდი არ მიმეხედა, ჩემს ზურგსუკან ხმაურით დახურა ჭიშკარი, მიხვდი, რომ სიკვდილის შიში თურმე ჯერ კიდევ ვერ დამეძლია.

ა) წაკითხვის გააზრება (15 ქულა)

დავლები შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

(1) 1. ჯემალ ქარხხაძის ტექსტის ეს მონაკვეთი წარმოადგენს:

- ა) ორი პიროვნების დიალოგის ნაწყვეტს.
- ბ) ორი პიროვნების მეგობრობის ისტორიას.
- გ) ორი პიროვნების შებრძოლების ამბავს.
- დ) ორი პიროვნების თავგადასავლის თხრობას.

(1) 2. ანტონიოს აზრით, რის გამო სჩადის ადამიანი ბოროტებას?

- ა) სიძულვილის.
- ბ) შურის.
- გ) შიშის.
- დ) სირცხვილის.

(1) 3. ვისაც „ჰყოფნის გამბედაობა, თვალი გაუსწოროს თავის შიშს“,

- ა) მას არ შეუძლია გაუძლოს მოსალოდნელ განსაცდელს.
- ბ) ის ლაჩარი და უსამართლო არასოდეს გახდება.
- გ) მას ყველაზე მოსაფრთხილებელი თავისი ცხოვრება ჰგონია.
- დ) ის შესაძლოა სასტიკი და უსამართლო გახდეს.

(1) 4. ანტონიოს აზრით, რა ამჯობინა დავითმა შიშის დაძლევას?

- ა) შიშის დამალვა.
- ბ) სხვისადმი მორჩილება.
- გ) ცხოვრებისაგან განდგომა.
- დ) უსამართლობასთან ბრძოლა.

(1) 5. რაზე მიგვანიშნებს ანტონიო სიტყვებით: „სიძულვილი უფრო ადვილია, ვიდრე სიყვარული“?

- ა) სიკეთე ქვეყანას უფრო გამოადგება, ვიდრე – ბოროტება.
- ბ) სიკეთის კეთება უფრო ძნელია, ვიდრე – ბოროტებისა.
- გ) სიკეთეს ხალხი უფრო დააფასებს, ვიდრე – ბოროტებას.
- დ) სიკეთის კეთება უფრო სასიამოვნოა, ვიდრე – ბოროტებისა.

(1) 6. ანტონიოს აზრით, რაშ განაპირობა დავითის ყაჩაღად ქცევა?

- ა) დავითმა ვერ გაბედა საზოგადოებასთან დაპირისპირება და იოლი გზა აირჩია.
- ბ) დავითმა ვერ ირწმუნა ღმერთი და ბოროტების გზას დაადგა.
- გ) დავითმა ვერ გაუძლო თანდაყოლილ შიშს და უმძიმეს გზას დაადგა.
- დ) დავითმა ვერ გაუძლო თანდაყოლილ შიშს და იოლი გზა აირჩია.

(1) 7. რას ელოდა ანტონიო, როდესაც ყაჩაღთა ბუნაგში უიარაღოდ მიდიოდა?

- ა) გარდაუვალ სიკვდილს.
- ბ) გულითად მასპინძლობას.
- გ) დავითის მონანიებას.
- დ) ყურადღებით მოსმენას.

(1) 8. რომელი არგუმენტით ასაბუთებს ანტონიო, რომ დავითი მშიშარაა?

- ა) „წინ შეგეყრება და ისეთ ადგილას გიყვლებს, გასაქცევი არსაით გექნება“.
- ბ) „იცოდი, დაბეჩავებული ხალხი უბატონოდ ხმის გაცემას ვერ გაგიბედავდა“.
- გ) „ახალუხის ქვეშ დამბაჩა გქონდა დამალული, როცა ეკლესიაში შემოხვედი“.
- დ) „ციხეც იმიტომ აირჩიე სადგომად, რომ შენი სიძე ადვილი დასამორჩილებელი გამოდგა“.

- (1) 9. ანტონიოს აზრით, სად მოელის ყველაზე დიდი შიში დავითს?
- საიქიოში.
  - საპყრობილეში.
  - სახრჩობელაზე.
  - ტყეში.
- (1) 10. რომელ ფრაზაში იყენებს ავტორი მეტაფორას?
- „შენზე უფრო ძლიერს რომ გადაეყარო, ხომ მაშინვე სამალავს დაუწყებ ძებნას!“
  - „სიბრაზის ტალღა, რომელსაც კარგად ვიცნობდი... რამდენჯერმე აიზიდა“.
  - „ახლა შეგიძლია დაუძახო... შენს ამხანაგებს, რომლებიც ძაღლებზე უკეთესები არ არიან“.
  - „მიყურებდა და სახის გამომეტყველება სწრაფად და ხშირ-ხშირად ეცვლებოდა“.
- (1) 11. რას გულისხმობს ანტონიო, როდესაც ამბობს: „ეს ძალიან მძიმე წუთები იყო“?
- დავითმა ვერაფერი გაიგო.
  - დავითი ჩანაფიქრს მიუხვდა.
  - ყაჩაღი ახლობლებს დაუხოცავდა.
  - ცოცხალს არ დატოვებდნენ.
- (1) 12. როდის მიხვდა ანტონიო, რომ სიკვდილს გადაურჩა?
- როდესაც გაიაზრა, რომ სიკვდილის შიში დაძლია.
  - როდესაც დაინახა, რომ დავითი კმაყოფილი იყო.
  - როდესაც ცხენზე ამხედრებული ყაჩაღთა ციხეს გასცდა.
  - როდესაც ცხენზე ამხედრებული საკუთარ სახლს მიუახლოვდა.
- (1) 13. ანტონიოს რა თვისებები ჩანს ამ ტექსტში?
- მოხერხებულობა და მიმტვევებლობა.
  - სიკეთე და თავმდაბლობა.
  - მჭევრმეტყველება და გამბედაობა.
  - სიბრძნე და იუმორი.
- (1) 14. საკუთარი თავის მიმართ ანტონიოს რა დამოკიდებულება ჩანს ფრაზაში: „სიკვდილის შიში თურმე ჯერ კიდევ ვერ დამეძლია“?
- კრიტიკული.
  - კმაყოფილი.
  - ირონიული.
  - მიმტვევებლური.
- (1) 15. რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?
- მიუტევებელი ცოდვის.
  - სამშობლოს სიყვარულის.
  - სიკვდილის შიშის.
  - ჩადენილი დანაშაულის.

ბ) წერიტი დავალება (25 ქულა)

წერიტი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გააანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ანტონიოს მხატვრული ხასის შესახებ.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი (ყურადღება მიაქციეთ თხრობის სტილსა და თავისებურებებს).
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ტექსტში წამოჭრილი ძირითადი პრობლემის მიმართ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 15

რომანში „სამოსელი პირველი“ გურამ დოჩანაშვილი მოგვითხრობს:

და როგორც იქნა, ნაშუალამევს, ნამდვილი თოვლიც მოვიდა, ქვაფენილთა სითბოს მომრევი, რბილად ბრჭყვიალებდა ფარნის შუქზე... აჰ, როგორ თოვდა ლამაზ-ქალაქში, მსუბუქად იდო სახურავებზე, თეთრად აჩენდა აქა-იქ ხეებს, პეშვზე ღოყა ედოთ ლამაზ-ქალაქელებს, ეძინათ...

უცნაურ შვებას გრძნობდნენ ბუნდოვანი, თეთრი სიზმრებიდან თავდაღწეული ლამაზ-ქალაქელები: თვალს ახელდნენ და მაშინვე ფანჯრისკენ გაურბოდათ მზერა – უცხო სინათლე იდგა ოთახში, ფეხშიშველნი მიდიოდნენ ფანჯარასთან პერანგისამარა ქალები და თოვლის დანახვაზე თითქოს უმკვრივდებოდათ გამჭვირვალე პერანგებიდან გამომზირალი მადლიანი ნაკეთები – თოვლი მოსულა! უცებ, ერთბაშად იღვიძებდნენ და ლამაზ-ქალაქში ათასგან თეთრად ფეთქდებოდა გაოცებულ თვალებში თოვლი, მაგრად შეფუთვნილი, თოთო ბავშვებიც მიჰყავდათ დედებს ფანჯარასთან და ისინიც თვალდაჭყეტილნი შესცქეროდნენ უცნობ სითეთრეს და გაოცებისაგან პატარა თითებს აღარ ღოღნიდნენ – ზოგი ახლად ხედავდა პირველ თოვლს, ზოგიც, ვინ იცის, მერამდენედ და ყველას უხაროდა... აჩქარებულნი საუზმობდნენ და ქუჩაში გარბოდნენ, ბევრს ლუკმაც არ ჩასვლია პირში, ისე გამოვიდა ლამაზ-ქალაქში, ვიდაცას მოხვდა ვინსენტეს ხელით ნასროლი გუნდა, მამიდა არიადნამაც კი ვადაზე ადრე გაიღვიძა – გაკვირვებულმა, ვადაზე ადრე დააფახულა სქლად შეღებილი წამწამები და ნეტარებით თქვა: „აჰ, ბრ...“ ისევ, კვლავ თოვდა! დღის სინათლეზე ხალისიანად ეშვებოდნენ დიდი, დაჩვრეტილი, მსუბუქი ფიფქები და ისეთი ლაღი, ისე თამამი გუნდაობა გაიმართა! დარბაისელ სენიორ ჯულიოსაც ზედ კინკრისოში მოხვდა გუნდა და წოწოლა ქუდი გადაუვარდა. მაგრამ ჯულიოს არა სწყენია, ცილიო მოხდენილად სტყორცნიდა პაწია გუნდებს მხოლოდ ლამაზებს, ანტონიოსთვის ერთი იყო ყველა და ჯუზეპემაც, გახარებულმა, მთელი პეშვი თოვლი იტუცა პირში. ციგებით მოსრი-

ალებდნენ ლოყებაწითლებული ბავშვები, და საეჭვო დაღმართთან მდგარმა მამიდა არიადნამ ნახად ითხოვა: „გეთაყვათ, დუილიო, მომაშველეთ რაა, მკლავი...“ მაგრამ დუილიო თავად წაიქცა, თოვაში გაწკრივდა კონჩენტინას ლალი სიცილი, „გამიკეთეთ, რა, გუნდა, ხელები გამეყინა,“ იხვეწებოდა ვიღაც ქალი და ალექსანდრო გახარებული შესცქეროდა ბედნიერ, სახეგაბრწყინებულ ლამაზ-ქალაქელებს...

გორაკებისკენ გაემართნენ, მაღალ ფიჭვებზე სქლად იდო თოვლი, დიდიან-პატარიანად, ციგებით ეშვებოდნენ, და ისე ბედნიერად, ისე ძალუმად გაისმოდა აყირავებულთა სიცილი... დინო მოქროდა თვალმოჭუტული, ერთიანად აწურული, ყველაფრისადმი მზადმყოფი, გზადაგზა მოხერხებულად იცდენდა გუნდებს, თოკგამობმული ციგებით დაასეირნებდნენ ჯერ ფეხაუდგმელ ბავშვებს, მომცრო ხეებს აჯანჯღარებდნენ და თოვლს აყრიდნენ ერთმანეთს თავზე, იმ თეთრი ბედნიერებით პირთამდე ბედნიერნი, და მხოლოდ სასეირნოდ გამოყვანილი უგო, თხუთმეტი წლის გიჟი, სიძულვილით შესცქეროდა ყველას და ხმადაბლა ბუტბუტებდა: „წითელი სისხლი... წითელი, თოვლზე...“ მაგრამ მისი ხმა არც გაუგიათ, ჟრიაშობდნენ... და დომენიკოს დანახვაზე უგო მაშინვე აიძურწა და ფეხაკრეფით გაიპარა შინ, დომენიკო კი მოდიოდა, გაბრუნებული იმ წმინდა ჰაერით, მის სოფელში რომ იცოდა და, ლურჯ მოსასხამში გახვეული, თხელი, მაღალი, უცხო ქალაქში პირველ თოვლზე მიაბიჯებდა. „შეხეთ, შეხედეთ, რა ლამაზად ეშვებიან ფიჭვები, – იძახდა დუილიო, – განა საცოდაობა არ არის, სილამაზის მუხეუმში რომ არ იმყოფებიან ისინი? – და დააყოლა, – წყაროდან ჭიქას ნუ წამოიღებ!“ „ამან რომ არ ჩაგვამწაროს...“ – აიმრიზა ალექსანდრო, ნორჩი ჯანჯაკომო კი, აწითლებული, სადღაც მღელვარედ იყურებოდა და იქითკენვე იყურებოდა ცილიო, მსუნავი, აკრეფილი. ტერეზა მოდიოდა.

ის მოდიოდა ლალი, თამამი, და რაღაც სიცვლქე აშკარად ჩაეხვია გულში – მწვანე თვალეები ისე უბზინავდა. დათოვლილ გორაკზე ადიოდა ტერეზა, ოდნავ წინგადახრილი, ცალი ხელით დონჯი შემოეყარა, მეორეს კი ლამაზად არწევდა ყოველი მოხდენილი ნაბიჯისთანავე. გრძელი ქურჭი ეცვა, დიდი, მამისეული ტლანქი ჩექმები და მაინც ისე მოხდენილად, ისეთი რწევით ამოდიოდა... სქელი თავსაფარი მაგრად გაენასკვა ყელზე, ტუჩებმოკუმული, დიმილს ძლივსძლივობით იკავებდა და პაწია ფოსო ჯიუტად აჩნდა მხოლოდ ცალ, სუსხით ნახად შეფერილ ლოყაზე, თხელი, ფაქიზი ნესტოები სიცივეში თითქოს უთრთოდა.

ტერეზა ამოდიოდა გორაკზე, ტერეზა, თავით-ფეხამდე ქალი, ლალი, თავნება და ქალურობით მაინც ტანსაცმლიანად გაქდენთილი, უცნაური, ახირებული მოძრაობები თითქოს აშიშვლებდნენ გაოგნებული მამაკაცების თვალში და უუ, როგორ სძულდათ სუყველაფერი, რაც კი ტერეზას იმ სუსხიან დილით ეცვა. ქალი ამოდიოდა თოვლში, ახალგაზრდა, ბედნიერი ქვრივი, და არაფრისა დარდი არა ჰქონდა, მოაბიჯებდა. ის გორაკი რომ ამოიარა, შედგა, უნებურად წრე შემოარტყეს, ტერეზამ კი თავსაფარი შეიხსნა, ქურჭი მოიღვდა, ჩექმიანი ფეხი ღონივრად დაჰკრა თოვლზე და ხელი შემართა. გაოცებულნი უმზერდნენ, ტერეზამ კი ფეხები აათამაშა თოვლზე, შეჩერდა და... თეძოზე დაირტყა ხელი. მერე შებრუნდა, მხარი ლოყამდე აზიდა, ხელები განზე გაშალა, ფეხის წვერებზე აიწია და, უეცრად მკერდზე ხელებმისუტბებული, ადგილზე გაქვავდა. და სანამ გაოცებული ლამაზ-ქალაქელები დაჭყეტილ თვალებს დაახამხამებდნენ, ტერეზა ოდნავ, მსუბუქად შეხტა და ყველანი ერთად მიხვდნენ – ცეკვავდა ქალი. ტერეზა ცეკვავდა პირველ თოვლზე, მხოლოდ მისთვის გასაგები ბედნიერებით ბედნიერი, ტერეზა ცეკვავდა რომელიღაც უცნობ, სახელდახელოდ გამოგონილ ცეკვას, გრძელი თმა უფრიალებდა, უცახცახებდა მხრები, ერთიანად ცახცახებდა და გამწარებული ილიმებოდა ცეკვისას თვალდახუჭული ქალი და ირგვლივ – თოვდა... დიდი ჩექმებით ტეკნიდა თოვლს აცეკვებული ქალი – ტერეზა და ის არნახული ხელების ქნევა სხვას თუ სასაცილოს გახდიდა, ტერეზას უცნაური, ყოვლის მომრევი სისასტიკით ამშვენებდა, ქალი ცეკვავდა მათ თვალწინ, წრეში, გამაღიზიანებელი, ჩასაქოლი და მაინც თითს ვინ დააკარებდა – ყველას უყვარდა, და სძულდათ კიდევ – ცეკვისას ისე უცნაურად ამაღლებული და მიუწვდომელი, ის კი შეჩერდა, ოდნავ უკან გადაიხარა, მოქანცულმა, მარცხენა ხელი თითქოს ძლივს ასწია, გრძელი, მოქნილი, წვეტიანი თითები დომენიკოსკენ გაიშვირა და იმისთვის ზედაც არ შეუხედავს, სიწუმეში ხალხს იმ თავისი ლამაზი, დაბალი ხმით ასე უთხრა:

ეს ბიჭი მომწონს...

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყო, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 1. რა განწყობა დაეუფლათ „ლამაზ-ქალაქელებს“ თოვლის დანახვისას?
- გაოგნება და სინანული.
  - გაოგნება და შეშფოთება.
  - გაოცება და სიძულვილი.
  - გაოცება და სიხარული.
- (1) 2. რომელ ფრაზაშია გამოყენებული მეტაფორა?
- „გაოცებისაგან პატარა თითებს აღარ ლოღნიდნენ“.
  - „ფეხშიშველნი მიდიოდნენ ფანჯარასთან პერანგისამარა ქალები“.
  - „ისინიც თვალდაჭყეტილნი შესცქეროდნენ უცნობ სითეთრეს“.
  - „თეთრად ფეთქდებოდა გაოცებულ თვალებში თოვლი“.
- (1) 3. როგორი წარმოდგენა შეიძლება შეექმნას მკითხველს მამიდა არიადნას შესახებ?
- ეჭვიანია.
  - ლალაია.
  - მოწყენილია.
  - კეკლუცია.
- (1) 4. რა ქმნის კონტრასტს საყოველთაო მხიარულების ფონზე?
- ალექსანდროს რეაქცია ქალაქელების საქციელზე.
  - კონჩენტინას უსაფუძვლო მხიარულება.
  - თხუთმეტი წლის გიჟის სიტყვები.
  - მოსასხამში გახვეული დომენიკოს გამოჩენა.
- (1) 5. რაზე მიგვანიშნებს ავტორი დუილიოს სიტყვებით?
- ეს პერსონაჟი ყურადღების მიქცევას მაღალფარდოვნობით ცდილობს.
  - ეს პერსონაჟი ყურადღების მიქცევას სიმამაცით ცდილობს.
  - ეს პერსონაჟი ყურადღების მიქცევას მოხერხებულობით ცდილობს.
  - ეს პერსონაჟი ყურადღების მიქცევას თავაზიანობით ცდილობს.
- (1) 6. ალექსანდროს რა დამოკიდებულება მქვანდება დუილიოს შესახებ ნათქვამ სიტყვებში?
- ალექსანდროს მეგობრად მიაჩნია დუილიო.
  - ალექსანდროს უყვარს დუილიო.
  - ალექსანდროს მტრად მიაჩნია დუილიო.
  - ალექსანდროს აღიზიანებს დუილიო.
- (1) 7. რა განაპირობებს მოქალაქეთა განწყობილების შეცვლას?
- საყოველთაო მხიარულება.
  - ტერეზას გამოჩენა.
  - დომენიკოს გამოჩენა.
  - შეუხერხებელი თოვა.
- (1) 8. რომელი სიტყვები აფიქრებინებს მკითხველს, რომ რაღაც უჩვეულო უნდა მოხდეს?
- „ეცვა დიდი, მამისეული ტლანჩი ჩექმები“.
  - „ფაქიზი ნესტოები სიცივეში თითქოს უთროთადა“.
  - „ცალი ხელით დოინჯი შემოეყარა“.
  - „რაღაც სიცელქე აშკარად ჩაეხვია გულში“.
- (1) 9. რომელი ფრაზა მიანიშნებს მკითხველს, რომ ტერეზა ძალიან ლამაზი ქალია?
- „სქელი თავსაფარი მაგრად გამოენასკვა ყელზე“.
  - „ტუჩებმოკუმული, ღიმილს ძლივსძლივობით იკავებდა“.
  - „სძულდათ სუყველაფერი, რაც კი ტერეზას იმ სუსხიან დილით ეცვა“.
  - „ქალი ამოდოდა თოვლში, ახალგაზრდა, ბედნიერი ქვრივი“.
- (1) 10. რატომ უნდა იყოს ტერეზა დარწმუნებული, რომ ასეთი უცნაური საქციელის გამო არავინ დასცინებს?
- კარგად იცის, რომ „ლამაზ-ქალაქელებს“ იუმორის გრძნობა არა აქვთ.
  - კარგად იცის, რომ ყველა ერიდება და ვერაფერს გაუბედავენ.
  - კარგად იცის, რომ ძალიან ლამაზია და ყველას მოსწონს.
  - კარგად იცის, რომ მოქალაქეები ქალის დაცინვას არ იკადრებენ.

- (1) 11. ტროპული მეტეოლოგიის რომელი სახეობაა გამოყენებული სიტყვებში: „დაჩვეტილი ფიფქები“?
- ჰიპერბოლა.
  - გაპიროვნება.
  - ეპითეტი.
  - შედარება.
- (1) 12. რატომ იყვნენ „ლამაზ-ქალაქელები“ გოცებულნი და თვალბაზრებიანი?
- ისინი მოჯადოებულნი იყვნენ ტერეზას ცეკვით.
  - ისინი მოხიბლულნი იყვნენ ტერეზას სილამაზით.
  - მათ ვერ დაიჯერეს, რომ ტერეზას დომინიკო მოსწონდა.
  - ისინი ვერ მიხვდნენ, რას აკეთებდა ტერეზა.
- (1) 13. რა იწვევს გრძნობათა ამგვარ გაორებას: „ყველას უყვარდა, და სძულდათ კიდევ“?
- ტერეზა ცდილობს დომინიკოს მოაწონოს თავი, რაც სხვებს აბრაზებს.
  - ტერეზა თავს აწონებს და შეგნებულად აღიზიანებს „ლამაზ-ქალაქის“ მამაკაცებს.
  - ტერეზა თავს აწონებს დომინიკოს, რომ შემდეგ ერთგულ ყმად გაიხადოს.
  - ტერეზა საოცრად იზიდავს მამაკაცებს, მაგრამ ქალი მიუწვდომელია მათთვის.
- (1) 14. ტერეზას რა თვისება ჩანს ამ ტექსტში?
- თავმდაბლობა.
  - თავდადება.
  - თავდაჯერებულობა.
  - თავდაჭერილობა.
- (1) 15. რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?
- დომინიკოს მიმართ ტერეზას დამოკიდებულების შესახებ.
  - პირველი თოვლით გამოწვეული სიხარულის შესახებ.
  - დუილიოს მიმართ ალექსანდროს დამოკიდებულების შესახებ.
  - სამშობლოს სიყვარულით გამოწვეული ბედნიერების შესახებ.

ბ) წერითი დავალება (25 ქულა)

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალკე ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ტერეზას მხატვრული სახის შესახებ.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი (ყურადღება მიაქციეთ თხრობის სტილსა და თავისებურებებს).
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ტექსტის მთავარი სათქმელის მიმართ. *თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!*

დავალება № 16

ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწევრი გურამ ოდიშარიას წიგნიდან „სოსუმში დაბრუნება“:

– ო, ეს სოსუმელები სულ არ არიან გასაშვები იქით, გადადიან და მერე იმათ ყველაფერს ეუბნებიან... მერე იმათ ყველაფერი იციან – სად დგას ჩვენი ტანკები და ქვემეხები... ჩვენი ჯარები, მერე ისინი თვითმფრინავებიდან ბომბავენ ჩვენებს, – ამბობს „იკარუსში“ მძღოლის გვერდითა სავარძელში ჩვენგან ზურგშექცევით მჯდომი ქალი და საქარე მინიდან აბაშის სადგურში მოფუსფუსე ხალხს აკვირდება.

მძღოლი გარეთ არის გასული, მგზავრთა უმრავლესობაც იქვეა – ზოგი სიგარეტს ეწევა, ზოგიც შორიახლო დახეტიალობს. უკვე საათზე მეტია, რაც ავტობუსი სადგომში დგას.

1993 წლის 8 ოქტომბერია, დილის 11 საათი. ავტობუსში ნაუღელტეხილარი სოსუმელები – სიქაგამოცლილი ქალები და ბავშვები, ახლად შეღერილი ბიჭები არიან, კიდევ – რამდენიმე კაცი, და კიდევ მე – ავტობუსის უკანა სავარძელზე ბიბლიურ მეუდაბნოესავით ნახევრადწამოწოლილი და ნახევრადმოვლემარე, ნახევრად ავტობუსში და ნახევრად კიდევ, ღმერთმა უწყის, სად მყოფი.

ჩვენი ერთობის პრესტიჟული წარმომადგენლები (ძირითადად კაცები) აბაშის სამხედრო შტაბში იმყოფებიან და იქ სამშვიდობო მოლაპარაკებებს წარმართავენ. საქმე ის არის, რომ სოსუმელ დევნილებს ზოგს თბილისში, ზოგს ქუთაისში და ზოგსაც სხვა ქალაქსა თუ სოფელში, მოყვრებსა და მოკეთებთან, სოსუმიდან ადრე თავდაღწეულ და გახიზნულ ოჯახებთან გვინდა ჩავალწიოთ როგორმე, მაგრამ არის ერთი პატარა „მაგრამ“ – ჩვენს სურვილსა და რეალურ ვითარებას ერთმანეთისაგან ერთი მდინარე მიჯნავს – ცხენისწყალი, რომლის გაღმა (სამტრედიისაკენ) სამთავრობო ჯარისკაცები არიან გამაგრებულები, გამოღმა კი (აბაშისკენ) – ქობალიას მებრძოლები. მდინარის გასწვრივ სროლებია, ასე ვთქვათ, პოზიციური ბრძოლები მიმდინარეობს. ჩვენ კი, სიკვდილს გადარჩენილი სულსწრაფი მიაშიტები, დილაუთენია ცხენისწყლის ხიდს „იკარუსით“ ჯიქურ მივეჭერთ და უეცრად ისეთ ვაიუშველებელში მოვხვდით, რომ ლამის აფხაზეთის ომი სანატრებელი გაგვიხდა, ლამის უსახელოდ დავასრულეთ ჩვენი ბედარული ეპოპეა – ჭურვები ხან მარცხნივ სკდებოდა, ხან მარჯვნივ...

დილის 11 საათია. აბაშა რაციით უკავშირდება სამტრედიას, სამტრედია უპასუხებს აბაშას. აბაშა გადასცემს: სოსუმელებს გადასვლა უნდათ, გაატარებთ? სამტრედია: გავატარებთ. ოღონდ თქვენ შევწყვიტეთ სროლა. აბაშა: ჩვენ შევწყვეტთ, თუ თქვენ შევწყვეტთ. სამტრედია: ჩვენ შევწყვეტთ. თქვენ? აბაშა: ჩვენც. თქვენ? სამტრედია: ჩვენც. თქვენ? აბაშა: თქვენ, ჩვენც? ფუი, – ჩვენც, თქვენც?..

გიდის სავარძელში მოკალათებულ ქალს მხოლოდ მაშინდა ვამჩნევ, როცა სოსუმელებს ახსენებს. იგი კვლავ საქარე მინის ეკრანს შეჰყურებს... ქალი სუსტია, მკაცრი იერის, ასე ორმოციოდე წლის, ნერვიულად ჭმუჭნის ცხვირსახოცს... თავს ავტობუსის მეუფედ გრძნობს, წინამძღოლად, ლიდერად (რა თქმა უნდა, ერთპიროვნულად). თავისი შემართული სხეულით ხაზგასმით და წამდაუწუმ გვიმეორებს და გვასხენებს, რომ იგი არც მეტი, არც ნაკლები, დიდი ქალბატონის – ეკატერინე ჭავჭავაძე-დადიანის მემკვიდრეა, თუ ჩვენ ჭკუით არ მოვიქცევით... მერე ყველაფერი ჩვენს თავს უნდა დავაბრალოთ.

მგზავრებმა კარგად იციან, ვის გულისხმობს ქალი „მათში“ და ვის „ჩვენში“. ჩვენი ქალებისთვის ყველაფერი ეს არახალია, ძველიცაა უკვე – უღელტეხილის შემდეგ გულში ჩაიკრეს დევნილები ზუგდიდელებმა და სენაკელებმა, აბაშელებმა და ხობელებმა – ბაღათურიებმა და ანჩაბაძეებმა, სამუშიებმა და შეღანიებმა, ნაროშვილებმა და ჩაგანავებმა... დიდებმა და პატარებმა, ყველამ, მთელმა სამეგრელომ, მაგრამ აი, ზუგდიდიდან წამოსვლისას, დაიძრა თუ არა დევნილებით სავსე მატარებელი, ბაქანზე მდგარმა რამდენიმე უღმობელსახიანმა, რომელიღაც თავყრილობიდან მომავალმა, ვიღაცის მიერ გახელებულმა ქალმა სულ მუშტები უქნია და ქოქოლა აყარა სოსუმელ ქალებს:

– აიბარგეთ აქედან, თქვე შევარდნაძისტებო! გამყიდველებო! ზუგდიდის წმინდა მიწას არ უნდა დაადგათ ფეხი! მიეცით, კიდევ მიეცით შევარდნაძეს ხმა, ახია თქვენზე, რაც მოგივიდათ!..

რამდენიმე დღის შემდეგ ამასაც გავიგებთ (უკვე სხვაგან):

– სოხუმელებო! ზვიადისტებო! თქვე მოღალატეებო! აქეთ რას გამოიბოდით, აგელთ იარაღი და გეომათ აფხაზებთან! ალალია, რაც მოგივიდათ!..

კიდევ რამდენიმე დღის შემდეგ დარდიანი და მშიერი, სასოწარკვეთამდე მისული თბილისი მივალერსება სოხუმის მკვიდრთ, მაგრამ აქაც აღმოჩნდება ხალხი, რომელიც იტყვის:

– ეს ღტოლვილები სულ ზვიადისტები არიან რა! პადრიად! ერთი მაგათი!..

ჩემი სიტყვა ქალის მონოლოგის საპასუხოდ სულ რამდენიმე წამის მერე გაისმა... პირდაპირ შევარდნადისტობა (ან სულაც პირიქით – ზვიადისტობა) რომ დაებრალებინა ჩვენთვის, ხმას როგორ ამოვიღებდი, მაგრამ აგენტობა? დამეთანხმებით, დამამცირებელია ფრიად, ესე იგი, ჩვენ, „სტუკაჩები“, აქედან იქით ამბის გადამტანები ვართ, თანაც ვითომ გაჭირვებულ და ბედ-შავ ხალხად მოგვაქვს თავი, არადა, საიდუმლო რუკები და სქემები, გაშიფრული უსტარები გვაქვს ტანსაცმელში ჩაკერებული, და აი, ჩამოგვგლიჯა ნიღაბი დიდმა ქალბატონმა და ამით კიდევ ერთი დამატება შეიტანა სოხუმელთა საბრალდებო დასკვნაში წარმოდგენილ დანაშაულობათა გრძელ ნუსხაში.

– მაშ, უბრძანეთ, ქალბატონო, გადმოიყვანონ ეს სოხუმელები ავტობუსიდან და დახვრიტონ!..

– დახვრიტონ!.. – კიდევ ერთ სიტყვას ვამატებ მსოფლიო ორატორიის ისტორიაში ყველაზე მოკლე გამოსვლას და ამით თვითშეწირვის რაინდული ელფერით ვმოსავ მას. ჩემი ხმა ძალუძად გაისმა სალონ-სენატში, მგონი, გარეთაც გაჟონა.

ერთი კი შეტოვდა „ეკატერინე“, მაგრამ უმაღლვე გახევდა, ჩემსკენ არ შემობრუნებულა. გაისუსა ავტობუსი. „ეკატერინე“ ხომ ის ქალი არ არის, ვინმეს სიტყვა შეარჩინოს, მაგრამ!..

ის ავტობუსის თავშია, მე – ბოლოში. ჩვენს შორის მთელი „იკარუსი“ მანძილია. ველოდები, – აი, ახლა შემოტრიალდება და გლადიატორებივით სამკვდრო-სასიცოცხლოდ ვეტაკებით ერთმანეთს. ან ის, ან მე, მაგრამ არა, არ ებმება ბრძოლაში, დუმს. ქალბატონები კი თავიანთი სავარძელ-ლოჯებიდან სუნთქვაშეკრული დაგვცქერიან. მათ ჩვენი სისხლის ხილვა სწყურიათ, დიდო ქალბატონო, და სად დაიდვრება ეს სისხლი – არენის ქვიშაზე თუ ავტობუსის გათე-ლილ რეზინის საფეხებზე, მათთვის სულერთია. მათ ჩვენი მისალმების გაგონება სწადიათ... გადის რამდენიმე წუთი და ვგრძნობ, უდავოა ჩემი გამარჯვება – ავტობუსის მბრძანებლის სკიპტრა ხელთ მიჰყრია უკვე და შემოქმედს მადლობას შევვალადებ. სოხუმელი ქალბატონები მადლიერებით სავსე თვალებით რიგრიგობით გადმომხედავენ სავარძელთა მაღალი საზურგეებიდან, მათი მზერა მეუბნება, რომ ჩემი ვაჟკაცური გამოსვლისათვის უმაღლესი ქულები დავიმსახურე 10, 10, 10...

მაგრამ ვინ გაცალა ტრიუმფატორობა, ძვირფასო მკითხველო, – ავტობუსის კარი ფართოდ გაიღო და ჩვენი დიპლომატიური მისია შემოცვივდა. გადაწყდა – გაღმელი ქართველები და გამომღმელი ქართველები შეთანხმდნენ, რომ ზუსტად პირველ საათზე შეწყვიტონ სროლა და ხიდზე სოხუმელი ქართველები გაატარონ! გიხაროდეთ, მამულიშვილნო, ღმერთი ჩვენთანაა!..

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

(1) 1. რა ვითარებაა ამ ტექსტში აღწერილი?

- ა) აფხაზეთიდან დევნილები ცდილობენ ბრძოლით გააგრძელონ გზა.
- ბ) აფხაზეთიდან დევნილები სამოქალაქო ომის ეპიცენტრში მოხვდნენ.
- გ) აფხაზეთიდან დევნილები ცდილობენ დატოვონ საქართველო.
- დ) აფხაზეთიდან დევნილები სამოქალაქო ომში ჩაერთვნენ.

(1) 2. რა განწყობილებას გამოხატავს „მძღოლის გვერდითა სავარძელში... მჯდომი ქალის“ სიტყვები?

- ა) იმედგაცრუებას.
- ბ) განცვიფრებას.
- გ) შეუწყნარებლობას.
- დ) შემწყნარებლობას.

- (1) 3. **რომელ ფრაზაში მიმართავს ავტორი ტროპულ მეტყველებას?**
- „სავარძელში მოკალათებულ ქალს მხოლოდ მაშინდა გამჩნევ, როცა სოსუმელებს ახსენებს“.
  - „დარდიანი და მშიერი, სასოწარკვეთამდე მისული თბილისი მიეაღწერება სოსუმის მკვიდრთ“.
  - „ქალი სუსტია, მკაცრი იერის, ასე ორმოციოდე წლის, ნერვიულად ჭმუჭნის ცხვირსახოცს“.
  - „თუ ჩვენ ჭკუით არ მოვიქცევით... მერე ყველაფერი ჩვენს თავს უნდა დავაბრალოთ“.
- (1) 4. **როგორ მოხდა, რომ დევნილებს ლამის აფხაზეთის ომი გაუხდათ სანატრელი?**
- ზუგდიდან წამოსვლისას რამდენიმე ქალმა დევნილები დაწვევლა.
  - ცხენისწყლის ხიდის გადასვლა საერთოდ შეუძლებელი აღმოჩნდა.
  - სიკვდილის საფრთხის გამო უკან გაბრუნება მოუხდათ.
  - მოულოდნელად აღმოჩნდნენ სიკვდილის საფრთხის წინაშე.
- (1) 5. **რა მხატვრულ საშუალებას იყენებს ავტორი, როდესაც სამტრედია-აბაშის მოლაპარაკების შესახებ გვიამბობს?**
- ალეგორიას.
  - ირონიას.
  - მეტაფორას.
  - ჰიპერბოლას.
- (1) 6. **რის გამოხატვა სურს ავტორს სიტყვებით: „ავტობუსის უკანა სავარძელზე ბიბლიურ მეუღაბნოესავით ნახევრადწამოწოლილი და ნახევრადმთვლემარე, ნახევრად ავტობუსში და ნახევრად კიდევ, ღმერთმა უწყის, სად მყოფი“?**
- საკუთარი უძღურებისადმი ირონიული დამოკიდებულების.
  - საკუთარი შემართებისადმი ირონიული დამოკიდებულების.
  - საკუთარი უგუნურებისადმი ირონიული დამოკიდებულების.
  - საკუთარი გულგრილობისადმი ირონიული დამოკიდებულების.
- (1) 7. **რამ განაპირობა, რომ სოსუმიდან დევნილთათვის უცნობი ქალის ბრალდება „არახალი“ იყო?**
- მათ უკვე ბევრჯერ დააბრალეს სამშობლოს ინტერესების საწინააღმდეგო მოქმედება.
  - მათ უკვე ბევრჯერ დააბრალეს კანონიერად არჩეული ხელისუფლების დამხობა.
  - მათ უკვე ბევრჯერ უსაყვედურეს თანამემამულეთა მიმართ გულგრილობის გამო.
  - მათ უკვე ბევრჯერ უსაყვედურეს რუსეთის ჯარის მხარდაჭერის გამო.
- (1) 8. **რომელი ფრაზა გამოხატავს „გიდის სავარძელში მოკალათებული ქალის“ ამპარტავნობას?**
- „ერთი კი შეტოკდა... მაგრამ უმაღლე გახევდა“.
  - „გვახსენებს, რომ... ეკატერინე ჭავჭავაძე-დადიანის მემკვიდრეა“.
  - „ქალი სუსტია, მკაცრი იერის, ასე ორმოციოდე წლის“.
  - „მერე ყველაფერი ჩვენს თავს უნდა დავაბრალოთ“.
- (1) 9. **„ვიდაცის მიერ გახელებული“ ქალების რომელი სიტყვები შეიძლება იწვევდეს მკითხველის ირონიას?**
- „აიბარგეთ აქედან, თქვე შევარდნაძისტებო! გამყიდველებო!“
  - „ზუგდიდის წმინდა მიწას არ უნდა დაადგათ ფეხი!“
  - „მიეცით, კიდევ მიეცით შევარდნაძეს ხმა“.
  - „ახია თქვენზე, რაც მოგივიდათ!“
- (1) 10. **რა აზრს გამოხატავს მთხრობელი ერთ-ერთი პერსონაჟის სიტყვებით: „ეს ლტოლვილები სულ ზვიადისტები არიან...“?**
- ამ სიტყვების მთქმელი გამოხატავს გულგრილობას შექმნილი ვითარების გამო.
  - ამ სიტყვების მთქმელს გულწრფელად აწუხებს სოსუმელი დევნილების გაჭირვება.
  - ამ სიტყვების მთქმელი არაფრით განსხვავდება „ვიდაცის მიერ გახელებული“ ქალებისაგან.
  - ამ სიტყვების მთქმელს კარგად აქვს გააზრებული შექმნილი ვითარების ტრაგიზმი.

- (1) 11. საკუთარი თავის მიმართ მთხრობლის რა დამოკიდებულება ვლინდება სიტყვებში: „თვით-შეწირვის რაინდული ელფერით ვმოსავ“?
- ირონიული.
  - აღფრთოვანებული.
  - შემწყნარებლური.
  - უსამართლო.
- (1) 12. ქალის რა თვისება ჩანს მთხრობლისეულ შეფასებაში: „ის ქალი არ არის, ვინმეს სიტყვა შეარჩინოს“?
- ცრუ და უპირო ადამიანია.
  - თვალთმაქცი და ეჭვიანი ადამიანია.
  - უკმეხი და ანჩხლი ადამიანია.
  - გაუნათლებელი და უგუნური ადამიანია.
- (1) 13. რას გულისმობს მთხრობელი სიტყვებში: „მათ ჩვენი მისაღმების გაგონება სწადიათ“?
- ავტობუსში მყოფ ადამიანებს „დიპლომატიური მისიის“ წარმატება სურთ.
  - ავტობუსში მყოფ ადამიანებს მოპაექრეთა დაზავების ხილვა სურთ.
  - ავტობუსში მყოფ ადამიანებს მოქიშპეთა თავიდან მოშორება სურთ.
  - ავტობუსში მყოფ ადამიანებს მწვავე დაპირისპირების ხილვა სურთ.
- (1) 14. რატომ ემადლიერებიან მთხრობელს სოხუმელი ქალბატონები?
- მთხრობელი სოხუმელ ქალბატონებს გზის გაგრძელებაში დაეხმარა.
  - მთხრობელმა სოხუმელი ქალბატონები ხიფათისაგან იხსნა.
  - მთხრობელი სოხუმელ ქალბატონებს შურისძიებაში დაეხმარა.
  - მთხრობელმა სოხუმელი ქალბატონების ღირსება დაიცვა.
- (1) 15. რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?
- საზოგადოების გახლეჩის.
  - სამშობლოს სიყვარულის.
  - სამოქალაქო დაპირისპირების.
  - ღვენილთა გასაჭირის.

ბ) წერითი დავალება (25 ქულა)

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არააღვეკატურადაა გაგებელი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ „გიდის სავარძელში მოკალათებული ქალის“ მხატვრული სახის შესახებ.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი (ყურადღება მიაქციეთ თხრობის სტილსა და თავისებურებებს).
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ტექსტში წამოჭრილი ძირითადი პრობლემის მიმართ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

წაკითხულის გააზრების შეფასების სქემა

დავალება № 1

1. ----- დ)	2. ----- დ)	3. ----- გ)	4. ----- გ)	5. ----- დ)
6. ----- დ)	7. ----- გ)	8. ----- გ)	9. ----- დ)	10. ----- ა)
11. ----- ბ)	12. ----- დ)	13. ----- დ)	14. ----- გ)	15. ----- დ)

დავალება № 2

1. ----- დ)	2. ----- ბ)	3. ----- გ)	4. ----- ა)	5. ----- ა)
6. ----- გ)	7. ----- ბ)	8. ----- გ)	9. ----- ბ)	10. ----- დ)
11. ----- ა)	12. ----- დ)	13. ----- გ)	14. ----- დ)	15. ----- გ)

დავალება № 3

1. ----- ბ)	2. ----- გ)	3. ----- ბ)	4. ----- დ)	5. ----- ბ)
6. ----- ა)	7. ----- ა)	8. ----- ბ)	9. ----- ბ)	10. ----- გ)
11. ----- ა)	12. ----- გ)	13. ----- დ)	14. ----- დ)	15. ----- ბ)

დავალება № 4

1. ----- ბ)	2. ----- დ)	3. ----- გ)	4. ----- გ)	5. ----- დ)
6. ----- დ)	7. ----- დ)	8. ----- გ)	9. ----- ბ)	10. ----- დ)
11. ----- ბ)	12. ----- დ)	13. ----- ა)	14. ----- ბ)	15. ----- დ)

დავალება № 5

1. ----- დ)	2. ----- დ)	3. ----- დ)	4. ----- გ)	5. ----- ა)
6. ----- დ)	7. ----- ბ)	8. ----- დ)	9. ----- გ)	10. ----- გ)
11. ----- გ)	12. ----- დ)	13. ----- დ)	14. ----- გ)	15. ----- დ)

დავალება № 6

1. ----- ა)	2. ----- გ)	3. ----- ბ)	4. ----- ა)	5. ----- ბ)
6. ----- დ)	7. ----- ა)	8. ----- გ)	9. ----- ა)	10. ----- ბ)
11. ----- დ)	12. ----- გ)	13. ----- გ)	14. ----- ა)	15. ----- ბ)

დავალება № 7

1. ----- ა)	2. ----- დ)	3. ----- დ)	4. ----- ა)	5. ----- დ)
6. ----- ბ)	7. ----- დ)	8. ----- ბ)	9. ----- ა)	10. ----- ბ)
11. ----- ბ)	12. ----- დ)	13. ----- ბ)	14. ----- დ)	15. ----- გ)

დავალება № 8

1. ----- დ)	2. ----- ა)	3. ----- გ)	4. ----- გ)	5. ----- დ)
6. ----- ბ)	7. ----- დ)	8. ----- ბ)	9. ----- ბ)	10. ----- გ)
11. ----- ბ)	12. ----- ბ)	13. ----- დ)	14. ----- გ)	15. ----- დ)

დავალება № 9

- 1. ----- დ)   2. ----- ა)   3. ----- გ)   4. ----- გ)   5. ----- დ)
- 6. ----- ბ)   7. ----- დ)   8. ----- ბ)   9. ----- ბ)   10. ----- გ)
- 11. ----- ბ)   12. ----- ბ)   13. ----- დ)   14. ----- გ)   15. ----- დ)

დავალება № 10

- 1. ----- ა)   2. ----- დ)   3. ----- დ)   4. ----- ა)   5. ----- დ)
- 6. ----- ბ)   7. ----- დ)   8. ----- ბ)   9. ----- ა)   10. ----- ბ)
- 11. ----- ბ)   12. ----- დ)   13. ----- ბ)   14. ----- დ)   15. ----- გ)

დავალება № 11

- 1. ----- დ)   2. ----- ბ)   3. ----- გ)   4. ----- ა)   5. ----- ა)
- 6. ----- გ)   7. ----- ბ)   8. ----- გ)   9. ----- ბ)   10. ----- დ)
- 11. ----- ა)   12. ----- დ)   13. ----- გ)   14. ----- დ)   15. ----- გ)

დავალება № 12

- 1. ----- დ)   2. ----- დ)   3. ----- გ)   4. ----- გ)   5. ----- დ)
- 6. ----- დ)   7. ----- გ)   8. ----- გ)   9. ----- დ)   10. ----- ა)
- 11. ----- ბ)   12. ----- დ)   13. ----- დ)   14. ----- გ)   15. ----- დ)

დავალება № 13

- 1. ----- ბ)   2. ----- დ)   3. ----- გ)   4. ----- გ)   5. ----- დ)
- 6. ----- დ)   7. ----- დ)   8. ----- გ)   9. ----- ბ)   10. ----- დ)
- 11. ----- ბ)   12. ----- დ)   13. ----- ა)   14. ----- ბ)   15. ----- დ)

დავალება № 14

- 1. ----- ა)   2. ----- გ)   3. ----- ბ)   4. ----- ა)   5. ----- ბ)
- 6. ----- დ)   7. ----- ა)   8. ----- გ)   9. ----- ა)   10. ----- ბ)
- 11. ----- დ)   12. ----- გ)   13. ----- გ)   14. ----- ა)   15. ----- ბ)

დავალება № 15

- 1. ----- დ)   2. ----- დ)   3. ----- დ)   4. ----- გ)   5. ----- ა)
- 6. ----- დ)   7. ----- ბ)   8. ----- დ)   9. ----- გ)   10. ----- გ)
- 11. ----- გ)   12. ----- დ)   13. ----- დ)   14. ----- გ)   15. ----- დ)

დავალება № 16

- 1. ----- ბ)   2. ----- გ)   3. ----- ბ)   4. ----- დ)   5. ----- ბ)
- 6. ----- ა)   7. ----- ა)   8. ----- ბ)   9. ----- ბ)   10. ----- გ)
- 11. ----- ა)   12. ----- გ)   13. ----- დ)   14. ----- დ)   15. ----- ბ)

მხატვრული ტექსტის ანალიზის შეფასების კრიტერიუმები

წერითი დავალების მაქსიმალური ქულაა 25. უპირველეს ყოვლისა, გამსწორებელმა უნდა განსაზღვროს, უპასუხებს თუ არა ნაწერი მოცემულ დავალებას.

თუ აბიტურიენტის ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, მითითებები მხოლოდ ერთ-ორი წინადადებით არის შესრულებული ან ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს, დაიწერება 0 ქულა და ნაწერი აღარ გასწორდება.

თუ ნამუშევარი დავალებას უპასუხებს, იგი უნდა გასწორდეს ქვემოთ მოცემული შეფასების კრიტერიუმების მიხედვით.

I კრიტერიუმი

№	<i>დავალების ადეკვატურად გაგება და გააზრება</i>	<i>ქულები</i>
1.	დავალების პირობა <i>ადეკვატურადაა</i> გაგებული, ტექსტი <i>ღრმად</i> აა გააზრებული, ნაშრომში იგრძნობა ავტორის უმთავრესი სათქმელისა და ემოციური მიზანდასახულობის წვდომა.	4
2.	დავალების პირობა და ტექსტი <i>ადეკვატურადაა</i> გაგებული.	3
3.	დავალების პირობა და ტექსტი <i>მთლიანობაში ადეკვატურადაა</i> გაგებული და გააზრებული, თუმცა <i>ერთ</i> შემთხვევაში შეინიშნება დავალების პირობის ან ტექსტის არაადეკვატური გაგება.	2
4.	<i>ერთზე მეტ</i> შემთხვევაში დავალების პირობა ან/და ტექსტი <i>არაადეკვატურადაა</i> გაგებული.	1
5.	ტექსტი <i>მთლიანობაში არაადეკვატურადაა</i> გაგებული.	0 ნაწიერი აღარ სწორდება

II კრიტერიუმი

№	<i>ნაშრომის აგება</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომი უპასუხებს <i>სამივე</i> მითითებას და <i>კარგადაა ორგანიზებული</i> , მონაკვეთები <i>თანამიმდევრულად და ლოგიკურად</i> ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები <i>სწორადაა</i> გამოყოფილი (დავალების მითითება <i>შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული</i>).	3
2.	ნაშრომი უპასუხებს <i>სამ</i> მითითებას, თუმცა <i>ნაწილობრივ დარღვეულია</i> ტექსტის ლოგიკა ან/და ზოგან აბზაცები <i>არასწორადაა გამოყოფილი</i> ; ან ნაშრომი უპასუხებს <i>ორ</i> მითითებას და <i>კარგადაა ორგანიზებული</i> , მონაკვეთები <i>თანამიმდევრულად და ლოგიკურად</i> ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები <i>სწორადაა</i> გამოყოფილი.	2
3.	ნაშრომი უპასუხებს <i>ორ</i> მითითებას, თუმცა <i>ნაწილობრივ დარღვეულია</i> ტექსტის ლოგიკა ან/და ზოგან აბზაცები <i>არასწორადაა</i> გამოყოფილი; ან ნაშრომი უპასუხებს <i>ერთ</i> მითითებას და <i>კარგადაა ორგანიზებული</i> , მონაკვეთები <i>თანამიმდევრულად და ლოგიკურად</i> ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები <i>სწორადაა</i> გამოყოფილი.	1
4.	ნაშრომი უპასუხებს <i>ერთ</i> მითითებას, თუმცა <i>ნაწილობრივ დარღვეულია</i> ტექსტის ლოგიკა ან/და ზოგან აბზაცები <i>არასწორადაა</i> გამოყოფილი.	0

III კრიტერიუმი

№	<i>მოსაზრებების არგუმენტირება და ადეკვატური ციტირება</i>	<i>ქულები</i>
1.	მსჯელობა <i>სამივე</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> (არგუმენტირებულია) და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით.	6
2.	მსჯელობა <i>ორი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, ხოლო <i>მესამე</i> მითითებაზე მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადაამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით.	5
3.	მსჯელობა <i>ორი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, ხოლო <i>მესამე</i> მითითება საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული (პერიფრაზია ან მსჯელობა ორიოდე წინადადებითაა გადმოცემული).	4
4.	მსჯელობა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, ხოლო <i>ორ</i> მითითებაზე მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადაამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით.	3
5.	მსჯელობა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, <i>მეორე</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადაამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო <i>მესამე</i> მითითება საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული (პერიფრაზია ან მსჯელობა ორიოდე წინადადებითაა გადმოცემული).	2
6.	<i>სამივე</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადაამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით.	1
7.	<i>ორი</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადაამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო <i>მესამე</i> მითითება საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული; ან მსჯელობა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, ხოლო დანარჩენი მითითებები საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული; ანდა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადაამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო დანარჩენი მითითებები საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული.	0

IV კრიტერიუმი

№	ტექსტის მხატვრული თავისებურებების შეფასება	ქულები
1.	ნაშრომში გამოყოფილია ტექსტის არაერთი მხატვრული თავისებურება (მოცემულია მსჯელობა ავტორის სტილისა და/ან მხატვრული საშუალებების შესახებ) და მსჯელობა დასაბუთებულია კონკრეტული მაგალითებით.	2
2.	ნაშრომში გამოყოფილია ტექსტის არაერთი მხატვრული თავისებურება (მოცემულია მსჯელობა ავტორის სტილისა და/ან მხატვრული საშუალებების შესახებ) და მსჯელობა დასაბუთებულია კონკრეტული მაგალითებით, თუმცა მოხმობილია ერთი არაადეკვატური მაგალითი; ანდა გამოყოფილია ტექსტის ერთი მხატვრული თავისებურება და მსჯელობა დასაბუთებულია კონკრეტული მაგალითით.	1
3.	ნაშრომში გამოყოფილია ტექსტის მხატვრული თავისებურებები (მოცემულია მსჯელობა ავტორის სტილისა და/ან მხატვრული საშუალებების შესახებ), მაგრამ არ არის დასაბუთებული კონკრეტული მაგალითებით ან მოხმობილია ერთზე მეტი არაადეკვატური მაგალითი; ანდა ნაშრომში არ არის გამოყოფილი ტექსტის მხატვრული თავისებურებები (არ არის მოცემული მსჯელობა ავტორის სტილისა და/ან მხატვრული საშუალებების შესახებ).	0

V კრიტერიუმი

№	დამოუკიდებელი აზროვნება და ზოგადი განათლება	ქულები
1.	ნაშრომში მკაფიოდ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა და ზოგადი განათლება.	3
2.	ნაშრომში ნაწილობრივ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, თუმცა მკაფიოდ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება; ანდა ნაშრომში მკაფიოდ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა, თუმცა ნაწილობრივ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	2
3.	ნაშრომში ნაწილობრივ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი; ან არ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, თუმცა ნაწილობრივ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება; ანდა ნაშრომში ნაწილობრივ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, მაგრამ არ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	1
4.	ნაშრომში არ გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, აგრეთვე არ გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	0

VI კრიტერიუმი

№	ფაქტობრივი შეცდომები	ქულები
1.	ნაშრომში არ არის დაშვებული ფაქტობრივი შეცდომა.	1
2.	ნაშრომში დაშვებულია ფაქტობრივი შეცდომა.	0

VII კრიტერიუმი

<i>№</i>	<i>ლექსიკა და სტილი</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომში აზრი ენობრივად (ლექსიკურად) ზუსტად და მკაფიოდ აა გამოხატული, შერჩეულია დასმული ამოცანის შესაფერისი სტილი , აგრეთვე დაცულია ნაშრომის სტილისტური ერთგვაროვნება, გვხვდება ორიოდე სტილისტური ხარვეზი.	2
2.	ნაშრომში აზრი გასაგებია, მაგრამ ლექსიკა მწირია , გვხვდება რამდენიმე სტილისტური ხარვეზი.	1
3.	თხზულება სტილისტურად გაუმართავია .	0

VIII კრიტერიუმი

<i>№</i>	<i>სინტაქსური კონსტრუქციები</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომში დაშვებულია ერთი სინტაქსური შეცდომა.	2
2.	ნაშრომში დაშვებულია ორი სინტაქსური შეცდომა.	1
3.	ნაშრომში დაშვებულია ორზე მეტი სინტაქსური შეცდომა.	0

IX კრიტერიუმი

<i>№</i>	<i>მორფოლოგია, ორთოგრაფია და პუნქტუაცია</i>	<i>ქულები</i>
1.	არ არის ორზე მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	2
2.	არ არის ცხრაზე მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	1
3.	დაშვებულია ცხრაზე მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	0

წაკითხულის გააზრებისა და წერითი დავალების შესრულებისას უმჯობესია, აბიტურიენტი რიგის მიხედვით მიჰყვებოდეს დავალებებს. წაკითხულის გააზრების რიგიანად შესრულება გაუადვილებს მას შემდგომ – წერითი დავალების – შესრულებას, რადგან ბევრი რამ, რაც ტექსტის ანალიზისას დასჭირდება, მას უკვე გააზრებული ექნება შეკითხვებზე პასუხების გაცემის შედეგად.

წაკითხულის გააზრების შესრულებისას სასურველია, აბიტურიენტმა ერთხელ მაინც მთლიანად წაკითხოს ტექსტი, რათა გაიაზროს მისი მთავარი სათქმელი და ავტორის მიზანდასახულობა. ამის შემდეგ კი გაეცნოს შეკითხვებსა და ასარჩევ პასუხებს, დაუბრუნდეს ტექსტს და თავიდან, დაკვირვებით გაიაზროს ის კონკრეტული მონაკვეთი, რომელსაც ესა თუ ის შეკითხვა ეხება. ხშირად ასარჩევი ოთხი პასუხიდან ოთხივე პირდაპირ ტექსტიდან არის ამოღებული, მაგრამ მხოლოდ ერთი მათგანი არის იმ კონკრეტული შეკითხვის პასუხი, რომელსაც იგი მოსდევს და, ამდენად, სწორი პასუხის მიგნება ტექსტის ღრმად გაგებასა და დაკვირვებულ ანალიზს მოითხოვს. როგორც გამოცდილებამ გვიჩვენა, აბიტურიენტები ხშირად ჩქარობენ და არ უბრუნდებიან ტექსტის ამა თუ იმ მონაკვეთს, ხელახლა და დაკვირვებით აღარ კითხულობენ მათ, ეს კი იმას იწვევს, რომ რამდენიმე ქულას მხოლოდ უწყურადღებობისა და სინქარის გამო კარგავენ.

წერითი დავალების შესრულებისას აბიტურიენტმა ყურადღება უნდა გაამახვილოს იმ კონკრეტულ მითითებებზე, რომლებიც ყოველ ტექსტს მოსდევს. სასურველია, არ გასცდეს ამ მითითებებს და ტყუილუბრალოდ არ დაკარგოს დრო, ვთქვათ, ეპოქის მიმოხილვასა ან მწერლის ბიოგრაფიულ დეტალებზე. ხშირ შემთხვევაში აბიტურიენტები არგუმენტირების ნაცვლად ტექსტის მთელი მონაკვეთის შინაარსს გადმოსცემენ ხოლმე. წერითი დავალების პირობა კი მხატვრული ტექსტის ანალიზს მოითხოვს. მხოლოდ პერიფრაზი, თუნდაც სრულიად უშეცდომო, დადებით შეფასებას ვერ დაიმსახურებს.

გთავაზობთ ერთიან ეროვნულ გამოცდებზე აბიტურიენტების მიერ შესრულებული ნაშრომების – არგუმენტირებული ესესა და მხატვრული ტექსტის ანალიზის – რამდენიმე საიტერესო ნიმუშს (სტილი ყველგან დაცულია):

1. არგუმენტირებული ესე:

იხ. დავალება №1

არ ვეთანხმები მოსაზრებას, რომ გარემოს დაცვის მიზანი მხოლოდ ადამიანის სიცოცხლე-სა და ჯანმრთელობაზე ზრუნვა თუ იქნება, მაშინ გარემო შეიძლება დაუცველი აღმოჩნდეს, რადგან XXI საუკუნეში ადამიანი პრაგმატული გახდა, ცდილობს ყველასა და ყველაფრისაგან მიიღოს სარგებელი. ამას ხომ მისგან ეპოქა ითხოვს, თუმცა, საუკუნეთა თუ თაობათა ცვლის მიუხედავად, უცვლელი რჩება უმთავრესი საზრუნავი – ჯანმრთელობა, რომელიც მოკვდავთათვის ფასდაუდებელია.

დროის სვლასთან ერთად იზრდება ადამიანთა შესაძლებლობები, ჩნდება ახალი ქარხნები და ეკოლოგიური პირობები ნელ-ნელა უარესდება, ხალხი კი მის გამოსწორებას მხოლოდ მაშინ ცდილობს, როცა დაბინძურებული გარემო საფრთხეს უქმნის მის ჯანმრთელობას. ეს კი იმის დასტურია, რომ ადამიანი გარემოზე მხოლოდ მაშინ ზრუნავს, როცა მისი ქმედება ჯანმრთელობისათვის არის სასარგებლო. ამის მაგალითია კობო აბეს ნაწარმოების „ქალი ქვიშაში“ გმირების დაუღალავი შრომა ქვიშის წინააღმდეგ, რომელიც მათ შთანთქმას, ცოცხლად დამარხვას უქადის. რომ არა ეს საფრთხე, ისინი არც კი შეეცდებოდნენ გარემო პირობების შეცვლას.

ჯორჯ ორუელი ამბობს, რომ ადამიანი ერთადერთი არსებაა, რომელიც ყველაფერს ანადგურებს („ცხოველების ფერმა“), ჟან ბოდრიარი კი ხალხს თანაგანცდის უნარის დაკარგვაში, ეგოისტობასა და გაუცხოებაში ადანაშაულებს („ქალაქი და სიძულვილი“), აქედან კი შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ადამის შთამომავლები მხოლოდ თავიანთ თავზე დარდობენ და „ცა-მა-ზუთ, ხმელეთ-ნაგავად“ ქცეულ გარემოს მხოლოდ საფრთხის მოახლოებისას ცვლიან, რადგან ეს მათი სიცოცხლის გასახანგრძლივებლად არის საჭირო.

შესაძლებელია საზოგადოების ნაწილმა თქვას, ადამიანი ბუნების შვილია და შეუძლებელია მასზე, როგორც გამოსაყენებელ ნივთზე, ისე იზრუნოს, მაგრამ, მე ვფიქრობ, რომ ადამიანები, სამწუხაროდ, ვეღარ გრძნობენ ხმელი წიფლისა თუ შვლის ნუკრის ტკივილს, ამიტომ, ჩემი აზრით, ჩვენი ჯანმრთელობა ბუნებაზე ზრუნვის საუკეთესო მოტივია.

იხ. დავალება №2

შეიძლება, ცოტა სასაცილო და არასერიოზულია, მაგრამ, როგორც ჩემი მასწავლებელი იტყოდა, გლობალიზაცია არის „მაკ დონალდსი“ და „კოკა-კოლა“. ასეთი მარტივი მაგალითით გვიხსნიდა, რომ გლობალიზაცია „მსოფლიოს საერთო ეკონომიკური ბაზრის“ არსებობის შედეგია. გლობალიზაციის დროს ადამიანები თითქოს ერთიანდებიან და უჩნდებათ საერთო ინტერესები. ინტერნეტი და მედიასაშუალებები ამის კარგი მაგალითია.

დღეს მთელი სამყარო „ფეისბუქის“ გარშემო გაერთიანებული. რაც უფრო ადვილია კომუნიკაციის შესაძლებლობა, რაც უფრო მეტი საერთოა ადამიანებს შორის, მათი მართვა ბევრად იოლდება. ქვეყნები არასდროს ყოფილან ერთმანეთზე ისე დამოკიდებულნი, როგორც დღეს. გავეხსენოთ, რამდენიმე წლის წინ რუსეთი მთელ ევროპას გაზის მიწოდების შეწყვეტით რომ ემუქრებოდა. იმდენად არის რუსეთის გაზზე ევროპის ბედი დამოკიდებული, რომ ამ მუქარამ ძალიან შეაშინა ისინი. შესაბამისად, ქვეყნებს შორის ეს ურთიერთდამოკიდებულება, გარკვეულწილად, ქმნის ერთიანობის ეფექტს. გლობალიზაცია გვეკლინება, როგორც საზღვრების „მრღვეველი“. ის სპობს განსხვავებას, ვთქვათ, აშშ-სა და დასავლეთ ევროპის რომელიმე ქვეყანას შორის. ერთი მარკის მანქანები, ერთი დასახელების კაფეები, ერთნაირი ტექნიკა, საერთო ინტერესები, მაშ რაღა რჩება განსხვავებული? ჯერ კიდევ „ინერციით“ დამახსოვრებული ისტორია და მორალი, რომელიც მალე შეიძლება დანარჩენივით საერთო გახდეს.

ვშიშობ, საზღვრების „მრღვევა“ ასეთი ტემპით თუ გაგრძელდა, შეიძლება, მართლაც შეექმნას საფრთხე სახელმწიფოების დამოუკიდებლობას და ისინი მოექცნენ ერთიანი ძალის ქვეშ, მაგრამ არა მგონია, ეს უახლოეს მომავალში აღსრულდეს. ჯერ კიდევ საკმარისად მყარად არის ეროვნული თვითშეგნება მოსახლეობის უმრავლესობაში და მგონია, რომ მარტივად არ აირევა ხალხი ერთმანეთში. პირველი და უმთავრესი მიზეზი ამისა ალბათ რელიგია და ტრადიციები იქნება. თუმცა, კიდევ ერთხელ ვიმეორებ, რომ ტექნიკური მიღწევებისა და ეკონომიკის ხარჯზე ადამიანები ერთმანეთს დაუახლოვდნენ ისე, როგორც არასდროს. ასეთი სიახლოვე და საზღვრების „მოშლა“ საფუძვლიან ეჭვს ბადებს, რომ ოდესმე მსოფლიო ერთ დიდ კოლონიად შეიძლება გადაიქცეს და საფრთხე შეექმნას სახელმწიფოთა დამოუკიდებლობას.

ადამიანი ცხოვრების დიდ ნაწილს სკოლაში ატარებს და მისი პიროვნებად ჩამოყალიბებაც ძირითადად ამ პერიოდში ხდება. ახალგაზრდები სკოლაში განათლების მიღების გარდა, ცხოვრებასაც სწავლობენ, ეჩვევიან საზოგადოებაში ყოფნასა და საკუთარი ადგილის დამკვიდრებას. მიუხედავად ამისა, არა მგონია, მართებული იყოს ის მოსაზრება, რომ სასკოლო განათლების უპირველესი მიზანი ახალგაზრდების ლიდერებად აღზრდაა. პირველ რიგში, გასათვალისწინებელია ის ფაქტიც, რომ ყველა ადამიანი ინდივიდუალურია და მათი ერთ ყალიბში მოქცევა შეუძლებელია. ლიდერები არ ხდებიან, ლიდერებად იბადებიან („მაგრამ მხოლოდ წვრთნა რას უზამს, თუ ბუნებამც არ უშველა“).

ფიქრობ, სკოლის როლი ახალგაზრდების ცხოვრებაში ძალიან დიდია, მაგრამ არა იმიტომ, რომ ის მათ ლიდერების თვისებებს უყალიბებს, არამედ იმიტომ, რომ შედარებით პასიურებს ასწავლის ლიდერებთან ერთად ცხოვრებას და პირიქითაც. სკოლა ცხოვრების მოსამზადებელი ეტაპია. სწორედ სკოლაში ვეჩვევით ერთმანეთის განსხვავებულობას და ვსწავლობთ ტოლფერანტობას.

რა თქმა უნდა, ძალიან სასარგებლოა ადამიანისთვის ლიდერის თვისებები, მაგრამ – არა აუცილებელი. მართალია, ნაპოლეონ ბონაპარტი ამბობდა, რომ „ყველა ჯარისკაცს ჩანთაში მარშლის კვერთხი აქვს“, მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნავს, რომ ყველა „ჯარისკაცი“ წინამძღოლი უნდა გახდეს. ადამიანი უნდა იყოს მიზანსწრაფული და უნდა შეეცადოს, რომ თავისი შესაძლებლობების მაქსიმუმი გააკეთოს, მაგრამ არაა საჭირო, ირეალურს შეეჭიდოს. არაფერია სამარცხვინო იმაში, რომ წაჰყვე და არა წაუძღვე, რადგან თავორის თქმისა არ იყოს: „ბაღახი არ ცდილობს უზარმაზარ ხედ ამოვიდეს. ამიტომაც დედამიწა მომხიბლავი მწვანით იმოსება“. ჩემი აზრით, სკოლაში ყოფნის პერიოდში სწორედ იმის გააზრებაა მნიშვნელოვანი, რომ არსებითი ჰუმანურობა და ტოლფერანტობაა.

საზოგადოება არ შედგება მხოლოდ ლიდერების ან მხოლოდ აუტსაიდერებისგან. საზოგადოება მათი ერთობლიობა და მშვიდობიანი თანაცხოვრებაა, რადგან მათი არსებობა უერთმანეთოდ წარმოუდგენელია. ხშირად გამოგია ეს სიტყვები: „სკოლა გვასწავლის იმას, რომ ყველაზე მნიშვნელოვანი რამ სკოლაში არ ისწავლება.“ ალბათ ეს ნაწილობრივ სიმართლეცაა. სასწავლო დაწესებულებაში ჩვენი ქცევა მეტ-ნაკლებად კონტროლდება. მთავარია, რომ შეძლებ ამ კონტროლის გარეშე მოვახერხოთ ცხოვრება ისე, რომ საზოგადოებაში ღირსეული ადგილი დავიმკვიდროთ.

საზოგადოების ნაწილს მიაჩნია, რომ სასკოლო განათლების მთავარი მიზანი ახალგაზრდებში ლიდერის თვისებების ჩამოყალიბება უნდა იყოს. კარგია, როდესაც ბავშვობიდანვე ეჩვევი დამოუკიდებელ აზროვნებას, ირჩევ ცხოვრების გეზსა და იმ სოციალურ სფეროს, სადაც იასპარეზებ და ამით სამშობლოს გამოადგები. თუმცა, მეორე მხრივ, სასკოლო განათლების მთავარი მიზანი არ უნდა იყოს, ერთმნიშვნელოვნად, ლიდერის თვისებების ჩამოყალიბება. ალბერტ აინშტაინი თვლიდა, რომ „სკოლამ პიროვნება უნდა აღზარდოს და არა სპეციალისტი“. მიუხედავად იმისა, რომ დღესდღეობით ჩვენს ქვეყანას სწორედ სპეციალისტები და პროფესიონალები სჭირდება, მაინც მივემსრობოდი აინშტაინის აზრს, რადგან სამოქალაქო საზოგადოებას პიროვნებები, ინდივიდები ქმნიან და არა – ლიდერები.

კონკურენცია, მიზანსწრაფვა, ინდივიდუალიზმი ის ღრმად ევროპული ფასეულობებია, რომელთა წყალობითაც დასავლურმა სამყარომ განვითარება პოვა და უკან ჩამოიტოვა აზია. ამდენად, საჭიროა დამოუკიდებელი აზროვნების განვითარებაზე ზრუნვა, რაც სასკოლო განათლების მთავარი მიზანი უნდა იყოს. მერაბ მამარდაშვილი თვლიდა, რომ საზოგადოება უნდა წარმოადგენდეს „ინდივიდების კოლექციას“. სხვა შემთხვევაში ის არის ბრბო. ამ დროს გამოჩნდება ხოლმე ქარიზმატული პიროვნება, ლიდერი, რომელიც ხალხის ინსტიქტებით მანიპულირებას მოახერხებს, როგორც ეს პიტლერმა ნაციონალ-სოციალისტური იდეებით შეძლო; ლენინმა მარქსიზმით გააბრუნა საზოგადოების ნაკლებად განათლებული ფენა, მაგრამ ვინ უარყოფს, რომ ამ საშინელ პიროვნებებს ლიდერის თვისებები ჰქონდათ.

რთულია წინასწარ განსაზღვრო შედეგები, რადგან განათლების რეფორმა ყველაზე მთავარი ნაბიჯია სახელმწიფოს განვითარების გზაზე და ამიტომ უმჯობესია სწორი გამოცდილების გაზიარებით მოხდეს ეს. ვთვლი, რომ ლიდერის თვისებების გამომჟღავნება შინაგანი აქტების საფუძველზე ხდება. ასე არ ფიქრობენ პოლიტიკოსები და კანონმდებლები, რომელთა უმეტესობაც მიიჩნევს, რომ ადამიანი აღზრდის ობიექტია, მე კი ვთვლი, რომ ადამიანი განვითარების სუბიექტს წარმოადგენს. სკოლამ, გარკვეული ძალისხმევით შედეგად, შეიძლება მოსწავლეში დაბადოს იმ თვისების ეკვივალენტი, რასაც პირველობისაკენ სწრაფვა, ლიდერობა ჰქვია, მაგრამ უმჯობესია, თუ მეტ ყურადღებას გაამახვილებს დამოუკიდებელი აზროვნების ჩამოყალი-

ბებაზე. ქართველებს ისედაც გვაქვს თანდაყოლილი სწრაფვა ძალაუფლებისაკენ.

იხ. დავალება №4

მსოფლიოს პირველი უმაღლესი სასწავლებელი 1088 წელს იტალიის ქალაქ ბოლონიაში დაარსდა. შემდგომ საუკუნეებში უნივერსიტეტები პოპულარული გახდა, რადგან იქ არაერთი მეცნიერი მოღვაწეობდა. მათი მნიშვნელობა განსაკუთრებით ჰუმანიზმის ეპოქაში გაიზარდა. დღეს საქართველოში, ისევე როგორც მთელ მსოფლიოში, არაერთი უმაღლესი სასწავლებელია, სამუშაო ადგილი კი ცოტაა. არსებობს მოსაზრება, რომ უნივერსიტეტების რაოდენობა მკვეთრად უნდა შემცირდეს, რადგან ახალგაზრდების დასაქმება სულ უფრო პრობლემური ხდება.

ვფიქრობ, ყველას აქვს უფლება, იყოს განათლებული. ეს გაეროს ადამიანის უფლებათა კონვენციის ერთ-ერთი ძირითადი პუნქტია. ჩვენ თავად განვსაზღვრავთ, გვსურს თუ არა უნივერსიტეტში ჩაბარება და, ჩემი აზრით, სახელმწიფოს არა აქვს უფლება, შეგვზღუდოს. თუმცა, უნდა ითქვას, რომ სამართალი და სინამდვილე ხშირად ერთმანეთს ეწინააღმდეგება. მრავალი ქვეყნის ეკონომიკა არ არის იმდენად „ძლიერი“, რომ თითოეული კვალიფიციური კადრი სამუშაოთი უზრუნველყოს. ამიტომ ბუნებრივია, რომ ხალხის ნაწილსა და მთავრობასაც კი უმაღლესი სასწავლებლების რაოდენობის შემცირება სურთ. ერთ-ერთმა კვლევამ დაადგინა, რომ ესპანეთში მაგისტრის ხარისხის მქონე პირთა 30% უმუშევარია. ეს პრობლემა განსაკუთრებით ბოლო წლების ეკონომიკური კრიზისის გამო არის აქტუალური. ვფიქრობ, რაც უნდა იყოს, ხალხი არ შეიძლება გახდეს მსოფლიო პოლიტიკური და ეკონომიკური თამაშების მსხვერპლი. უმაღლესი სასწავლებლები არ უნდა დაიხუროს, რადგან მათი მრავალფეროვნება საშუალებას აძლევს ადამიანს, სასურველი საქმე შეისწავლოს. ჩემი აზრით, სამუშაო ადგილების სიმცირე მხოლოდ მთავრობის მოსაგვარებელი პრობლემაა. ხალხი სწორედ ამიტომ ირჩევს მას. ეს საკითხი არ უნდა წყდებოდეს ადამიანთა განათლების ხარჯზე. ნათქვამია, რომ ძლიერი სახელმწიფოს საფუძველი უნივერსიტეტია. ჩემი აზრით, განათლებული ადამიანები კეთილსინდისიერი და კანონმორჩილი მოქალაქეები არიან. ქვეყანას სწორედ ისინი აძლიერებენ.

ამ ყველაფრიდან გამომდინარე, არ ვეთანხმები მოცემულ მოსაზრებას, რომ უმაღლესი სასწავლებლების რაოდენობა მკვეთრად უნდა შემცირდეს. ამ პრობლემის გადასაჭრელად მიზანშეწონილად მივიჩნევ, მთავრობამ ეფექტური ეკონომიკური გეგმა შეიმუშავოს. მას შეუძლია მოქალაქეებისაგან მოისმინოს, როგორ მოაგვაროს დასაქმების პრობლემა და აირჩიოს საუკეთესო ვარიანტი ან აიღოს სესხი, მაგალითად, მსოფლიო ბანკისაგან და სამუშაო ადგილები შექმნას.

იხ. დავალება №7

ტელევიზიას საკმაოდ დიდი ადგილი უჭირავს ჩვენს ცხოვრებაში. იგი საზოგადოების ინფორმირების უდიდესი საშუალებაა. დიდი მნიშვნელობა აქვს ინფორმაციის სისწორეს, თუ რამდენად ობიექტურადაა იგი გადმოცემული. მე ვეთანხმები მოსაზრებას, რომ ახალგაზრდების მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებაში დიდ როლს ასრულებს ტელევიზია. იგი უდიდესი იარაღია ხალხის სამართავად. საკმარისია მცირე სატელევიზიო პროპაგანდა, რომ საზოგადოების, უმეტესად კი ახალგაზრდობის, აზროვნება დავიმორჩილოთ. მსოფლიოში ტელევიზიის და სატელეფონო არხების განენას შედარებით გვიან, 90-იანებში, მოჰყვა „კომერციული ტრების“ – რეკლამების გაჩენა. რეკლამებმა მალე დაიპყრო მსოფლიო და საზოგადოების შედარებით სუსტი აზროვნების მქონე ნაწილის – ახალგაზრდების გემოვნება ჩამოაყალიბა. შეაყვარა ის პროდუქცია, რომელსაც უფრო მიმზიდველი რეკლამა ჰქონდა.

„ჩვენ ვწყვეტთ დღეს, თუ რა მოგინდებათ ხვალ!“ – ეს ფრედერიკ ბეგბედერის, მსხვილი ფრანგული სარეკლამო კომპანიის ყოფილი კრეატიული მენეჯერისა და ცნობილი მწერლის სიტყვებია. იგი თავის ნაწარმოებში „99 ფრანკი“ ნათლად ასახავს იმ ძალას, რომელიც საზოგადოებას მართავს: სარეკლამო რგოლებში ნაჩვენებ შოკოლადისფერ, სექსუალურ ქალებს, რომლებიც უნაკლოდ გამოიყურებიან; მუდამ მწვანე მინდვრებს და მუდამ ღამაზ ცას. ახალგაზრდების უმეტესობა იმ სამყაროშია გამოკეტილი, რომელსაც ბეგბედერი აღწერს და სინამდვილეში არ არსებობს. მაგალითად, ახალგაზრდა ბიჭი, რომელმაც ტელევიზორში ავტომობილის რეკლამა ნახა და მოეწონა, მთელი წელი მუშაობს, აგროვებს ფულს, იკლებს სიამოვნებას, უნდა ისეთივე მაგარი „ტიპი“ იყოს, როგორიც რეკლამაში იმ ახალი ავტომობილის მფლობელია. როცა ბიჭი ფულს შეაგროვებს, აღმოაჩენს, რომ ავტომობილის ფირმამ უკვე გაუმჯობესებული მოდელი გამოუშვა, რომელიც ბევრად ჯობია ძველს. ბიჭი ახალი მოდელისთვის იწყებს დამატებით ფულის შეგროვებას და ელოდება იმ ნანატრ დროს, როცა რეკლამაში ნანახ სამყაროში შევა, სადაც ყველაფერი „ვარდისფერია“ და სინამდვილეში არ არსებობს.

საფრანგეთიდან დავბრუნდეთ საქართველოში. ავიღოთ 2008 წლის ომის მაგალითი, როდესაც ორი ფრონტის ხაზი იყო: ერთი რეალური და მეორე – სატელევიზიო. სატელევიზიო პრო-

პაგანდამ მოგვცა შედეგი. დღეს ქართველებს სძულთ რუსეთი და რუსებს – პირიქით. ქართველები რუსებს ადანაშაულებენ ომში და რუსები – ქართველებს, თუმცა არავინ იცის, რა მოხდა სინამდვილეში. მათ იციან მხოლოდ ის, რაც ტელევიზორში მოისმინეს.

ჩემი აზრით, ტელევიზიამ თავისი ძალების მაქსიმუმში 90-იანებიდან დღემდე უკვე გამოიყენა და ახლა ნელ-ნელა მეორე პლანზე გადადის. მიზეზი ტელევიზიის გავლენის შესუსტებისა არა საზოგადოების გამოფხიზლება, არამედ უფრო ძლიერი და ყოვლისმომცველი ძალის – ინტერნეტის გამოჩენაა.

ზოგადად, პროპაგანდისგან თავის დაღწევა შეუძლებლად მიმაჩნია, მაგრამ კონკრეტულად ტელევიზიასთან ბრძოლა შესაძლებელია მკაცრი კონტროლის დაწესებით, რეკლამების მაქსიმალურად შემცირების და შემცნებითი გადაცემების მომრავლების ხარჯზე.

იხ. დავალება №7

ჯადოსნურ ყუთში მოლაპარაკებებს ტელეეკრანს მიღმა აღარავინ ეძებს. მეტიც, ყუთის ჯადოსნობას ყავლი გაუვიდა, „ახალი ხილი“ აღარ არის, მაყურებელს კი მისდამი ინტერესი არ განელებია. სატელევიზიო გადაცემებს თვალს ადევნებენ მოზარდებიც. აღსანიშნავია, რომ ევროპაში გაცილებით ნაკლები მოზარდი უყურებს ტელევიზორს, ვიდრე საქართველოში. განვითარებულ ქვეყნებში მიაჩნიათ, რომ ტელევიზიას არ ძალუძს სწორი ღირებულებები ჩაუნერგოს ახალგაზრდას. გერმანიის ელექტროტექნიკის მაღაზიებში ყველაზე ნაკლებად ტელევიზორი იყიდება. ჩანს, თვალსაწიერის გასაფართოებლად სხვა რამეს იყენებენ. საქართველოს თითქმის ყველა ოჯახში არის ეს მოწყობილობა. ამით თავს იქცევს ყველა თაობა.

საზოგადოების ნაწილი ფიქრობს, რომ ახალგაზრდების მსოფლხედვის ჩამოყალიბებაში ტელევიზიას უდიდესი როლი აქვს. ფაქტების საფუძველზე ასკვნიან, რომ ამ უკანასკნელს მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს ახალ თაობაზე. სოციალური მცირე ნაწილი უარყოფს მედიის ამგვარ ფუნქციას. ის მიიჩნევს, რომ მას მსოფლხედვის ჩამოყალიბება და პიროვნების ფორმირება არ შეუძლია. სამწუხაროდ, უამრავი ბავშვი თუ მოზარდი საათობით იწამლება უხარისხო გადაცემებით. მათ აზროვნებაზე მნიშვნელოვნად მოქმედებს ტელევიზიით გავრცელებული ინფორმაცია. ამგვარად, ვფიქრობ, რომ ახალგაზრდების მსოფლხედვის ფორმირებაში ტელევიზიას უდიდესი ზეგავლენა აქვს.

მედია შეიქმნა მასებისთვის. ყველას არ ხელეწიფება საკუთარ სულიერებაზე ზრუნვა. როგორც მ. ჯავახიშვილი ამბობდა, ხალხის უდიდესი ნაწილი წაბაძვით აზროვნებს და საკუთარი აზრი არ გააჩნიათ. საზოგადოების ეს ნაწილი თავს იქცევს ტელევიზიით, უდრტვინველად იღებს იქ გაცხადებულ იდეებს.

სულხან-საბა ორბელიანი ინდივიდუუმის განვითარების უმთავრეს პირობად წვრთნას სახავს. ლეონის აღზრდის მეთოდები ჯუმბერის სულიერ განვითარებას ემსახურებოდა. ამასვე ამტკიცებს დავით გურამიშვილი „სწავლა მოსწავლეთაში“:

„ნუ გენადვლებს სწავლაზედ ყრმის წკეპლის ცემით კივილი,

მაღ გამრთელდების უწამლოდ მისი წყლურების ტკივილი“.

მისი აზრით, მას შემდეგ, რაც მოსწავლე სწავლას სრულყოფს, განისვენებს. ტელევიზია კი მოზარდის სულს ვერ წვრთნის და ამას ვერასდროს მოახერხებს. მისი უხარისხო, მასებისთვის შექმნილი გადაცემები ამახინჯებს მოზარდის აზრთა ბადეს. გასართობი შოუები მდარე იუმორის წყაროა. შემეცნებითი გადაცემების აშკარა ნაკლებობაა, თუმცა პანაცეა არც ესაა. ბავშვები, ცხოვრებისაგან გამოუბრძმდელები, იბეჭდავენ ტელევიზორში მოსმენილს. ერის საუბედუროდ, მათი სული მახინჯდება, მსოფლხედვა მათი ჯებირში ექცევა.

ევროპაში ასე არ არის. მოზარდები დროის უმეტეს ნაწილს სკოლაში ატარებენ, კითხულობენ წიგნებს ან მისდევენ თავიანთ გატაცებას. მათი ცხოვრება მრავალფეროვანია. სატელევიზიო გადაცემები მათთვის მოსაწყენია. ამის ერთ-ერთი მიზეზი, უცილობლად, ეკონომიკური განვითარების დონეა. ქვეყნის ეკონომიკაზე დამოკიდებული თითქმის ყველა სოციალური პრობლემა. ქართველ ბავშვს ნაკლები თავისუფლება აქვს, აკეთოს საყვარელი საქმე. ის დაბეჩავებულია ყოფითი პრობლემებით. მართალია, წიგნის წაკითხვა ყველას ხელეწიფება, თუმცა მცირედთა ბედნიერებაა იქიდან ჭეშმარიტი არსის ამოკითხვა. ეს ყველას არ მოეთხოვება. სული ყოველი ადამიანისა ინდივიდუალურია, საჭიროებს განვითარებას. მოზარდს უნდა შეექმნას პირობა, რათა აღმოაჩინოს თავისი გატაცება და მისდოს მას. ტელევიზია, რა თქმა უნდა, ამ შესაძლებლობას არ იძლევა. ის გმანავს ყველა იმ ჭუჭრუტას, საიდანაც ნათელი შემოდის. ტელევიზიას მიჯაჭვულთა მსოფლხედვა ვიწროა, აზროვნებენ წაბაძვით, უხორთუმო სპილოებს ჰგვანან, ადვილად სამართავნი არიან. საქართველოში რამდენიმე წელიწადში ერთხელ ტარდება სტატისტიკური გამოკვლევა. შედეგები სავალალოა. ახალგაზრდები ყოველდღე უყურებენ უხარისხო გადაცემებს. საბედნიეროდ, არის ინტელექტუალური შოუ ქარ-

თულ ტელევიზორში – „რა? სად? როდის?“, თუმც მთელი კვირა მდარე სანახაობებით გაჯერებულს ის ვერ უშველის.

შვეიცარიაში ფსიქოლოგებმა აკრძალეს ბავშვებისა და მოზარდებისათვის ორ საათზე მეტ ხანს ტელევიზორის ყურება. ინგლისელი რეჟისორის, დევიდ ბრუნოს, დოკუმენტური ფილმი ამ თემას ეძღვნება. ფილმში ნახსენებია, რომ გამოსხივება ზიანს აყენებს ჯანმრთელობას და ზრდის ლეიკემიით დაავადების რისკს. ფილმში ფსიქოლოგები, აღმზრდელები, მშობლები ერთხმად ამტკიცებენ, რომ ტელევიზია აჩლუნგებს მოზარდს, რადგან სწრაფად სთავაზობს უამრავ ინფორმაციას. მათ გაანალიზებას მოზარდი ვერ ასწრებს. დროთა განმავლობაში მას უყალიბდება მსოფლხედვა ვიწრო, მოშხამული. ტელევიზია სპობს ინდივიდუუმის თავისუფალ განვითარებას. ის ახალგაზრდას ჩლუნგ და ბეჩავ არსებად აყალიბებს.

ჩემი ხედვით, ტელევიზია მომავალშიც მნიშვნელოვან ზეგავლენას მოახდენს ახალგაზრდებზე. საუკეთესო გამოსავალი პედაგოგთა და მშობელთა დაუღალავი მცდელობაა, მისცენ ინდივიდს აზრის თავისუფლება. საზოგადოების გაუმჯობესებისთვის აუცილებელია შემცირდეს ტელევიზიის როლი. მჯერა, საქართველოშიც დადგება სულიერი აღორძინების ხანა.

იხ. დავალება №8

XXI საუკუნე ჩვენთვის სრულიად ცივილიზებული და დემოკრატიულია, თუმცა არსებობს ჩვენს ცხოვრებისეულ სისტემაში ხარვეზები. საზოგადოების ნაწილი მიიჩნევს, რომ სიტყვის თავისუფლება უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე ადამიანის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა.

სიტყვის თავისუფლება, რა თქმა უნდა, მნიშვნელოვანია, მაგრამ მაინც უნდა იყოს შეზღუდული. ჟღერს არადემოკრატიულად, მაგრამ არსებობენ ადამიანთა ჯგუფები, მაგალითად, ნეონაციისტები, რომლებიც ამ თავისუფლებას არასწორად იყენებენ, კონკრეტულად, რასისტ-ნაციისტური იდეების პროპაგანდისა და გავრცელების მიზნით. ამ შემთხვევაში სიტყვის თავისუფლება მავნებელია საზოგადოებისათვის.

პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობაც ძალიან მნიშვნელოვანია, სწორედ ამისთვის იბრძვის ედვარდ სნოუდენი, აშშ-ის მთავრობის ყოფილი აგენტი-დებურტირი. მისი აზრით, მთავრობა არ უნდა აკონტროლებდეს ადამიანთა პირად ცხოვრებას, თუმცა ამასაც დადებითი მხარე აქვს – უამრავი ტერორისტი დაიჭირეს სწორედ სატელეფონო ხაზების, ელფოსტისა და საბანკო ანგარიშების კონტროლით. ამის წინააღმდეგ იბრძვის ის, ვისაც რამე არალეგალური აქვს დასამალი. სნოუდენის „სიტყვის თავისუფლებაში“ ბიძგი მისცა ცივ ომს, რუსეთისა და აშშ-ის პოლიტიკურ-დემოკრატიული ურთიერთობები კიდევ უფრო გააუარესა, რაც ამყარებს ჩემს პირველ არგუმენტს.

ვფიქრობ, რომ სიტყვის თავისუფლებისა და პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის აქტუალობას ვერ შევადარებთ ერთმანეთს, რადგან ისინი სხვადასხვა სფეროს მიეკუთვნებიან და ორივეს აქვს თავისი დადებითი და უარყოფითი მხარეები.

იხ. დავალება №8

დემოკრატიის კონცეფციის ძირითადი ფუნდამენტი ადამიანთა თანასწორობა და თავისუფლებაა, მაგრამ მათი შეფასება სუბიექტურია და შესაბამისად, სადავოც. პირველ რიგში, საჭიროა ამ ორი ცნების დეფინიცია და შემდეგ კანონის სახით ჩამოყალიბება. ზოგი ფიქრობს, რომ სიტყვის თავისუფლება ნიშნავს უფლებას, ყველასა და ყველაფერზე შეგეძლოს აზრის გამოთქმა, მაგრამ არსებობს ადამიანის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება და მიმაჩნია, რომ ეს უკანასკნელი გაცილებით მნიშვნელოვანია. აზრის გამოხატვის აბსოლუტური თავისუფლება კი ნიადაგს ქმნის და ადამიანს აძლევს იმის შესაძლებლობას, რომ ჩაერიოს, შეაფასოს და საჯაროდ განიხილოს რომელიმე კერძო პირის ცხოვრების ის მხარე, რომლის გამჭვირვალობა და თვალსაჩინოება მისთვის არაა ხელსაყრელი და მეტიც, შეიძლება დამანგრეველად საზიანოც კი იყოს. ამის მაგალითი მრავლადაა და ჩვენს საზოგადოებასაც მოეხსენება. ჩემი აზრით, არსებობს ერთი ოქროს წესი: „ადამიანის უფლებები მთავრდება იქ, სადაც იწყება სხვისი“. ვფიქრობ, რომ მხოლოდ ამ პრინციპს შეუძლია მოაწესრიგოს და დააბალანსოს ეს ორი უმნიშვნელოვანესი უფლება.

პირადად ჩემს მაგალითზე თუ ვიმსჯელებთ, მე ვაძლევ უფლებას იქნონ ხელები ჰაერში, სანამ ისინი ჩემს ცხვირს შეეხებიან.

გარდა ამისა, დღევანდელი მოდერნიზებული და საკმაოდ გამოცდილი საზოგადოება თანხმდება, რომ სიტყვისა და აზრის აბსოლუტურმა თავისუფლებამ შეიძლება ბიძგი მისცეს რადიკალური და აგრესიული იდეების პროპაგანდას. თუ სახელმწიფომ არაჯანსაღი აზრის გავ-

რცელების საშუალება მისცა, სავსებით დასაშვები გახდება, რომ რომელიმე ერთი ნაციონალური გერმანიის მდგომარეობაში ჩავარდეს, კაცობრიობის წინაშე ჩადენილი დანაშაული კი გამეორდეს. დღევანდელი კანონი ებრძვის ქსენოფობიურ აზრებს და ეს მიზანშეწონილად მიმაჩნია. ვფიქრობ, რომ აუცილებელია მკაფიოდ და ზუსტად განისაზღვროს სიტყვის თავისუფლების უფლება.

მიმაჩნია, რომ, გარდა იურიდიულად დაზუსტებული კანონისა, ასევე საგულისხმოა ის კულტურა და მორალურ-ეთიკური ნორმები, რომელიც ჩვენს ქვეყანას გააჩნია. ჩემი აზრით, ადამიანის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის დარღვევა გამოიწვევს საზოგადოების დიდი ნაწილის უკმაყოფილებასა და პროტესტს. ყოველი ერის ისტორიაში ზნეობრივი ნორმა წარმოადგენს ყოველგვარი კანონის საფუძველს. ამიტომ მიმაჩნია, რომ ეს ორი კანონი წარმატებით დაბალანსდება, მაგრამ იმ შემთხვევაში, თუ პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა დაირღვევა და ხალხი უფრო ფასეულად სიტყვის თავისუფლებას ჩათვლის, ძნელი არ იქნება მომავლის განსაზღვრა, ვინაიდან ადამიანებს გაუჩნდებათ სხვა პირების კომპრომენტირებისა და შანტაჟის საშუალება და ეს დამანგრეველად იმოქმედებს ჩვენს საზოგადოებაზე, გამარტივდება ფულის გამოძალვა და ადამიანებზე მანიპულირების სადავეებიც მომრავლდება, ბოროტებისა და უსამართლობის მარწუხებში მოექცევა უამრავი ადამიანი და ამის საპირწონედ იხეირებს რომელიმე კერძო ჯგუფი ან პიროვნება.

მაგრამ მეორე მხრივ, აზრის გამოხატვის კულტურა ძალიან მნიშვნელოვანია. უბრალოდ, საჭიროა გარკვეული ნორმებისა და სხვა წესების გათვალისწინება. ჩვენ უნდა ვეცადოთ, რომ დავარეგულიროთ და სხვა ნორმებს შევუწყოთ. სიტყვის გამოხატვის თავისუფლება ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი და ერთგვარი პანაცეაა დემოკრატიული საზოგადოების არსებობისათვის.

2. მხატვრული ტექსტის ანალიზი:

„ფიქრნი მტკვრის პირას“
(იხ. დავალება №5)

„ამაოება ამაოთა და ყოველივე ამაო“ – წუთისოფლის ასეთი ტრაგიკული აღქმის ფონზე ნიკოლოზ ბარათაშვილი შეგვახსენებს, რომ ამქვეყნად უმიზნოდ არავინ ჩნდება, წუთისოფელი ყოველ ადამიანს დანიშნულებად მასზე, „მშობელზე“, ზრუნვას აკისრებს.

რომანტიკოს პოეტს გულს უღრღნის შინაგანი „საკვირველი ხმის“ მიერ დასმული შეკითხვა – რა მიზანი აქვს ჩვენს არსებობას? ამ შეკითხვაზე პასუხს ის ბუნების წიაღში, მტკვრის ნაპირთან, ეძებს. წყალთან ურთიერთობა პოეტს „ტბის სკოლის“ პოეტებს, უპირველეს ყოვლისა კი, ბაირონს ამსგავსებს. გარემო თანაუგრძობს პოეტს, იზიარებს მის განწყობას („აქაც ყოველი არემარე იყო მოწყენით“), მაგრამ მწუხარებას ვერ უქარწყლებს, რადგან პოეტი, როგორც ყველა ადამიანი, აგნოსტიციზმით შეპყრობილია და მისთვის მტკვარი მხოლოდ „ჰბუტბუტებს“.

„არსებობს ისეთი მდგომარეობა, როცა ხელოვანი ყველაფერს უზიარებს ბუნებას, მაგრამ ბუნება არ გაენდობა ხოლმე მას“. ასე ხდება ნ. ბარათაშვილის შემთხვევაშიც. ეს პოეტს ადამიანურ თვისებებზე ჩააფიქრებს. ის ხვდება, რომ ადამიანის ცხოვრება „ფუჭი და მხოლოდ ამაოებაა“; მიუხედავად ამისა, მისი სურვილები შეუზღუდავია.

„ვინ არის იგი, ვისთვის გული ერთხელ აღევსოს,
და რაც მიეღოს ერთხელ ნატვრით ისი ეკმაროს?“

ადამიანის გაუმაძღობის იდეა საუცხოოდ აქვს წარმოჩენილი ბალზაკს თავის „შაგრენის ტყავში“. აქ ჩანს, რომ ადამიანს სიკვდილის საფრთხეც კი ვერ აიძულებს, სურვილებს საზღვა-

რი დაუდოს. ასეთ გაუმაძღრობას პოეტი მეფეთა მაგალითზე წარმოაჩენს – მეფენი ხომ ყველაზე დიდი ძალაუფლების მპყრობელნი არიან. მიუხედავად ამისა „შფოთვენ და დრტვინვენ“ გაგლენის გასაფართოებლად. სურვილთა რაოდენობაზე საუბრისას იმლება საზღვარი სიკეთესა და ბოროტებას შორის. მიზნების განსხვავებულობის მიუხედავად, ამბიციის დოზა ყველაში ერთნაირია. პოეტი, ამ მხრივ, გამორჩეული ადამიანია, ხვდება ამგვარი ამბიციის საცოდაობას. ამ მონაკვეთში მისი სიტყვები ცნობილი ფრაზის – „მიწა ხარ და მიწად იქცევი“ – ასოციაციას იწვევს.

სწორედ ადამიანთა ამგვარი აღწერის ფონზე ჩნდება პოეტის მთავარი სათქმელი, რაც ჩვენი ყოფითი ამბიციების დაოკებისაკენ მოწოდება და ზნეობრივი ვალის აღსრულებაა. ეს ვალი სიცოცხლის გამოვლინებაა წუთისოფელზე ზრუნვაში. სანამ ვცოცხლობთ, მკვდრისგან „მშობელზე“ ზრუნვის უნართი უნდა განვსხვავდებოდეთ, სწორედ ეს შეგვიმსუბუქებს ტანჯვას და მოგვევრის შევებას.

პოეტი ლექსის მეღანქოლიური განწყობის შესაქმნელად გვიხატავს მტკვრის პეიზაჟს და მის ფონზე ლირიკულ ავტოპორტრეტს. თვალწინ გვიდგება იდაყვდაყრდნობილი, ჩაფიქრებული მგოსანი, რომელიც მტკვარს შესწივის: „ვინ იცის, მტკვარო, რას ბუტბუტებ, ვისთვის რას იტყვი?“ ამ ტაქსში, მტკვრისადმი მიმართვაში, ავტორი გაპიროვნებას იყენებს. სხვა მხრივ, მხატვრული ხერხებით ტექსტი ღარიბია. გამოყენებულია ეპითეტი: „ცდა ქებული“, „განსვენებული“ (მეფე)... პეიზაჟი ბუნდოვანდება, როცა პოეტი ჰორიზონტს მიღმა იცქირება, „სამყაროს იქით ეძიებს სადგურს“. ეს მისი ფიქრისა და ტანჯვის უსასრულობაზე მეტყველებს. აღსანიშნავია, რომ უსასრულობის განცდის შექმნა გერმანელმა მხატვარმა კასპარ დავიდ ფრიდრიხმა ჰორიზონტის უარყოფით მოახერხა.

ლექსში რითმა ზოგჯერ ორმარცვლიანია – ქალური (ცრემლით, მოწყენით), გვხვდება ერთმარცვლიანი – ვაჟური (იტყვი, უტყვი) და სამმარცვლიანი – დაქტილური (კამარა – ანკარა) რითმებიც. გამოყენებულია არაზუსტი რითმები.

პირადად მე მიმაჩნია, რომ მართლაც სავალალოა, როცა ადამიანებმა წინასწარ ვიცით ჩვენი გარდაუვალი სიკვდილი, ჩვენ კი სიცოცხლეს ვებღაუჭებით. მიუხედავად ამისა, ნ. ბარათაშვილისეულ რომანტიკულ პესიმიზმს არ ვიზიარებ. მიმაჩნია, რომ აზრს მოკლებულია, მუდმივად ცრემლს ღვრიდუ იმის გამო, რაც აუცილებლად მოხდება. თუმცა მეჩვენება, რომ რომანტიკული ფონი, მეღანქოლიური მიზანსცენა მგოსანს ჩვენს გამოსაფხიზლებლად სჭირდება. პოეტიც ფიქრობს, რომ უმჯობესია, მოვალეობათა, დანიშნულებათა შესრულებაზე ვიფიქროთ, ვიზრუნოთ. ესაა ჩვენი ცხოვრების არსი. ამ მხრივ, ჩემი პიროვნული მრწამსი შემოქმედის მორალურ კრელოს ემთხვევა. მეც მიმაჩნია, რომ სიცოცხლის ნაბიჯებმა კეთილი კვალი უნდა აღბეჭდოს, რათა შემდგომ თაობებს „სიძნელე გზისა გაუადვილდეს“.

ჩემი ღრმა რწმენით, ადამიანს წუთისოფლის წესებით ცხოვრება მოეთხოვება, თუმცა ამ ქვეყნიურ ცხოვრებაზე ზრუნვას მე დავამატებდი სამშობლოზე, ენაზე, მომავალ თაობაზე, კულტურულ ფასეულობებზე, ისტორიულ და სოციალურ ღირებულებებზე ზრუნვასა და მათ გაფრთხილებას. ვიტყვოდი, როგორც ილია იტყოდა: „ყოველ დღესა შენს თავს ჰკითხე, აბა, მე დღეს ვის რა ვარგე“. თუ ამ პრინციპს შევასრულებთ, ცხოვრებისეულ ვალსაც პირნათლად მოვიხდით.

„ცინის სიზმარი“
(იხ. დავალება №8)

ღაღო ასათიანი მისტირის წარსულს და ენატრება სამშობლოს ძველი დიდება, რომელიც მას ჰქონდა და აღარ აქვს. ნაწარმოებში კარგად ჩანს, რომ ავტორი ვერ ეგუება ქვეყნის უმოქმედობას და ენატრება წარსული. პოეტი აიდეალებს თამარის ხანას – „სძინავს ციხეს და თამარის საოცნებო სენაკს“. მისთვის საოცნებოა და სანატრელი დრო, რომელიც ჰქონდა საქართველოს და აღარ აქვს. ამ ლექსებში იკვეთება რომანტიკოსებისათვის დამახასიათებელი თვისებები, აწმყოსადმი შეუგუებლობა და წარსულის გაღმერთება. ისევე როგორც გრიგოლ ორბელიანი ლექსში „თამარ მეფის სახე ბეთანიის ეკლესიაში“, ღაღო ასათიანიც უპირისპირებს ერთმანეთს აწმყოს „დაქცეულს“, „გაუბედურებულს“ და წარსულს „დიდებულს“, „მადლმოსილსა“ და „ენით მდიდარს“. მათთვის მიუღებელია დრო, რომელშიც ცხოვრობენ და სურთ მქუხარე, მოძრავი და შეუპოვარი ქვეყანა. ამ ადამიანებისთვის ხსნა წარსულში, მის დიდებაში იყო.

პოეტი გაურბის რეალობას, რისთვისაც სიზმარს იყენებს, რომელშიც „გარდასულ დღეთა“ სილიადე ისახება. კვლავ გამოფხიზლებული და რეალობას დაბრუნებული ვერ ეგუება აწმყოს და გრუხუნებს, გრუხუნებს ნაადრევი გაზაფხულის მსგავსად. ჩემი აზრით, მკითხველი აუცილებლად აფორიაქდება და მოინდომებს მოდუნებული რეალობის შეცვლას, ისევე როგორც ავტორი. ავტორის თანადროულ რეალობაში საბრძოლო სულისკვეთება აღარ არსებობს, რაც მიუღებელი იყო ილია ჭავჭავაძისთვის. ისევე როგორც ილიასთვის, ნებისმიერი მკითხველისა და პატრიოტი ადამიანისათვის, ვფიქრობ, სამშობლოა უმთავრესი, რომელიც „მუხლებზე დაწოქილ-

მა უნდა დაკრიფო“, რომლისთვისაც უნდა იბრძოლო და სიცოცხლაც გაწირო, რადგან სიცოცხლეს მან გვაჩუქა. მკითხველიც ბრძოლის ჟინით, სიცოცხლის სურვილითა და გამარჯვების იმედით უნდა აივსოს, მისი ემოციებიც უნდა გაიზარდოს და რეალობას არ უნდა შეეგუოს, როგორც ვერ ეგუება მრავალი გამარჯვებისა თუ დამარცხების მნახველი ციხე. მკითხველიც ბრძოლის ჟინით და თავისუფლების მოპოვების სურვილით ინთება, როცა ციხის განცდებს კითხულობს: „ვეღარ ხედავს, გაავდება, აშლის ხავსის ბაღანს“.

ავტორი მრავლად იყენებს მხატვრულ ეფექტებს, მათ შორის გაპიროვნებას – „სძინავს ციხეს, ჯანიანი თრთის და სიზმრად ხედავს“. ციხეს მიკუთვნებული აქვს ადამიანური თვისებები, რაც უფრო ამძაფრებს ნაწარმოების აზრსა და მსვლელობას. თვითონ ციხე ხომ სიმბოლურია, ის სიმბოლოა დიდებული წარსულის, რომელიც შედარებულია დაღლილ ვაჟკაცთან. სიმბოლურია ლექსში თამარ მეფეც – „საქართველოს თვალი“, რომლის ეპოქასაც ქართველმა ხალხმა „ოქროს ხანა“ უწოდა და რომელიც წმინდანად შერაცხა. პოეტი გაგიჟებულ მხედარს ადარებს გაღვიძებულ ციხეს, რისი საშუალებითაც გვაჩვენებს ციხის განცდებს. სიმბოლურია თვითონ ციხის სიზმარი, ისევე როგორც მღვდლის სიზმარი „ბაში-ანუკში“, არსენას სიზმარი „არსენა მარაბდელში“ და სიზმარი „აღუდა ქეთელაურში“. ამ ლექსში ციხის სიზმარი იმედია იმისა, რომ აწმყო შეიცვლება და წარსული დიდება დაბრუნდება. მაგრამ, ჯერ დრო არ დამდგარა ამისა, რადგან ნაადრევი გაზაფხულია, არწივები კი თვლემენ, მაგრამ არ ძინავთ, დროს ელიან, რომ ლომებივით აიშალონ ფაფარი და ძველი ციხესავით გამარჯვების ჟინით აივსონ. ილიასთვის მიუღებელი იქნებოდა ძილით და აწმყოს შეფარვით, წარსულის გაიდევლება, სიზმრით სვებედის შელამაზება, მისთვის „მოქმედება და მხოლოდ მოქმედება“ იყო უმთავრესი, თუმცა ლადო ასათიანიც გაზაფხულის, დილისა და მომავლის იმედს იტოვებს. საქართველოს არწივი ხომ მისი ძლევაშისილი წარსულის სიმბოლოა, რომელიც თვლემს და მალე გაიდვიძებს, გაცოცხლდება და იმოქმედებს.

„გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“ (იხ. დავალება №9)

განსახილველად მოცემული ტექსტის მიხედვით შეგვიძლია გამოვკვეთოთ გრიგოლ ხანძთელის მხატვრული სახე. ერთი მხრივ, დასაშვებია ვიფიქროთ, რომ გრიგოლი უხეშად ჩაერია მეფის საქმეში, თუმცა, მეორე მხრივ, ეს ქმედება სულაც არ არის გასაკიცხი. ხანძთელმა იზრუნა იმაზე, რომ კურაპალატს არ გაეგრძელებინა ის სამარცხვინო საქციელი, რომელიც მის სულსაც აზარალებდა. გრიგოლი კარგად აცნობიერებდა მეფის ფუნქციებსა და მის პასუხისმგებლობას. ლოგიკურია, რომ აშოტის ქცევამ პროტესტი გამოიწვია და, საბოლოოდ, ხანძთელმა მიიღო გადაწყვეტილება, რომელიც სასიკეთო იქნებოდა კურაპალატისთვისაც და, ასევე, ქვეყნისთვისაც. ემოციებს აყოლილი მმართველი, რა თქმა უნდა, ვერ გაუძღვება ერს სათანადოდ. გრიგოლმა გამოიჩინა სიმტკიცე და არ მოერიდა მეფესთან დაპირისპირებას. შესაძლებელია, რომ ხანძთელის ქცევას აგრესია და მრისხანება გამოეწვია მეფეში, რაც, უდავოდ, ცუდ შედეგამდე მივიყვანდა. აღსანიშნავია, რომ გრიგოლის პრინციპულობამ და სითამამემ სასურველი შედეგი გამოიღო. იგი არ მოქმედებდა სწორხაზოვნად, პირიქით, თვითნებურად გადაფარა კურაპალატის პირად ცხოვრებაში არსებული პრობლემა და ყველაფერი გააკეთა იმისთვის, რომ მეფე გონს მოსულიყო. გრიგოლი საკმაოდ უხეშად ესაუბრა დიაცსაც და შეარცხვინა ის მისი საქციელის მხილებით. ხანძთელმა იცოდა, რა ხერხი გამოდგებოდა და როგორ უნდა წარემართა დიალოგი ქალთან. მას, უდავოდ, ჰქონდა დარწმუნების უნარი და მიახვედრა დიაცი იმას, რომ საჭირო იყო სულზე ზრუნვა და მეფისგან შორს ყოფნა. გრიგოლი ჯერ მკაცრად ესაუბრა ქალს, თუმცა, როდესაც მისი მორჩილება შენიშნა, ტაქტიკა შეცვალა. ესეც, რა თქმა უნდა, გათვლილი ნაბიჯი იყო და დაეხმარა მას მიზნის მიღწევაში. საბოლოო ჯამში, მკითხველი გაეცნო გრიგოლს, როგორც გონიერ, მტკიცე და მოხერხებულ ადამიანს, რომელიც ესმარება სხვებს უფალთან მიახლოებაში.

გრიგოლის სითამამე, რა თქმა უნდა, აისახა მეფის ცხოვრებაზე. მიუხედავად იმისა, რომ მან პირობა დადო, რომ „სიძვის დიაცს“ გაუშვებდა სასახლიდან, ეს ვერ მოახერხა და ხორციელ სურვილებს აჰყვა: „ხოლო მან აღუთქვა ცოდვისა მის განტევებაი და დედაკაცისა მის წარგზავნაი... და ვერ დაამტკიცა თვისი ბრძანებაი, რამეთუ დაემონა გულისთქუმასა“. ეს ფაქტი კურაპალატს გვიხასიათებს სუსტ და გრძნობებს აყოლილ ადამიანად. მან ვერ შეძლო თავის გაკონტროლება და არც გრიგოლის სურვილს დაემორჩილა. აშკარაა, რომ აშოტი დაბრმავებულია. მან დედა ფებრონიას წინაშეც კი იცრუა მხოლოდ იმისთვის, რომ „საყვარელი ქალი“ უკან დაებრუნებინა. ჩემი აზრით, მეფეს არ უყვარდა ზემოხსენებული დიაცი. იგი მხოლოდ და მხოლოდ ვნებებს იყო აყოლილი და სწორედ ამან დააკარგვინა თვითკონტროლის უნარი. დასაფასებელია ის, რომ აშოტ კურაპალატი ბოლოს მაინც მიხვდა საკუთარ შეცდომებს და უარესად არ გააჯიუტდა ქალის დასაბრუნებლად. ეს ფაქტი მეტყველებს იმას, რომ მეფე არ იყო

მხოლოდ ნაკლოვანებების მატარებელი. მას ღირსებებიც გააჩნდა, თუმცა ხორციელმა სურვილებმა გონება აურიეს. აშოტი ამართლებდა საკუთარ ცოდვებს და ეს დედა ფებრონიამაც აღნიშნა: „მიზეზებად მიზეზთა ცოდვისათა კაცთა თანა, რომელნი იქმან უმჯულოებასა“. საბოლოო ჯამში, ხორციელად ძლიერი მეფე სულიერად ძლიერმა ადამიანებმა დაამარცხეს და ეს ლოგიკურიცაა. აშოტმა ვერ გამოიჩინა სიმტკიცე და ვერ გაუმკლავდა განსაცდელს, რომელიც ქალის სახით მოუვლინა უფალმა.

საანალიზო ტექსტში არაერთი მხატვრული ხერხია გამოყენებული. გიორგი მერჩულემ საინტერესოდ მოგვითხრო მომხდარი და მხატვრული საშუალებებით გააცოცხლა ის. აღსანიშნავია, რომ ავტორს თხრობაში ჩართული აქვს პირველ პირში წარმოთქმული ფრაზებიც. ეს ხერხი გვეხმარება იმაში, რომ უკეთ გავეცნოთ თითოეული პერსონაჟის საუბრის მანერას, ტონსა და სულიერ მდგომარეობას. მაგალითად, გრიგოლ ხანძთელი დიაცთან საუბარს საკმაოდ მკაცრად იწყებს, თუმცა მომდევნო ფრაზებში ჩანს, თუ როგორ მშვიდდება ის და სხვა კუთხით უდგება საკითხს. ერთ-ერთი ხერხია ისიც, რომ ტექსტის ბოლოს დეტალურადაა გადმოცემული აშოტ კურაპალატის განცდები. აშკარაა, რომ იგი სასოწარკვეთილია და მკითხველი ამას კარგად ხედავს. სირცხვილისგან დამუნჯებული მეფის დუმილი უფრო მრავლისმეტყველია, ვიდრე – მისი ნებისმიერი წარმოთქმული სიტყვა. ავტორმა ოსტატურად გადმოგვცა კურაპალატის გრძნობები და ამით კიდევ უფრო ემოციური გახდა ეპიზოდი. საბოლოო ჯამში, უდავოა, რომ ეპიზოდი განცდებითაა დატვირთული. დიაცის გამოჩენით ვითარება იძაბება, თუმცა გრიგოლი ახერხებს გამოსავლის მოძებნას და „ეშმაკის მანქანებით“ დამონებულ მეფეს ესმარება.

„გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“
(იხ. დავალება №10)

ნაწყვეტში გიორგი მერჩულის თხზულებიდან „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“ აღწერილია კონფლიქტი სასულიერო პირთა შორის. პერსონაჟთა დაპირისპირება განპირობებულია იმით, რომ არსენი მამამისის გადაწყვეტილებითა და „თანადგომითა და კურთხევითა მცირედთა ეპისკოპოსთათა“ ქართლის კათალიკოსი გახდა. მირეანს ქართლის ეპისკოპოსები გაუნაწყენდნენ, რადგან საკუთარი შვილი კათალიკოსად მათთან შეუთანხმებლად აკურთხა. ამ ფაქტის განსახილველად საეკლესიო კრების მოწვევა გამართლებულია, რადგან როცა საქმე კათალიკოსობას ეხება, აუცილებელია ავტორიტეტულ სასულიერო პირთა თანხმობა. მხოლოდ ერთი ადამიანის ან თუნდაც ადამიანთა მცირე ნაწილის სურვილი და მოქმედება არ კმარა. ერთპიროვნული გადაწყვეტილებები, მითუმეტეს ასეთ სერიოზულ დროს, ხშირად ხდება კონფლიქტის მიზეზი. ზოგადად, ყველგან: ოჯახში, პოლიტიკაში თუ ეკლესიაში გადაწყვეტილებებს ერთმანეთთან შეთანხმებით, ერთმანეთის მოსაზრებების ანგარიშგაწევით იღებენ. ამიტომაც, მაშინ, როცა ვინმე შეეცდება მხოლოდ საკუთარი ინტერესების გათვალისწინებით მოქმედებას, უმეტეს შემთხვევაში ჩნდება დაპირისპირება. ასე მოხდა ახლაც და ერთად გაზრდილი ადამიანები ერთმანეთის საწინააღმდეგო მხარეს აღმოჩნდნენ. მირეანის გადაწყვეტილებამ გამოიწვია ის, რომ ეფრემი არსენს განუდგა და მის მორჩილებაზე უარი განაცხადა. „არა ვარ ამიერითგან არსენის ცხოვარი და არცა იგი – ჩემი მწყემსი“ – ამბობს ეფრემი. მისი მხრიდან ეს სრულიად ლოგიკური სიტყვებია, რადგან თავი უსამართლობის მსხვერპლად მიაჩნია. წარმოქმნილი კონფლიქტის მშვიდობიანად მოგვარება კი მხოლოდ გრიგოლ ხანძთელმა შეძლო.

გრიგოლ ხანძთელი იმდენად ავტორიტეტული პიროვნებაა, რომ მის გარეშე საეკლესიო კრებაზე გადაწყვეტილებას ვერ იღებდნენ. ის თბილად ესაუბრება ეფრემს, მღვდელმთავრობას აფიცებს და სთხოვს, წინ არ აღუდგეს არსენის კათალიკოსობას. ეფრემის უარმა განარისხა და უკიდურეს ზომას მიმართა, თქვა, ან მე დამემორჩილე, ან შენი მოძღვარი აღარ ვიქნებიო. აქ ჩანს გრიგოლის გამჭრიახობა. მან იცის, ვის როგორ უნდა ელაპარაკოს და ვინ როგორ უნდა დაიყოლიოს, რომ დაემორჩილოს მის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებას. ავტორი ნეტარ გრიგოლს მოცემულ მონაკვეთში მტკიცე და პრინციპულ ადამიანად წარმოგვიდგენს. გრიგოლის მთავარი არგუმენტი, რის გამოც არსენის კათალიკოსობას მხარს უჭერდა, იყო ის, რომ ეს ღვთის ნებად მიაჩნდა. უთანხმოებას მირეანის სულსწრაფობას აბრალებს და ცდილობს, დაძაბული სიტუაცია განმუხტოს. მამა გრიგოლის სიტყვები თავზარს სცემს გუარამ მამფალს და შენდობას სთხოვს. ეს იმის მანიშნებელია, რომ გრიგოლის აზრი ყველასთვის ანგარიშგასაწევი და ყურადსაღებია. არავის სურს მისი განრისხება და თუ მაინც მოხდა ასე, იმ წუთსავე პატიებას ითხოვენ. ნეტარი მამა ურყევი ავტორიტეტით სარგებლობს როგორც საერო, ისე სასულიერო წრეებში.

ავტორი, თხრობას რომ მეტი ემოციურობა შესძინოს, ტექსტს დიალოგის სახით გვთავაზობს და მრავლად იყენებს მხატვრულ საშუალებებს. მაგალითად, კრებაზე მიმავალი გრიგოლის დასახასიათებლად მიმართავს შედარებებს („ვითარცა სამოსელი ნათლისა ბრწყინვალისა განუცდელისაი“, „ვითარცა გვირგვინი სამეფოური პატიოსანთა თვალთა და მარგალიტთაგან ფას-

დაუდებელთა აღმკული“) და მეტაფორას („ვარსკვლავი უდაბნოთაი“). გუარამ მამფალის აღსაწერად კი იყენებს ეპითეტებს („მდაბალი და ღვთისმომში“). ამბის განვითარების დინამიკურობა მონაკვეთს მეტად საინტერესოსა და მღელვარეს ხდის.

„მზიანი ღამე“
(იხ. დავალება №11)

ნოდარ დუმბაძის რომანში „მზიანი ღამე“ თემურის მხატვრული სახე ნათლად აღწერილი. ეს პერსონაჟი შეგვიძლია დავახასიათოთ მისი ქცევითა და მეტყველებით. მონაკვეთის დასაწყისშივე იკვეთება თემურის შიში: „ტანში ჟრუანტელმა დამიარა, მუხლები მომეკვეთა“. იგი უხალისო და, თითქოს, იმედგაცრუებულია: „კიბეზე უხალისოდ ავდიოდი“, „ჩემთვის ყურადღება არავის მოუქცევია“. მის სულიერ მდგომარეობას ეს ფრაზა კარგად გამოხატავს: „მე მესმოდა მხოლოდ ჩემი გულისცემა, ვიდაცის სკამის სულისწამლები ჭრიალი, მეტი არაფერი“. თემურის ქცევაში ჩანს, რომ იგი დედასთან ურთიერთობას გადაჩვეულია, მან ვერ შეძლო დედის მისაღმებაზე პასუხის გაცემა. ის აღელვებული და დაბნეულია, არ იცის როგორ მოიქცეს: „ახლა შევალ და რამეს ვეტყვი. რას? არ ვიცი... იქნებ, თვითონ მითხრას რამე...“, „მე უბრალოდ დავხუჭე თვალები და ველოდი, რა მოხდებოდა“. ეს პერსონაჟი ემოციურობით გამოირჩევა: „მე მიხლოდა, მოვმეკვდარიყავი, დავყრუებულიყავი, მეკივლა, დამეძახა მეზობლებისათვის, რომ ეშველათ ჩემთვის“, „გამარჯობათ, ქალბატონო!... – ვთქვი და ტირილი დავიწყე...“. თემურის მსოფლმხედველობა ჩანს ფრაზაში: „მთელი სიცოცხლე უნდა იარო, მთელი სიცოცხლე, ბოლოში რომ მიხვიდე“. ტექსტში ჩანს მისი პიროვნული ტრაგედია, რომელიც სტალინურმა რეჟიმმა განაპირობა, იგი დედასთან გაუცხოვებულია.

ეს ტექსტი ნათელი მაგალითია იმისა, თუ როგორ ზეგავლენას ახდენს ეპოქა და გარემო ადამიანთა ურთიერთობაზე. საანალიზო ნაწყვეტის მთავარი სათქმელიც ისაა, რომ ტირანულმა რეჟიმმა დედა-შვილის ურთიერთობაზეც კი იმოქმედა. საბჭოთა ხელისუფლებამ დედა და შვილი ერთმანეთს დააშორა და მათ დედაშვილობას დიდი საფრთხე შეუქმნა. ავტორმა ეს სათქმელი უადრესად ემოციურად გადმოგვცა: დედას „თვალებიდან მღუღარე ცრემლები“ სდიოდა, ასევე, მისი გულისტკივილი და სინანული შემდეგი სიტყვებითაა გამოხატული: „რატომ რვა წლის არ ხარ ისევ, ჩემო პატარა ბიჭო, რატომ რვა წლის არა ხარ, რატომ, რატომ არა ხარ“.

მთავარი სათქმელის უკეთ გადმოსაცემად ავტორი სხვადასხვა მხატვრულ საშუალებას იყენებს: დაპირისპირება-კონტრასტს: საბჭოთა ხელისუფლება – დედა-შვილი, შიში – უშფოთველობა, სიყვარული – სიძულვილი, წარსული – აწმყო, ბედნიერება – უბედურება, ტრაგედია – კომედია, ტირილი – სიცილი, სიკეთე – ბოროტება. მხატვრულ ტექსტში უხვადაა ეპითეტები: „ჭადარა“, „დაღლილი“, „თეთრი“, „გამხდარი“, „სუსტი“, „სამარისებური“, „შეშინებული“, „სულისწამლები“, „ნელი“, „ჩუმი“, „ცხადი“, „ბედნიერი“, „თეთრი“, „ლამაზი“, „ათრთოლებული“, „მღუღარე“. ნოდარ დუმბაძე, ასევე, იყენებს შედარებას: „ეს არ იყო სიზმარი, ეს იყო ცხადი, როგორც შვიდი ჭადარი უნივერსიტეტის წინ“, „მოჩვენებასავეით უახლოვდებოდა“. ის მიმართავს ირონიას: „ჯივარო, დეპუტატი კი ხარ, მაგრამ ბილეთის აღება არ დაგავიწყდეს“. მონაკვეთში მრავლადაა იდიომები: „ადგილზე გაქვავდი“, „ტანში ჟრუანტელმა დამიარა“, „სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა“, „გული ყელში მომეჭინა“, „მღუღარე ცრემლები ჩამოსდიოდა“, „მუხლები მომეკვეთა“.

ჩემი აზრით, მხატვრული ტექსტის პრობლემა აქტუალურია. იმ ეპოქამ და გარემომ, რომელშიც ადამიანი ცხოვრობს, შეიძლება პიროვნებაზე უარყოფითად იმოქმედოს. რომანში ცხადად დავინახეთ ტირანული რეჟიმის სისასტიკე, მან დედაშვილურ ურთიერთობაზეც კი იმოქმედა. იმავე პრობლემას ეხება მიხეილ ჯავახიშვილის „ჯაყოს ხიზნებიც“. საბჭოთა ხელისუფლებამ და მაშინდელმა დრომ ცოლ-ქმრის ურთიერთობა დაანგრია და თეიმურაზი თვითმკვლელობამდეც კი მიიყვანა. მიმაჩნია, რომ რა სასტიკიც არ უნდა იყოს ეპოქა, როგორი გაუცხოებულიც არ უნდა იყოს საზოგადოება, ადამიანმა რწმენა არასოდეს არ უნდა დაკარგოს.

„მზიანი ღამე“
(იხ. დავალება №11)

მოცემულ ნაწყვეტში ნოდარ დუმბაძის მოთხრობიდან „მზიანი ღამე“ ერთი ოჯახის ტრაგედიით ავტორს სურს გვაჩვენოს საბჭოთა ეპოქის გავლენა ადამიანურ ურთიერთობებზე. თემური და დედამისი მწერალს საბჭოთა რეპრესიების მსხვერპლთა მხატვრულ სახედ ჰყავს წარმოდგენილი. თემურის პერსონაჟი იმ ადამიანთა განზოგადებული სახეა, რომელთაც საბჭოთა რეჟიმმა ფიზიკურ განადგურებაზე დიდი ზიანი მიაყენა, წაართვა ადამიანური ურთიერთობები. სწორედ საბჭოთა რეჟიმმა მოახერხა შვილისთვის დედა იმდენად უცხო ადამიანად ექცია, რომ „ქალბატონის“ გარდა, მისთვის სხვა მიმართვის ფორმა ვერ მოეძებნა. თემურის, როგორც პერსონაჟის,

პიროვნული თვისებების დანახვა, მცირე ტექსტის მიუხედავად, შესაძლებელია. მიუხედავად რთული ბავშვობისა, ის ახერხებს შეინარჩუნოს ადამიანის თანაგრძნობის, სიყვარულის უნარი, რასაც იგი დედასთან ურთიერთობისას ამჟღავნებს. მაგალითად, როდესაც ბევრს ფიქრობს, თუ რა ჰკითხოს, როგორ „მიუახლოვდეს“ მას, რათა გული არ ატკინოს, ან, როდესაც ფეხზე წამოაყენებს და ხელს მოხვევს დედას. აქ ჩანს მისი თანაგრძნობის უნარი და გაუცხოებასთან ბრძოლის სურვილი. ნაწარმოების ბოლოს თემური ახერხებს საკუთარ თავში იპოვოს ძალა, დაძლიოს ძლიერი გაუცხოების გრძნობა და მძიმე ბავშვობის ანრდილად ქცეულ ჭაღარა ქალს კვლავ დაუძახოს „დედა“. ამ სიტყვებით თემური, როგორც ქართული საზოგადოების სიმბოლო, თითქოს ამარცხებს ბოროტების იმპერიას, რომლის მთავარი იარაღი სწორედ ადამიანური ურთიერთობების ჩაკვლით უგულო ადამიანების ჩამოყალიბებაა, რათა უკეთ სამართავი საზოგადოება შექმნას. ბოროტების გამეფება მხოლოდ უსიყვარულო საზოგადოებაშია შესაძლებელი.

ვფიქრობ, ავტორის მიზანი იყო აღეწერა საბჭოთა რეჟიმის მიერ განადგურებული ადამიანური ურთიერთობები. ამისთვის მან დედაშვილობის მაგალითი აირჩია, რადგან ეს ყველაზე წმინდა და ძლიერი კავშირია თითქმის ყოველი ადამიანისთვის და მხოლოდ უდიდეს ბოროტებას შეუძლია მის წინააღმდეგ „გალაშქრება“. ტექსტის მიზანი, ვფიქრობ, საბჭოთა რეჟიმის მხილება და მისი მანკიერებების ჩვენებაა, აღწერა იმისა, თუ რა ტკივილები გადაიტანა ქართულმა საზოგადოებამ რეპრესიების ეპოქაში. „ორმა მამაკაცმა, რომელთაგან ერთი შეშინებული ჩანდა, მეორე კი იღიმებოდა და პირი ვერცხლის კბილებით ჰქონდა გამოტენილი“ – ამ ერთი შეხედვით უმნიშვნელო ფრაზაში, რომლითაც მთხრობელი დედის დასაპატიმრებლად მოსულ ორ ადამიანს აღწერს, სრულად აირეკლება საბჭოთა სისტემა, რომელიც გამეფდა საზოგადოებაში, რომლის ერთმა ნაწილმა ადამიანობა „ვერცხლის კბილებზე“ გაცვალა, ხოლო მეორე ნაწილს შიშის „უღელმა“ აიძულა მორჩილება. ადამიანურ ურთიერთობებზე ტოტალიტარიზმის გავლენის ჩვენება ასევე მთავარი მიზანია ნაწარმოებებში „ღარა“ და „ჯაყოს ხიზნები“.

ავტორი იყენებს ექსპრესიულ, ემოციურ, ჰუმანიზმით გაჯერებულ თხრობის სტილს. იყენებს მხატვრულ ხერხებს. მაგ., შედარებას: „მოჩვენებასავით უახლოვდება ჩემს საწოლს“, რათა მძაფრად გამოხატოს მთხრობელის ემოცია. ასევე იყენებს ეპითეტს: „ოთახში სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა“, რათა აღწეროს უხერხული, მონატრებითა და გაუცხოებით გაქვინებული სიჩუმე, რომელიც ამდენი წლის განშორების შემდეგ შეყრილ დედა-შვილს შორის ჩამოვარდა. თემურის დედისადმი დიდი სიყვარულის გადმოსაცემად ავტორი მიმართავს ჰიპერბოლას, როდესაც თემური ამბობს: „იგი მსოფლიოში ყველა დედაზე ღამაში იყო“.

„მზიანი ღამე“
(იხ. დავალება №12)

„ბოროტსა სძლია კეთილმან, არსება მისი გრძელია“ – წერს შოთა რუსთაველი და ამ აფორიზმის სიდიადისა და ჭეშმარიტების კიდევ ერთი დასტური მოცემული მონაკვეთია.

როგორც შესავლიდან ვიგებთ, აბიბო არის ადამიანი, რომელმაც ბოროტად გამოიყენა თემურის ნდობა და ახლა, როდესაც იგი სიკვდილის პირასაა, მისი სიცოცხლე თემურზეა დამოკიდებული. თემურის პერსონაჟს მთელი სიუჟეტის განმავლობაში შინაგანი ბრძოლები აქვს. პირველ აბზაცში ის გვევლინება განადგურებულ, სიძულვილითა და შურისძიების სურვილით შეპყრობილ ადამიანად. ის ამბობს: „კვდებოდა კაცი, რომლის სიკვდილსაც ვნატრობდი“. ეს გრძნობა ბუნებრივია, რადგან თემური გულნატკენი და იმედგაცრუებულია. მისი სულიერი მდგომარეობა კარგად ჩანს სიტყვებში: „სულში ჩამაფურთხა, მიწასთან გამასწორა, გამწირა“. ნდობაზე მას პირიქით უპასუხეს, გაყიდვით. სწორედ ამ ყველაფრიდან გამომდინარე, იგი ფიქრობს, რომ არ დაინდობს აბიბოს. „იქნებ ჰაერი უნდა, და მე ვარ მისი მაცოცხლებელი ჰაერი, – არა, არა, დახშული სარკმელი ვარ მისთვის“ – სწორედ ასეთი „დაუნდობელია“ თავიდან თემური. თუმცა ის, რომ თემური სინამდვილეში სულაც არაა ასეთი, პირველ აბზაცშივე ჩანს. ის ნერვიულობს, აღელვებულია: „მე ხელები მიკანკალებდა, პირი გამშრალი მქონდა“. ეს გვაფიქრებინებს, რომ მას არ შეუძლია მკვლევლობა.

ჩემი ფიქრები და ვარაუდები თემურის შესახებ ტექსტში მართლდება. იმ წუთიდანვე, როცა აბიბო დახმარებას ითხოვს, თემურის დამოკიდებულება იცვლება: „03 აკრიფე და სასწრაფო დახმარება გამოვიძახე“. ყველაფერი, რასაც მანამდე ფიქრობდა, გაქარწყლდა. თემური აბიბოსათვის სიკვდილი კი არ აღმოჩნდა, როგორც ამას თავიდან ფიქრობს, არამედ სიცოცხლის დამბრუნებელი. მკითხველი ამ ფაქტს აცნობიერებს მაშინ, როდესაც სასწრაფო მოლის და ერთ-ერთი ექიმი ამბობს: „დროზე მოგისწრიათ, ნუ გეშინიათ...“

თემურს, როგორც ზემოთ ვახსენე, შინაგანი ბრძოლები აქვს. მის მეტამორფოზას მკითხველი ნათლად ხედავს ეპიზოდში, როცა ის აბიბოს ღამეს უთენებს. „თავიდან სიძულვილით ყელამდე სავსე, ჩემდა გასაოცრად, თანდათან დავიცალე...“ ჩვენ ვხედავთ, როგორ იცლება პერ-

სონაჟი სიძულვილისგან, შემდეგ კი ჯერ არაფერს გრძნობს, ბოლოს კი – თანაგრძნობას: „მე ავივსე ყელამდე სიბრაღულით ამ კაცის მიმართ...“

რა არის მისი მთავარი მოტივი? რატომ არ პასუხობს იგი ბოროტებაზე იმავეთი? ამას ერთი ახსნა, ერთი პასუხი აქვს და თემური თავადვე ამბობს: „მე მკვლელი არა ვარ, ძია აბიბო!“ დიახ, ის არ არის მკვლელი, მას შეუძლია პატიება, მას შეუძლია სიბრაღული და თანაგრძნობა და სიტუაციაზე ამაღლება. თემური, გარკვეულწილად, შეიძლება შევადაროთ აკაკი წერეთლის „გამზრდელის“ პერსონაჟ ბათუს. ბათუმ, თემურის მსგავსად, ფიქრისა და შინაგანი ბრძოლის შემდეგ მოახერხა, რომ დაეძლია შურისძიების სურვილი.

ტექსტში ავტორი საუბრობს არაერთ მორალურ-ეთიკურ პრობლემაზე. ის ეხება შურისძიების გრძნობას, დანაშაულის პატიებას, გაჭირვებულის დახმარებას, თუმცა მთავარი სათქმელი ერთია: შურისძიების გრძნობის დაძლევა აბედნიერებს ადამიანს. „რადაც დიდი, მძიმე, აუტანლად მძიმე დავტოვე წუხელ აბიბოს ოთახში“ – ამბობს თემური. სწორედ შურისძიების სურვილია ის ტვირთი, რომელიც ნებისმიერი ადამიანის სულს ამძიმებს, ბოჭავს და არ აძლევს საშუალებას იყოს ბედნიერი. ჩვენ მონაკვეთის ბოლოს ვხედავთ აბსოლუტურად განსხვავებულ თემურს: „რადაც საოცრად სუფთამ, გამჭვირვალემ, მსუბუქმა და თბილმა ამივსო სხეული“. თემურის კეთილშობილება არა მარტო მას აბედნიერებს, არამედ აბიბოზეც მოქმედებს. აბიბო, რომელმაც წარსულში დაასმინა თემურის მეგობარი, ახლა მადლიერია, რაც გვაძლევს საფუძველს ვიფიქროთ, რომ იგი შეიცვლება. ტექსტში ვკითხულობთ: „ჩემი ხელი დაიჭირა და კოცნა დაუწყო“. ეს პასაჟი მიგვითითებს, რომ აბიბო ხედავს და აცნობიერებს თემურის კეთილშობილებას.

ნოდარ დუმბაძე მთავარი სათქმელის რეალიზებისათვის არაერთ მხატვრულ საშუალებას იყენებს. ამით ის აღწერს პერსონაჟებს, მათ გრძნობებს და აღძრავს სხვადასხვა ემოციას ჩვენში, მკითხველში. პირველ აბზაცში, იმისათვის, რომ ჩვენ ნათლად დავინახოთ, თუ როგორი გულნატკენი და იმედგაცრუებულია თემური აბიბოს საქციელით, მწერალი ხატოვან თქმებს იყენებს: „სულში ჩამაფურთხა, მიწასთან გამასწორა...“ ავტორი უხვად იყენებს მეტაფორებს, რათა თემურის სიძულვილით აღსავსე, დაუნდობელი დამოკიდებულება გვანახოს: „მე წყარო ვარ ახლა მისთვის...“, „ჩემი ხმა ღმერთის წყალობა იქნება...“, „მე ვარ მაცოცხლებელი ჰაერი“. ეს ყველაფერი ერთად სათანადო ემოციებს აღძრავს მკითხველში.

მონაკვეთში გვხვდება დიალოგები, როგორც თემურსა და აბიბოს, ისე თემურსა და ექიმებს შორის. ამ დიალოგებით ჩვენ ვეცნობით თემურის მხატვრულ სახესა და აბიბოს მდგომარეობას. აბიბოს მდგომარეობის დასახატად მწერალი ეპითეტებსაც იყენებს: „სიკვდილისგან შეშინებული“, „მუშტისხელად ქცეული“, „მოტეხილი“ – ამ სიტყვებით „ამკობს“ დუმბაძე აბიბოს და გვინფორმებს მის მძიმე ფიზიკურ მდგომარეობას.

მწერალი მონაკვეთში კიდევ ერთხელ იყენებს მეტაფორას. ამჯერად ის ემსახურება თემურის შეცვლილი დამოკიდებულების გამოსატყვას აბიბოს მიმართ: „ჩემს წინ იწვა არაფერი, ქვა, ხე, თუ კუნძი...“

ტექსტი რომ მდიდარია მხატვრული საშუალებებით, ბოლო აბზაცშიც ჩანს. აქ ავტორი ეპითეტებს იყენებს და ამის საშუალებით გვაჩვენებს, თუ რა მძიმე ტვირთია შურისძიება: „დიდი, მძიმე, აუტანლად მძიმე დავტოვე...“, „გამჭვირვალე, მსუბუქმა და თბილმა ამივსო სხეული“ – ეს ეპითეტები თემურის ბედნიერებას აღწერს, რასაც ის აღარებს „ბანგით თრობას“.

მოცემულმა მხატვრულმა საშუალებებმა ტექსტი გაამდიდრა და მისი მთავარი სათქმელი მკითხველის გულამდე მიიტანა.

„ლარა“

(იხ. დავალება №13)

„ერთხელ ჩემკენაც გამოიხედა, ჩვენი თვალები ერთმანეთს შეხვდნენ. ოო, თვალებში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“, – მთხრობელის შემფოთება წარმოაჩენს ლარას მამის დეფორმირებულ, მძიმე სულს. გარშემომყოფების განცდათა ფონზე ღიავდება, იშლება კაცის ზოგადი ფსიქოტიპი გარკვეული წარსულით, ფიქრებით, მიზნებით. მის ყოველ გამოჩენას თან სდევს გაუცნობიერებელი შიში, შეძრწუნება. განაკაცებული ბოროტება დაუძღვრებულია, თუმცა კვლავ იბრძვის აღსახეველად. ტოტალიტარული რეჟიმის მონსტრის გარეგნობა მისი სამშინველის, ფსიქიკის იდენტურია. თვალები ირეკლავს დაფარულ შინაგან „მეს“: „მე არ მინახავს, როგორა აქვთ გადმოკარკლული თვალები ჩამოხრჩობილებს... მაგრამ იმ დღის შემდეგ სულ ასე მგონია, ასეთი საშინელი თვალები არც ერთ დამხრჩვალს არ ექნება“.

პერსონაჟის სულიერ მოძრაობას, მოქმედების დინამიკას საბჭოთა სოციალისტური სისტემისთვის დამახასიათებელი ფანატიზმი, ავადმყოფური ერთგულება განაპირობებს. უმადური „ვიდაც დიდი უფროსისთვის“ უგულვებელყოფს ლარას თავდადებას, საკუთარ „სისხლსა და

ხორცს“ აბეზღებს, გაურკვეველი მომავლისთვის იმეტებს. კაცის მხატვრული სახე ემსგავსება ჯორჯ ორუელის რომანში – „1984“ – აღწერილ „საბჭოსებრ ადამიანთა“ ფსიქოლოგიურ პორტრეტებს. სოციალიზმის ზომბები „სიყვარულის სამინისტროში“ აბეზღებენ ახლობლებს, ნათესავებს, ნაცნობებს. რევაზ ინანიშვილი სწორედ ამგვარი „რეჟიმის ზომბებზე“, ფიტულზე გვიამბობს.

ეპიზოდის თემა მხატვრული ხერხებითაა რეალიზებული. ფსევდოგმირის სულიერი პორტრეტის შექმნისას მნიშვნელოვანია ეპითეტები: „გადმოკარკული“, „დავრდომილი“, „დისტროფირებული“... გარემოს სურათის უკეთ აღსაქმელად ჰიპერბოლიზებულია იდიომი: „შემაშფოთებელი სიხუმე და უძრაობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს“. მიზანთროპის პიროვნული „მე“ „ლიტერატურული ამოცანებით“ – მეტაფორებითაა აღწერილი: „თვალეში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“, „საშინელი ჰქონდა პირიც, დეფორმირებული შავი ღრუ“. ტექსტის მხატვრულ ეფექტს აძლიერებს ფრაზეოლოგიზმი: „მწარე ღიმილი გაუკრთა ბაგეზე“. სასვენ ნიშანთა, კონკრეტულად კი მძიმეთა, სიმრავლე თხრობას გრადაციულობას, დინამიკას მატებს. პერსონაჟთა ემოციის, განწყობის აღსაქმელად უმნიშვნელოვანესია შორისდებულები – „ო, თვალეში მაინც...“ მწერალი სათქმელს პირველ პირში გადმოგვცემს. შესამჩნევია რევაზ ინანიშვილისათვის დამახასიათებელი ექსპრესიულობა.

ეპიზოდის მორალურ-ეთიკური პრობლემა XX საუკუნისთვის კარგად ნაცნობ ზნეობრივ გადაგვარებას, დეგრადირებას უკავშირდება. ვგმობ რა ლარას მამის ტიპს, საბჭოთა კავშირში ფორმირებულ „ჩამშვებთა“ ინსტიტუტს, ჩემი აპათია, სიძულვილი ემსგავსება მწერლისეულ პროტესტს. კაცი მორალური გახრწნის, დაკნინების „საყოველთაო“ მაგალითია: „ჯიბეში ედო მხოლოდ სამ ფურცელზე დაწერილი და ოთხად გაკეცილი წერილი“, – უმთავრესი იარაღი შვილისა და შვილიშვილის გასანადგურებლად.

მამა-შვილის თვისობრივი კონტრასტის ფონზე იბადება რევაზ ინანიშვილის მთავარი სათქმელი – დიდბუნებოვანი ადამიანები იობის მოთმინებით იტანენ მიყენებულ ტკივილს, ცხოვრებისეულ განსაცდელს. ლარას სახით მწერალი თავდადების, მოთმინების აპოლოგიას ქმნის: „ლარა არავისთან გაჩერებულა, არავისთვის შეუჩვილია, როგორც ვიცით ხოლმე...“ ქალის შინაგანი ხატი მსგავსია ოთარ ჭილაძის რომანის – „ყოველმან ჩემმან მპოვნელმან“ – გმირისა: ანა ყველას სჭირდებოდა, როგორც მონასტერს მონაზონი... თუმცა, როგორც ლარას, არც მას უფასებდნენ თავდადებას, გაცემულ ენერგიას. მამისთვის თავგანწირული ლარას ფაქტში უბრალოდ ასე შეიძლება დავახასიათოთ: „ყოველმან ჩემმან მპოვნელმან მომკლას მე...“

„ლარა“

(იხ. დავალება №13)

„დავრდომილი“, „დისტროფირებული“, „თითქოს დაშლილი“ – ასე გვიხასიათებს ეპიზოდის დასაწყისში ავტორი ლარას ნაპატიმრალ მამას. მისი სულიერი და ფიზიკური მდგომარეობა კარგად ჩანს. ის დაბეჩავებული, დავრდომილია, დამოუკიდებლად გადაადგილების უნარიც არ შერჩენია. როგორც ავტორი აღნიშნავს, „ასეთი საშინელი თვალეები არც ერთ დამხრჩვალს არ ექნება“. თუ „თვალეები სულის სარკეა“, მაშინ ამ კაცს სული საერთოდ აღარ აქვს. მისი მოვლა იმდენად უმძიმო ლარას და მის შვილს, რომ სხვა საქმისთვის დრო აღარც რჩებათ. მოხუცი თავდაპირველად მკითხველში დიდ სიბრალულს იწვევს. შეუძლებელია, მომაკვდავი ადამიანის მდგომარეობის დახატვისას თანადმობის გრძნობა არ გაგვიჩნდეს, მაგრამ უეცრად ვხედავთ, რომ მოხუცი საკუთარ შვილსა და შვილიშვილს დასმენას უპირებს, რადგან ისინი „აკრძალულ ხილს“ აგემოვნებენ, უცხოურ რადიოსადგურს უსმენენ და მიღებულ ინფორმაციებს ხალხში ავრცელებენ. დასმენის წერილში ისიცაა ნათქვამი, რომ ისინი „იზოლირებული უნდა იქნენ საზოგადოებისგან“. მამა დასაღუპად იმეტებს შვილს, რომელმაც არ დაიზარა მისი ფეხზე დაყენება, უწურავდა ათასგვარ წვენს, ხორცს პატარა ბავშვივით აჭმევდა. ჩვენ თვალწინ ისატება პერსონაჟის სახე, რომელიც უმადურია ოჯახის მიმართ, ფანატიზმითაა შეპყრობილი. მისი ცნობიერება დამყაყებული, აზროვნება კი დაჭაობებულია. „აზრის პოლიციას“ კარგად უმუშავია! როგორც ჩანს, „რკინის ბაწარი“ ყელზე კარგად მოუჭირეს და ჩაკლეს მასში პიროვნება, ინდივიდი, აქციეს სულგაყიდულ ადამიანად. როცა ლარას მამა ამბობს: „ჩვენი ქვეყნისთვის მტრულ გადმოცემებს უსმენდნენო“, სიტყვაში – „ჩვენი“, საბჭოთა კავშირის გულისხმობს, „გიგანტის შოლტის მუსკულები“ რომ მოუქნია. იგი უსამშობლო კაცად ქცეულა, საკუთარი ოჯახის დასმენა რომ არ უჭირს, საკუთარ შვილიშვილს პარტიას ანაცვალებს და ამიტომაც, ალბათ, „ბედი მდევარის“ სასჯელიც სწორი და ლოგიკურია, იგი ფოსტის ჯიხურთან უეცრად კვდება.

ავტორი იმდენად ზუსტად წარმოგვიჩენს ლარას მამის მხატვრულ სახეს, რომ მისი პორტრეტი წარმოგვიდგება თვალწინ, თითქოს ვხედავთ სიტყვებს, დასმენის წერილში რომ წერია.

მასხენდება „ჩაკლული სულის“ მთავარი გმირი, ბოლშევიკებით დაშინებული, მეგობარს რომ გასცემს. ასევე „1984“, რომლის მთავარ პერსონაჟს „სიყვარულის სამინისტრომ“ ვერ ასწავლა $2+2=5$, კოლექტიურმა აზრმა ორივე გმირი მაინც ვერ დაჯაბნა, განსხვავებით ლარას მამისგან, რომელიც სუსტი აღმოჩნდა და საკუთარი გონება ნებაყოფლობით დაუთმო ტირანებს სამართავად.

ავტორი ტექსტის მთავარი სათქმელის გადმოსაცემად სხვადასხვა მხატვრულ-გამომსახველობით საშუალებას იყენებს. მაგალითად, ნაპატიმრალი მოხუცის ფიზიკურ მდგომარეობას აღწერს ეპითეტებით: „დაშლილი“, „არეულ-დარეული“, „გაარარავებული“. მამის „ღალატით“ დამწუხრებულ ლარაზე ამბობს: „მქრქალი მწარე ღიმილი გაუკრთა ბაგეზე“, კაცის დაბრუნებით გამოწვეულ მდგომარეობას აღწერს მეტაფორით: „შემაშფოთებელი სიჩუმე და უძრაობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს“, მოხუცის თვალებს ისევ მეტაფორით აღწერს: „თვალეში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“. ავტორის თხრობის სტილი არ არის რთული, იგი დინამიკური და ექსპრესიულია, განსაკუთრებით მაშინ, როცა ფოსტასთან მოხუცის წაქცევის ეპიზოდს აღწერს. ამ მხატვრული თავისებურებებით ტექსტის ძირითადი სათქმელი უფრო ცხადაა, ემოციაც, რომელიც მკითხველს წაკითხვისას ეუფლება, გამძაფრებულია.

მასხენდება ფედერიკო ფელინის ფილმი „ამარკორდი“. ერთ ეპიზოდში მუსოლინის თავი ამოიზრდება მიწიდან, ამ დროს ადამიანები შიშნარევი თვალებით იყურებიან, პარალელურად, ჯარისკაცები გაუთავებლად მოძრაობენ მათ ირგვლივ. ეს მაგალითი ტირანული რეჟიმის ზეგავლენას ასახავს ადამიანებზე, რომლებიც შიშმა უსახურ მარიონეტებად აქცია. მე ლარას მამასაც ასეთ მარიონეტად მოვიახრებ, რომელსაც შიშმა ოჯახის გაყიდვა აიძულა.

„მორალურ გახრწნად“ მე სულაც არ აღვიქვამ უცხოური რადიოსადგურის მოსმენას. „რკინის ფარდა“, რომელიც თავის დროზე ჩამოეფარა თავისუფალ სამყაროსა და სადამსჯელო სისტემას – სსრკ-ს შორის, ბევრისთვის თავისუფლების შემზღვეველი არ აღმოჩნდა. ჩემში მოხუცი საოცარ სიბრაღულს იწვევს იმიტომ, რომ ვერ შეძლო წინააღმდეგობა გაეწია იმ ძალისთვის, რომელმაც გონებაში უახრო, ძალადობრივი სისტემის ერთგულება შთაუწერა. საბჭოთა ფანატიზმით შეპყრობილი მოხუცი უძღვრის აღმოჩნდა. მე ვფიქრობ, რომ ყველა ადამიანისგან ვერ მოვითხოვთ ერთგულებას, ზოგი ამისთვის მზად არ არის. არც ის მიკვირს, ადამიანმა შვილის დასმენა რომ განიზრახა. ტოტალიტარული რეჟიმების „მონაპოვარია“ ე. წ. ჩამშვები ადამიანების გამოწრთობა. ვფიქრობ, ყოველი ძალადობრივი სისტემა თავის საკირეში ხარშავს მოხუცისნაირ ადამიანებს.

„ლარა“
(იხ. დავალება №13)

რევაზ ინანიშვილის მოთხრობაში „ლარა“ აღწერილია მორალურ-ეთიკური პრობლემა, რომელიც ფანატიზმით შეპყრობილ, უმადურ ჩინოვნიკს ეხება. ნაწარმოების ერთ-ერთი პერსონაჟია ლარას ნაპატიმრალი მამა, რომელმაც თოთხმეტ წელიწადზე მეტი გაატარა ციხეში და ახლა მთლად დავრდომილი და დისტროფირებული გამოვიდა გარეთ. ავტორი ყოფილი პატიმრის გარეგნობის აღწერით გვიჩვენებს, რომ იგი იმდენადაა დაუძღვრებული, უკვე სიკვდილის პირასაა მისული. როგორც ტექსტიდან ვიგებთ, ლარას მამის დაბრუნება იწვევს არეულობას, დაბნეულობასა და სევდას დედა-შვილში. ჩანს, ოჯახის წევრები ყველაფერს აკეთებდნენ იმისათვის, რომ ფეხზე დაეყენებინათ ყოფილი ჩინოვნიკი. მწერალი ლარასა და ქულიენის საქმიანობით აღწერს იმ თავგანწირულ ერთგულებას, რომელიც მათ გააჩნდათ და სწორედ ამ თავდაუზოგავი შრომის დამსახურება იყო ის, რომ ოთხი თვის შემდეგ ლარას მამა ფეხზე დადგა.

ავტორს ლარას მამის გარეგნობის აღწერით სურს ჩასწვდეს პერსონაჟის სულიერ სამყაროს, მაგალითად, თვალების აღწერისას მწერალი ამბობს, რომ ყოფილ ჩინოვნიკს თვალეში სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა, რითაც გვიჩვენებს, რომ პერსონაჟი შინაგანად დეგრადირებული ადამიანია. რევაზ ინანიშვილი ლარას მამის სახით გვიხატავს სისტემის მიერ გამოწრთობილ ადამიანს, რომლისთვისაც უცხოა ოჯახის წევრების სიყვარული, ვერ აფასებს მათ მიერ გაღებულ ამბავს, ცდილობს დაასმინოს ისინი და ამით აიმაღლოს დაცემული რეპუტაცია. არავის სჭირდებოდა ის უახრო ფანატიზმი სისტემისადმი, რომელიც ამ ადამიანს გააჩნდა, მაგრამ მასში ჩაბეჭდილი რწმენა და უახრო ერთგულება საბჭოთა კავშირისადმი უფრო ძლიერი აღმოჩნდა, რომელმაც გადაფარა ყოველგვარი სიყვარულის გრძნობა და დასმენისაკენ უბიძგა უმადურ ადამიანს, ამით კი ავტორმა სისტემის ზნედაცემული მხარე წარმოგვიდგინა.

სათქმელის უკეთ გადმოსაცემად მწერალი იყენებს მხატვრულ საშუალებებს, მაგალითად ეპითეტებითაა აღწერილი შემაშფოთებელი სიჩუმე, რითაც დაძაბულ სიტუაციას გვიხატავს. გამოყენებულია მეტაფორა „თვალეში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“, შედარებაა გამოყენებული ქულიენის კარგ მომვლელთან შედარებისას. თუ დავაკვირდებით, თხრობა ექსპ-

რესიულია, დაძაბული, საინტერესო, რომელიც გადმოცემულია ლარასა და ქულიენის მეზობლის მიერ.

ჩემი აზრით, ტექსტში წამოჭრილი პრობლემა მეტად მძიმეა და არ არის გათვლილი მხოლოდ ერთ ოჯახზე. ვფიქრობ, რომ ამით მწერალი გვიჩვენებს სისტემის უარყოფით მხარეს, რომლისთვისაც უცხოა ზნეობრივი იდეალები. ჩაკეტილ გარემოში აწრთობდნენ ადამიანებს, რომლებსაც არ შესწევდათ სიყვარულის უნარი. პარალელი შეგვიძლია გავავლოთ მოთხრობასთან „ჩაკლული სული“, სადაც იოსებ სტალინი ხასიათდება ადამიანად, რომელსაც არ ჰქონდა ორგანო სიყვარულისთვის. სწორედ ამაშია მთელი საკაცობრიო პრობლემა. სისტემაში მომწვევდელი ადამიანების აზროვნება მეტად განსხვავებულია, მათი აზროვნების არეალი არ სცილდება ამ ჩაკეტილობას და, ალბათ, ამიტომაცაა მათთვის ასეთი პრიორიტეტული უაზრო ერთგულება და ფანატიზმი, რომელმაც შეიძლება დაჩრდილოს ისეთი ადამიანური გრძნობა, როგორიც, მაგალითად, ოჯახური სიყვარულია.

ყოველივე ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, ჩემი დამოკიდებულება ტექსტში წამოჭრილი პრობლემის მიმართ ცალსახაა და ვთვლი, რომ სისტემამ შეიძლება წარმოშვას წესრიგი, მაგრამ ანადგურებს ყველაფერ იმას, რაც ცხოვრებაში ლამაზი და მისაღებია. მის მიერ გამოწვეული ადამიანი უაზროდ მორჩილი და დაბეჩავებული ხდება, ასეთი პიროვნება კი ლარას მამაა, რომელიც ჩემთვის მიუღებელი ადამიანია.

„ლარა“
(იხ. დავალება №13)

ადამიანი ბიოლოგიურად და ფსიქოლოგიურად „მექანიზმია“. მხოლოდ მას ძალუძს ისეთი საოცრებების ჩადენა, როგორებიც პენიცილინის შექმნა და უამრავი სიცოცხლის გადარჩენა და „ჰოლოკოსტის“ მოწყობაც, რათა ხელის ერთი მოსმით ათასები გაანადგუროს.

რევაზ ინანიშვილის მოთხრობის მოცემულ ნაწევრში ლარას მამის სახე მწერლის მიერ მართლაც საოცრადაა ასახული. რა შეიძლება ვუწოდოთ ასეთ არსებას? უცნაური, ახირებული კაცი? დეფორმირებული, უზნეო არარაობა თუ უბრალოდ ფანატიკოსი? მიხეილ ჯავახიშვილს დავესესხები და „ნაკაცარსაც“ დავუმატებ იმ ეპითეტების გრძელ სიას, რომლებითაც რევაზ ინანიშვილი „ამკობს“ თავის პერსონაჟს (თუმცა, ამის გამო, ვგონებ, თეიმურაზ ხევისთავი უფრო მიწყენდა). მოთხრობის დაწყებისთანავე მწერალი გვამზადებს ლარას მამის ქმედებებისთვის, „დაშლილ“ და „არეულ-დარეულ“ კაცად წარმოგვიდგენს. ერთგვარ ჟრუანტელს გვგვრის სიტყვები – ასეთი გადმოკარკლული თვალები მხოლოდ ჩამოხრჩობილს თუ ექნებაო.

მხოლოდ ხორცია ამ კაცისა ასეთი გახრწნილი? არა, სულიც მისი ანარეკლია – „დეფორმირებული შავი ღრუ“! ლარას მამის აღსაწერად გამოვიყენებ ისეთ სიტყვებს, როგორებიცაა: „საჭურისი“ და „მონა“ და მიზეზსაც ახლავე განვმარტავ: „არა სხეულის, არამედ სულის საჭურისობას ჰქვია მონობა და ვინც სხვას ართმევს თავისუფლებას, მონაა ისიც“ (ოთარ ჭილაძე, „ადამიანი გაზეთის სვეტში“).

ლარას მამას ჩვენ, მკითხველი, ერთგვარი იმედითაც შევეყურებთ: იქნებ ამ „დაშლილი“ კაცის ფერფლიდან ფენიქსი უნდა წამოიშაროს? იქნებ როგორი სიყვარული და პატივისცემა უნდა მიაგოს დედა-შვილს სანაცვლოდ?.. და უცებ... გულდაწყვეტით ვამბობთ: „არცა კული ძაღლისა განიმართების და არცა კირჩხიბი მართლად ვალს“. ქართული ანდაზა კი უფრო სასტიკად გამოგვეხშიანებოდა: „კუზიანს სამარე გაასწორებს“.

მოცემული ტექსტიდან ვიგებთ, ლარას მამა პარტიული მუშაკი ან უშიშროების საბჭოს თანამშრომელი უნდა ყოფილიყო. ვინ იცის, ვის სულში აფათურებდა ხელებს (ამიტომ თუ გაუშავდა).

ყოველივე ამის შემდეგ ეგ კაცი მთლიანადაა გახრწნილი, გადაგვარებული, „ასეთად დარჩება უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე“. ცოტა თუ შევიბრალებთ, მსხვერპლიც შეგვიძლია ვუწოდოთ: წითელი ტერორის ერთ-ერთი, რიგითი მსხვერპლი. მახსენდება კუზმა კილგას ფრაზა პაკი აბას მიმართ: „ეს მონა ადამიანად მაინც აღარ ივარგებდა“. სინამდვილეში, ეს ფრაზა ლარას მამას უფრო შეჰფერის. იგი ფანატიზმისა და უმადურობის სრულყოფილი განსახიერებაა, ღირსეული მამის (რეჟიმს ვგულისხმობ) ღირსეული შვილი. იგი მაგონებს ბერზინს გრიგოლ რობაქიძის „ჩაკლული სულიდან“: უღმერთო, უსხეულო და უთვისტომო, მხოლოდ იდეისა და „ღიადი ქვეყნის“ მორჩილი. ბერზინიც ხომ არ აძლევს თავს უფლებას ნატას სიყვარულისას, გპუ-ს თანამშრომლის გონებას გული ვერ უნდა მოერიოს. ლარას მამა კი თითქოს საძაგელი სიამაყით აბეზღებს შვილსა და შვილიშვილს, ცხოველის ინსტიქტივითა მოქმედებს: პატრონს იცავს უცხო მტრისაგან.

რევაზ ინანიშვილი პერსონაჟებს პირდაპირი დახასიათების გზითაც წარმოგვიდგენს („გამხდარი კიდევ უფრო გახდა“, „გაშავებული ხელები“ და სხვ.). მისი ეპითეტები ზუსტად ხვდება

მიზანს და მკითხველზე დიდ შთაბეჭდილებას ახდენს („გადმოკარკული თვალები“, „შემაშფოთებელი სიჩუმე“, „მქრქალი, მწარე ღიმილი“ და ა. შ.). არც შედარებების ნაკლებობას განვიცდით, ეს თითოეული ნიუანსის უკეთ დანახვაში გვეხმარება („ჟულიენი... კარგი მომვლელივით დასტრიალებდა“), მეტაფორით კი საოცარი სიცხადით არის წარმოდგენილი ლარას მამის ნამდვილი სახე („თვალებში მაინც სინდიის სიმძიმე და სიცივე ედგა“).

მწერლის თხრობის სტილი დინამიურია. გაფაციცებით ვადევნებთ თვალს პერსონაჟების ქმედებებს, ავტორი, ამ შემთხვევაში, ხომ პერსონაჟიცაა. მის კვალდაკვალ ვხდებით თითოეული მოვლენის მოწმე. ეს განსაკუთრებულ მრავალფეროვნებას სძენს ტექსტს და მკითხველსაც მეტი ემოციით ავსებს.

მე, პირადად, გული მწყდება ლარასა და ჟულიენის გამო. მათი თავგანწირვა უანგაროა, სიყვარული – წმინდა, მაგრამ ცხოვრებაა სასტიკი და ისინიც რეჟიმის მსხვერპლნი არიან. ტოტალიტარიზმი სპობს ადამიანთა ფსიქიკას და, ლარას მამასავით, ხალხს საკუთარ „მეს“ აკარგვინებს, ჯოჯოხეთის ქურუმებად აქცევს. მათ „ჰმართებთ“ დაბეზლება, შური, ცილისწამება, საკუთარ სისხლსა და ხორცსაც აღარ ინდობენ.

ჩემთვის მიუღებელია ყოველგვარი ძალადობა, ყოველგვარი გახრწნა ადამიანის სულისა და გონებისა. საბოლოოდ რა მოაქვს ამას? „ან სიკვდილი ან გამარჯვება“! თუ მოკვდი, ესე იგი რეპრესიებს შეეწირე და აი, თუ გაიმარჯვე, ზიხარ სადმე ბაღში და ბერლიოზით (მიხეილ ბულგაკოვი, „ოსტატი და მარგარიტა“) ვინმე „უვიცს“ უმტკიცებ, რომ ქრისტე არც ყოფილა და პილატე ხომ მონაწიორია. სინამდვილეში, ალბათ, გასაგებია რისი თქმაც მსურს: ყოველგვარი რეჟიმი, რომელიც ადამიანს „ცით მონაბერ სულს“ აკარგვინებს და „გაარარავებულ ბერიკაცად“ აქცევს, დასაგმობია და არა მხოლოდ ერთი პიროვნების, არამედ მთელი კაცობრიობის მიერ.

„ანტონიო და დავითი“
(იხ. დავალება №14)

მოცემულ ტექსტში ჩვენ ვეცნობით ძალიან საინტერესო პერსონაჟს – ანტონიოს. მკითხველი თავიდანვე ამჩნევს მის მჭევრმეტყველებასა და ჭკუას, რადგან ის თავის აზრს ოსტატურად აყალიბებს და გასაგებად, ლოგიკურად მსჯელობს. თუმცა ეს მისი მთავარი დამახასიათებელი თვისება არაა. შეუძლებელია მკითხველი არ აღივსოს გარკვეული მოწიწებით ანტონიოს მიმართ, როდესაც გაიაზრებს, თუ რამდენად მამაცია ევროპელი მისიონერი. ის იმდენად გამბედავია, რომ უიარაღოდ მიდის ყაჩაღთა ბუნაგში, საიდანაც ცოცხლად დაბრუნებას არ ელის, შემდეგ კი პირდაპირ ესაუბრება ყაჩაღ დავითს მის არაერთ ნაკლზე და შეურაცხყოფასაც კი აყენებს – არაერთხელ უწოდებს ლაჩარს. ამ შესაშური სიმშვიდის, სიმამაცის საფუძველს ანტონიოს საუბრიდანვე ვიგებთ: იგი არის ისეთი ადამიანი, რომელსაც „...ჰყოფნის გამბედაობა, თვალი გაუსწოროს თავის შიშს“. მართალია, შემდეგ თავად აკრიტიკებს საკუთარ თავს, „სიკვდილის შიში თურმე ჯერ კიდევ ვერ დამეძლიაო“, მაგრამ თვალს უსწორებს და არ ძრწის მის წინაშე, რაც მხოლოდ გამორჩეულ ადამიანებს გამოსდით. სიკვდილის შიში ხომ ბუნებრივია, მის წინააღმდეგ ბრძოლა კი საკუთარი ბუნების წინააღმდეგ ბრძოლაა, რაც უდიდეს ნებისყოფასა და პიროვნულ სიმტკიცეს მოითხოვს. სწორედ ასეთი პიროვნებაა ანტონიო: ბრძენი, მამაცი, უდიდესი ნებისყოფის მქონე ადამიანი, რომელმაც თითქმის დაძლია სიკვდილის შიში და ამით – ბოროტება საკუთარ თავში.

მხატვრულ ნაწარმოებში შინაარსზე არანაკლებ მნიშვნელოვანია, თუ როგორაა ნათქვამი გადმოცემული, რა მხატვრულ მეთოდებსა და საშუალებებს იყენებს ავტორი. ეს არცთუ დიდი ფრაგმენტი მდიდარია მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებებით, ამიტომ მხოლოდ რამდენიმე მათგანზე გავამახვილებ ყურადღებას. აღსანიშნავია გაპიროვნება ფრაზაში: „შენი შიში ცოცხალია, დავით“. ამით ხაზგასმულია ის, რომ დავითს მუდამ ეშინია სიკვდილის და ეს შიში ისე მართავს მას, თითქოს მისი მბრძანებელი, ცოცხალი არსება იყოს. „შენი მბრძანებელი“, სწორედ ამ მეტაფორით მოიხსენიებს მწერალი დავითის შიშს შემდგომ მონაკვეთში, როცა ის მკითხველის ამ განცდას კიდევ უფრო ამძაფრებს. შემდგომ მწერალი ცოდვებს მატლებს ადარებს, რაც თვალსაჩინოდ წარმოაჩენს, თუ როგორ დატანჯავს კაცს საიქიოში საკუთარი ცოდვები. მეტაფორა „სიბრაზის ტალღა“ კი დავითის მძვინვარებასა და სახიფათოობას უსვამს ხაზს. აღსანიშნავია ტექსტის ინტონაცია, რიტმი. ტექსტის დრამატულობის ზრდასთან ერთად იზრდება რიტმიც ისე, რომ მკითხველი იძაბება და მთლიანად ერთვება ტექსტში, თითქოს თავად იყოს მოქმედების თანამონაწილე. ამასთან, ტონი დიდაქტიკურია, რიტორიკული, რაც ტექსტის რიტმთან ერთად ხელს უწყობს იმას, რომ მკითხველმა კარგად გაიგოს და შეისისხლხორცოს ავტორის სათქმელი. ეს, ჩემი აზრით, ამ ფრაგმენტის უდიდეს მხატვრულ ღირებულებას განაპირობებს.

სათქმელი კი, ანუ ის პრობლემა, რომელსაც ავტორი წამოჭრის, ძალიან მნიშვნელოვანი და საინტერესოა. ეს არის სიკვდილის შიშის პრობლემა. სიკვდილი ბუნების ნაწილია, მას ვერავინ გაექცევა, მისი შიში კი ყველას თან დაჰყვება. თუმცა, ჩემი აზრით, არსებობენ ისეთი ადამიანებიც, რომლებიც საკუთარი სიცოცხლით ანდა სიკვდილით ახერხებენ, დასძლიონ ბუნების ეს საშინელი კანონზომიერება, დაამარცხონ იგი. სწორედ ასეთ განსაკუთრებულ ადამიანებს აღწერს ჯგერალ ქარჩხაძე თავის მოთხრობაში. თუმცა, ავტორი კიდევ უფრო შორს მიდის. ის ყველანაირი ბოროტების სათავედ ამ შიშს მიიჩნევს, მის დაძლევა კი – სიკეთის წინაპირობად. ამაში მე მას მხოლოდ ნაწილობრივ ვეთანხმები. ვიზიარებ მის აზრს, რომ ბოროტებას შიში შობს. მაგრამ მხოლოდ მისი დაძლევა რომ იყოს სიკეთის გზა, ძალიან ბევრი ბოროტი ადამიანი იარსებებდა, რადგან, როგორც უკვე აღვნიშნე, შიშის დაძლევა განსაკუთრებულ ნებისყოფას მოითხოვს. მე ვფიქრობ, მთავარია ადამიანი ჩაწვდეს ბოროტების მიზეზს და დაუპირისპირდეს მას, მაგრამ სიკვდილის შიშის დაძლევა მხოლოდ ერთეულთა ხვედრია, რომელთაც ჩვენ გმირებს ვუწოდებთ.

„სამოსელი პირველი“
(იხ. დაგალება №15)

გურამ დონანაშვილი რომან „სამოსელი პირველის“ მოცემულ ეპიზოდში მოგვითხრობს ღამა-ქალაქელების ერთ განსხვავებულ დღეზე და ქალზე, რომელიც იმ დღეს ამინდთან ერთად საოცრად შეიცვალა. „სანამ გაოცებული ღამა-ქალაქელები დაჭყეტილ თვალებს დაახამბამებდნენ, ტერეზა ოდნავ, მსუბუქად შეხტა და ყველანი ერთად მიხვდნენ – ცეკვაავა ქალი“. ჩასაქოლი იყო, – ავტორი გვეუბნება, – მაგრამ კარგად იცოდა ტერეზამ, რომ დაცინვასაც ვერავინ გაუბედავდა – ღამაში იყო და მოსწონდა ყველას. თავდაჯერებულობაც არ აკლდა და საკუთარი თავის ფასიც მშვენივრად იცოდა. ყველას საოცრად იზიდავდა და მაინც მიუწვდომელი რჩებოდა მათთვის, ამიტომ იყო ერთდროულად „საყვარელიც და საძულველიც“.

ტერეზა არის მხატვრული სახე ადამიანისა, რომელსაც შეუძლია ერთ დღეში მთლიანად შეიცვალოს, რომელიც პატივს სცემს საკუთარ გრძნობებს და მათი გამოხატვის არ ეშინია. ემოციის ზღვა იყო ტერეზას ცეკვა. გრძნობააშლილი ცეკვაავა ქალი და არას დაგიდევდათ, სხვები ამას თუ ვერ ხვდებოდნენ. არც ქალაქელების დაჭყეტილი თვალები და გაოცებული სახეები ანადგვლებდა. ტერეზა გრძნობდა, უყვარდა და თავდავიწყებით გამოხატავდა ამ სიყვარულს, ოღონდ ცოტა განსხვავებულად. „ცეკვაავა რომელიღაც უცნობ, სახელდახელოდ გამოგონილ ცეკვას. გრძელი თმა უფრიალებდა, უცახცახებდა მხრები, ერთიანად ცახცახებდა და გამწარებული იდუმებოდა ცეკვისას თვალდახუჭული ქალი და ირგლივ თოვდა...“ მერე რა, თოვლმა ხომ ღამა-ქალაქში მეტ-ნაკლებად ყველა შეცვალა.

თხრობის სტილი თავისებურია. იგრძნობა ის ორიგინალობა, რომელიც დონანაშვილის ყველა ნაწარმოებში ჩანს. ავტორი ამბავს გვიყვება ძალიან ლაღად, თითქოს რომანს კი არ წერს, მეგობრებს უამბობს საინტერესო ისტორიას. „...და უუ, როგორ სძულდათ ყველაფერი“. მიუხედავად ამისა, ნაწარმოები მდიდარია მხატვრული საშუალებებით. მოცემული ეპიზოდი იწყება თოვლიანი ქალაქის პეიზაჟის აღწერით. ამას მოსდევს ტერეზას პორტრეტი. გვხვდება გაპიროვნება: „ფიფქები ხალისიანად ეშვებოდნენ...“ მეტაფორა: „ათასგან თეთრად ფეთქდებოდა გაოცებულ თვალებში თოვლი“. ეპითეტები: „ნამდვილი თოვლი“, „სქლად შეღებილი წამწამები“, „დიდი, დაჩვრეტილი, მსუბუქი ფიფქები“, „თხელი, ფაქიზი ნესტოები“, „წითელი სისხლი“ – გიჟი უგოს სიტყვები, რომლებიც საყოველთაო მხიარულების ფონზე აშკარა კონტრასტს ქმნის.

ბედნიერება სილაღესა და თავისუფლებაშია – ესაა მთავარი განცდა, რაც ამ ეპიზოდის წაკითხვის შემდეგ ყველაზე მკაფიოდ გრჩება და ტექსტის მთავარ სათქმელადაც შეიძლება მოვიაზროთ. ღამა-ქალაქელებიც ამიტომ იყვნენ ასეთი ბედნიერნი. ტერეზასაც ეს ახარებდა: გრძნობებს გამოხატავდა, სულს ათავისუფლებდა და ბედნიერი იყო ამით.

შეიძლება უპოვარი იყო. ღირებული არაფერი გაგაჩნდეს და ბედნიერი გეთქმოდეს მაინც, რადგან ბედნიერება სულიდან მოდის. თუ სულით ვერ გაღაღდი, რამდენი ფულიც გინდა, იმდენი გქონდეს – მოგხუთავს და შეიძლება დაგახრჩოს კიდევ. „ანა ფრანკის დღიური“ გავიხსენოთ თუნდაც: გოგონა, რომელიც იმდენი ხანი შიშსა და სიკვდილის მოლოდინში ცხოვრობდა, მაინც ლაღი და ბედნიერი იყო, რადგან ყოველთვის გამოხატავდა საკუთარ გრძნობებს. თუ არავისთან ლაპარაკობდა, წერდა მაინც. არსებობს ერთი შესანიშნავი საბავშვო წიგნი, რომელიც მოგვითხრობს ბიჭზე, რომელმაც დიდძალ ქონებაში საკუთარი სიცილი გაცვალა და როგორც კი გაღიმება ვეღარ შეძლო, მაშინვე მიხვდა, რომ ბედნიერება ძვირფას ტანსაცმელსა და უამრავ საჭმელში კი არა, მის ლაღ კისკისში იყო, რომელსაც გულს აყოლებდა ხოლმე.

„სოხუმში დაბრუნება“
(იხ. დავალება №16)

საშინელება, რომელსაც ომი ჰქვია, თითოეულ ადამიანზე მოქმედებს. დევნილობის სიმძიმე ის ტვირთია, რომლის ზიდვა ნებისმიერი პიროვნების ხასიათის ფორმირებასა თუ რწმენის, ნდობის რყევას გამოიწვევდა. სწორედ ომით გაბოროტებულ ადამიანთა ურთიერთობას აღწერს გურამ ოდიშარია წიგნში „სოხუმში დაბრუნება“.

„გიდის სავარძელში მოკალათებული ქალი“ თვალეში შესცქერის იმას, რასაც ომი ჰქვია. ის ერთია მრავალთა შორის, ისიც შემთხვევით გადაურჩა სიკვდილს... ამიტომ ეძებს მიზეზს, მიზეზს საკუთარი უბედურებისა, რადგან ლამის „აფხაზეთის ომი სანატრებელი გაუხდა...“ ეძებს და პოულობს, რადგან მარტივია დაადანაშაულო სხვა, ოღონდ საბაბი დაინახო შენი ცხოვრების ასეთი ცვლილებებისა: „ეს სოხუმელები სულ არ არიან გასაშვები იქით... გადადიან და მერე იმათ ყველაფერს ეუბნებიან... მერე ისინი ბომბავენ ჩვენებს...“ ქალს თვითონაც სჯერა თავისი ნათქვამისა, რადგან უნდა, რომ სჯეროდეს, მაგრამ არც ფიქრობს, არის თუ არა მართალი. რა საჭიროა სამართლიანობაზე ფიქრი, თუ თავს „ავტობუსის მეუფედ გრძნობს, წინამძღოლად, ლიდერად (რა თქმა უნდა, ერთპიროვნულად)“. ქალი გარეგნულად „სუსტია, მკაცრი იერის“, „თავისი შემართული სხეულით ხაზგასმით და წამდაუწუმ“ აღნიშნავს, რომ „არც მეტი, არც ნაკლები, ეკატერინე ჭავჭავაძე-დადიანის მემკვიდრეა“ და არავის არაფერს შეარჩენს. თუმცა ყველაფერი არც ასე მარტივადაა. ის არ ებმება ბრძოლაში, რომელშიც იწვევენ, უარს ამბობს „ავტობუსის მბრძანებლის სკიპტრაზე“... რატომ? ალბათ იმიტომ, რომ თვითონაც იცის, არ შეიძლება „გადმოიყვანონ ეს სოხუმელები ავტობუსიდან და დახვრიტონ“, შეუძლებელია „ამ გაჭირვებულ და ბედშავ ხალხს“ ნიდაბი ჰქონდეს აფარებული... მას ომმა რწმენა დააკარგვინა, ადამიანთა რწმენა, სწორედ ამიტომაც ქცეულა ის უკმეხ და ანხელ ადამიანად.

გურამ ოდიშარიას თხრობის სტილი მეტად თავისებური და საინტერესოა. ის მიახლოებულია ყოველდღიურ მეტყველებასთან, სწორედ ამიტომ იშვიათად ვხვდებით ტროპულ საშუალებებს. ტექსტში მოცემულია სულ რამდენიმე ეპითეტი. მაგალითად: „გაჭირვებული და ბედშავი ხალხი“ დევნილთა მძიმე სულიერ თუ ფიზიკურ მდგომარეობას აღწერს, კონტრასტს კი ჰქმნის „საიდუმლო რუკები“, „დაშიფრული უსტარები“, „დანაშაულობათა გრძელი სია“. შედარებები განსაკუთრებულ ელფერს სძენს ნაწევებს: „ბიბლიური მეუღლებოცხავით ნახევრადწამოწოლილი“, „გლადიატორებივით... ვეტაკებით ერთმანეთს“. ეს შედარებები ავტორს ეხმარება გაამძაფროს ის ირონია, რომელიც მთელ ნაწარმოებს უწყვეტ ხაზად გასდევს. სარკაზმი მართლაც ის მხატვრული ხერხია, რომელიც ყველაზე დიდ ყურადღებას იპყრობს. ოდიშარია დასცინის არსებულ ვითარებას: „აბაშა: ჩვენ შევწყვეტთ, თუ თქვენ შევწყვეტთ, სამტრედია: ჩვენ შევწყვეტთ. თქვენ? აბაშა: ჩვენც. თქვენ? სამტრედია: ჩვენც. თქვენ?“ ავტორი ასევე ირონიით აღწერს ომით დაღლილი ადამიანების განწყობას: „მათ ჩვენი სისხლის ხილვა სწყურიათ, სად დაიდვრება ეს სისხლი – არენის ქვიშაზე თუ ავტობუსის საფენებზე, მათთვის სულერთია“. ირონია კულმინაციას აღწევს ბოლო წინადადებაში: „გიხაროდენ, მამულიშვილნო, ღმერთი ჩვენთანაა!“ ეს წინადადება მკითხველს უმძაფრებს შეგრძნებას, რომ ეს ყველაფერი დიდი აბსურდია, აბსურდი, რომელიც მთელ ქვეყანაში იყო გამეფებული.

და მაინც, რა არის მთავარი პრობლემა, მთავარი სათქმელი? ალბათ ის, რომ ომი ყველაფერს ანადგურებს: რწმენას, სიყვარულს, ერთიანობის განცდასა და შეგრძნებას. რუსთაველი XII საუკუნეში წერდა: „ოდეს კაცსა დაეჭიროს, მაშინ უნდა ძმა და თვისი“, XX საუკუნეში კი ქართველებს სწორედ ეს დაავიწყდათ. ორ ნაწილად გაყოფილ საზოგადოებაში ადამიანი კარგავს ინდივიდუალურ თვისებებს. ის იქცევა ბრბოს ნაწილად, თავისი თავის გადასარჩენად კი სრულიად უდანაშაულო ადამიანსაც კი დასწამებს ცილს და ესვრის ქვას. სწორედ ეს დაემართა „გიდის სავარძელში მოკალათებულ ქალს“, „ზუგდიდის წმინდა მიწასთან“ დამხვედრ ქალს, ხალხს, რომელიც ამბობდა: „ლტოლვილები სულ ზვიადისტები არიან რა! ერთი მაგათი!“... თუმცა გასაკვირი აქ არაფერია, რადგან თითქმის შეუძლებელია შეინარჩუნო პრინციპები და პრიორიტეტები ურყევად, როცა ქვეყანა გენგრევა თავზე, როცა ხედავ, როგორ კლავს შენი ძმა შენივე ძმას... სწორედ ამიტომ, მე მეცოდება თითოეული მათგანი, რადგან ომის სისასტიკე ადამიანის სულიერი სამყაროს ნგრევას იწვევს; რწმენადაკარგული, უსიყვარულო ადამიანები კი ძლიერ ქვეყანას ვერ ააშენებენ.